

Carol Christen & Richard N. Bolles  
*Jean M. Blomquist*



# Chiếc dù & hướng đi thông minh



WHAT COLOR IS YOUR **PARACHUTE?**

**FOR TEENS**



NHÀ XUẤT BẢN TRẺ

**Chiếc Dù & Hướng Đi Thông Minh**

**Carol Christen & Richard N. Bolles**

Chia sẻ ebook : <http://downloadsachmienphi.com/>

Tham gia cộng đồng chia sẻ sách : Fanpage : <https://www.facebook.com/downloadsachfree>

Cộng đồng Google : <http://bit.ly/downloadsach>

# Table of Contents

---

[CHIẾC DÙ CỦA TÔI](#)

[LỜI MỞ ĐẦU CHO LẦN XUẤT BẢN THỨ HAI](#)

[LỜI GIỚI THIỆU](#)

[PHẦN 1 KHÁM PHÁ NGHỀ NGHIỆP LÝ TƯỞNG](#)

[1 BẠN THÍCH LÀM NGHỀ GÌ? SỞ THÍCH LỚN NHẤT VÀ KỸ NĂNG SỞ TRƯỞNG](#)

[2 BẠN THÍCH LÀM VIỆC VỚI AI? MẪU NGƯỜI YÊU THÍCH](#)

[3 BẠN THÍCH LÀM VIỆC Ở ĐÂU? MÔI TRƯỜNG LÀM VIỆC LÝ TƯỞNG](#)

[4 LẬP GHEP DỮ LIỆU NHẬN DIỆN CÔNG VIỆC THÍCH HỢP](#)

[PHẦN 2 ĐƯỜNG ĐẾN TƯƠNG LAI](#)

[5 TÔI NÊN LÀM GÌ BÂY GIỜ? TẬN DỤNG QUẢNG THỜI GIAN HỌC TRUNG HỌC](#)

[6 TÔI PHẢI LÀM GÌ TIẾP THEO? TẬN DỤNG THỜI GIAN Ở ĐẠI HỌC](#)

[7 LẬP MỤC TIÊU CHO TƯƠNG LAI CÔNG CỤ ĐỊNH HƯỚNG TƯƠNG LAI](#)

[8 MẠNG XÃ HỘI SỬ DỤNG MẠNG XÃ HỘI ĐỂ HỖ TRỢ SỰ NGHIỆP](#)

[PHẦN 3 CÔNG VIỆC LÝ TƯỞNG... VÀ HƠN THẾ NỮA](#)

[9 SẴN LÒNG CÔNG VIỆC LÝ TƯỞNG](#)

[10 THEO DÕI NHỮNG XU HƯỚNG NGHỀ NGHIỆP ĐANG NỔI LÊN](#)

[11 KHÔNG CHỈ LÀ CÔNG VIỆC LÝ TƯỞNG. TẠO DỰNG CUỘC SỐNG BẠN MONG MUỐN](#)

[LỜI KẾT](#)

[PHỤ LỤC B: NHỮNG ĐIỀU CẦN BIẾT KHI QUYẾT ĐỊNH HỌC LÊN ĐẠI HỌC](#)

[LỜI CẢM ƠN](#)

# CHIẾC DÙ CỦA TÔI

---

Lưu ý:  
Hãy phóng to sơ đồ này để dễ sử dụng.

---

# LỜI MỞ ĐẦU CHO LẦN XUẤT BẢN THỨ HAI

---

**C**hào mừng đến với cuộc phiêu lưu của đời bạn.

Mục tiêu của tập sách này là giúp các bạn thanh thiếu niên định hướng nghề nghiệp cho tương lai. Trước khi quyết định làm nghề gì, bạn cần suy nghĩ về cuộc sống lý tưởng mà bạn muốn tạo dựng. Vậy thì công việc nào sẽ giúp bạn đạt được ước muốn đó? Mục đích sống của bạn là gì? Tại sao bạn lại chọn công việc đó?

Cuốn sách này sẽ giúp bạn trả lời những câu hỏi trên. Bằng cách đọc, suy ngẫm và làm các bài tập khám phá trong sách, bạn sẽ dần định hình được viễn cảnh, cuộc sống và sự nghiệp của bạn ngay từ độ tuổi còn rất trẻ. Chúng tôi sẽ cung cấp cho bạn thông tin mang tính định hướng nhằm giúp bạn lên kế hoạch rèn luyện, học tập, thực hành, phỏng vấn... nhằm chuẩn bị những kỹ năng cần thiết cho một công việc lý tưởng trong tương lai.

Có lẽ bạn sẽ nôn nóng hỏi: “Có cách nào nhanh hơn để biết đâu là ngành nghề thích hợp với tôi không?”. Còn gì tuyệt hơn nếu có “chiếc mũ phân loại” như trong truyện Harry Potter. Chỉ cần đội mũ lên đầu, nó sẽ nói cho bạn biết bạn hợp nhất với ngành nghề gì. Nhưng ngay cả trong trường hợp bạn may mắn tìm đúng công việc yêu thích, vẫn không có gì đảm bảo rằng bạn sẽ theo đuổi sự nghiệp đó cả đời. Quan niệm về công việc hoàn hảo thay đổi theo độ tuổi, kinh nghiệm và tình hình kinh tế.

Có rất nhiều lý do để bạn bắt đầu nghĩ đến sự nghiệp tương lai từ tuổi 15, nhưng lý do thuyết phục nhất là vào thời điểm đó, bạn vẫn còn nhiều thời gian để trải nghiệm các công việc khác nhau trước khi lọc ra vài lựa chọn tối ưu. Lập kế hoạch sớm giúp bạn có thời gian tham gia các khóa học bổ sung kỹ năng làm việc, qua đó giúp bạn hiểu sâu hơn về những lĩnh vực yêu thích. Bên cạnh đó, các nghiên cứu của chúng tôi về quá trình thành công của giới trẻ từ lúc đi học đến lúc đi làm cho thấy trung bình các bạn phải mất khoảng mười năm mới tìm được chỗ đứng vững vàng trong sự nghiệp. Do đó, nếu muốn thành công ở tuổi 25, bạn hãy lên kế hoạch hướng nghiệp ở tuổi 15.

Ở tuổi 15, các bạn đã có cái nhìn độc lập về tương lai. Đây là lúc bạn cần tự hỏi: “Tôi muốn chủ động chọn lựa cách sống của riêng mình hay đi theo con đường mà bố mẹ đã vạch sẵn?”. Nếu bạn muốn sống theo cách của mình nghĩa là bạn sẽ dẫn thân vào một hành trình đầy thử thách. Nhưng trước tiên, bạn cần học cách đưa ra chiếc dù & quyết định thông minh, quyết định đúng đắn. Cuốn sách này sẽ hướng dẫn bạn các kỹ năng cần thiết để làm được điều đó.

Nếu bạn đã đi qua tuổi 15 mà chưa từng được định hướng nghề nghiệp thì sao? Đừng quá lo lắng! Hãy đọc cuốn sách này và bổ sung kiến thức. Ở bất kỳ lứa tuổi nào, việc tìm hiểu những điều mình muốn và lập kế hoạch cho sự nghiệp vẫn rất hữu ích.

Tìm công việc yêu thích cũng như việc chọn mua quần áo vậy, bạn phải thử nhiều lần mới biết

kiểu dáng nào phù hợp với mình nhất. Thực tế đã cho thấy trước khi tìm được công việc thích hợp, hầu hết các bạn trẻ đều đã đổi việc vài lần. Tương tự thế giới thời trang, thị trường lao động cũng thường xuyên thay đổi. Một số công việc từng được xếp đầu bảng trong thập kỷ trước có thể sẽ “rớt hạng” ở thập kỷ này, thế nên biết đâu công việc mà bạn sẽ yêu thích khi bước vào độ tuổi 30, 40 vẫn chưa xuất hiện. Sau khi xác định được nghề nghiệp yêu thích, nhiều sinh viên đã nỗ lực để đạt được mục tiêu đó, và trong quá trình ấy họ lại tìm thấy những công việc khiến họ hứng thú hơn.

Đặc biệt khi tình hình kinh tế và thị trường nhân lực đã có nhiều thay đổi, tìm được một công việc như mình mong muốn càng trở nên khó khăn. Theo Hiệp hội Quốc gia các trường Đại học-Cao đẳng và Đơn vị Sử dụng Lao động Mỹ NACE, trung bình chỉ có 20% sinh viên tìm được việc làm toàn thời gian ngay sau khi tốt nghiệp. Vậy thì bạn cần biết rõ đâu là công việc đam mê và không ngừng rèn luyện, trang bị những kỹ năng cần thiết, điều chỉnh kế hoạch sự nghiệp của mình. Đó chính là ưu thế của bạn, giúp bạn vượt trội hơn các ứng viên khác khi đi xin việc. Thêm vào đó, cuốn sách này sẽ bổ sung những ý tưởng mới nhất, công cụ hỗ trợ, số liệu thống kê và các nguồn lực để giúp bạn khám phá cuộc sống mà bạn muốn xây dựng và những công việc lý tưởng để hỗ trợ cho cuộc sống đó.

# LỜI GIỚI THIỆU

---

Cuốn sách này viết về bạn và tương lai của bạn. Chúng tôi muốn khám phá bạn là ai, bạn xem điều gì là quan trọng và bạn thích làm gì. Tại sao ư? Vì chúng tôi tin rằng cuộc sống chỉ có ý nghĩa khi ta sống hết mình và chúng tôi mong muốn bạn được sống trọn vẹn như thế. Chúng tôi muốn giúp bạn khám phá những gì bạn thích làm trong đời, đặc biệt là tìm được công việc yêu thích.

“Nhưng tôi chỉ mới 14 (hay 15, 16, 17, 18) tuổi thôi”, – bạn sẽ nói thế, – “tôi còn quá trẻ để nghĩ đến sự nghiệp cả đời mình!”. Chúng tôi đồng ý với bạn. Chúng tôi không mong đợi bạn lập kế hoạch dài hơi cho toàn bộ sự nghiệp sau này. Lộ trình công danh đầu tiên của bạn đơn thuần là vạch ra cách bạn kiếm sống khi vừa rời ghế nhà trường. Càng sớm bắt đầu suy nghĩ về tương lai, bạn càng có nhiều thời gian để trải nghiệm mọi lựa chọn của mình.

Chúng tôi cho rằng độ tuổi học cấp ba là thời điểm tốt nhất để nghĩ về công việc bạn sẽ làm trong tương lai. Mặc dù bạn có thể làm điều đó khi đã sống tự lập, nhưng lên kế hoạch chọn nghề khi còn sống chung với bố mẹ dễ dàng hơn nhiều, bởi bạn không phải bận tâm quá nhiều tới vấn đề tài chính!

Ai nên đọc cuốn sách này?

Dù đã trở thành sinh viên đại học hay đi làm ngay sau khi tốt nghiệp phổ thông, bạn đều nên đọc cuốn sách này nếu thấy một trong những miêu tả sau phù hợp với mình:

- Quan tâm đến cách kiếm sống;
- Có mục tiêu nghề nghiệp nhưng không biết cách thực hiện;
- Muốn tìm chuyên ngành đại học phù hợp;
- Muốn làm chủ cuộc đời mình;
- Hy vọng sớm tự chủ về tài chính;
- Hy vọng tìm được một công việc thú vị để kiếm sống, trong khi đó tiếp tục suy ngẫm về nghề nghiệp mình thực sự yêu thích, về cuộc sống mình mơ ước và cách thức đạt được cuộc sống đó, và suy ngẫm về mẫu người lý tưởng mà bạn muốn trở thành.

Tóm lại, nếu bạn muốn làm việc mình yêu thích hoặc cảm thấy đó thực sự phù hợp với mình, và nếu bạn sẵn sàng bỏ thời gian ra để tìm hiểu bản thân lẫn thế giới nghề nghiệp, thì cuốn sách này chắc chắn dành cho bạn.

## **Tại sao chúng tôi viết cuốn sách này?**

Muốn tìm được việc làm yêu thích, trước hết bạn cần có nhận thức rõ ràng về các dạng ngành nghề, cùng khả năng chọn nghề và kỹ năng tìm việc. Dù khá bận rộn, nhưng bạn vẫn nên bỏ ra thời gian và công sức để tìm hiểu dạng công việc nào phù hợp với mình để tích lũy những kỹ năng đáp ứng cho công việc ấy. Điều đó giúp bạn rút ngắn thời gian xin việc, đồng thời mở ra trước mắt bạn nhiều cơ hội hơn.

Cả hai tác giả đều có website lắng nghe ý kiến của những người săn việc trên toàn thế giới. Nhiều bạn trẻ viết thư cho biết họ rất ngạc nhiên vì quá trình tìm việc làm khó khăn và mất nhiều thời gian đến vậy. Có quá nhiều bạn trẻ chỉ biết dựa vào những kinh nghiệm truyền miệng của những thế hệ đi trước khi xin việc. Rất tiếc, trong tình hình kinh tế thế giới hiện nay, những kỹ thuật đó không còn giúp ích được gì nữa. Tìm được một công việc tốt, lương cao và thú vị không phải chuyện dễ dàng. Bí quyết săn việc hiệu quả được phác thảo trong cuốn sách này sẽ giúp bạn tăng cơ hội được tuyển dụng vào vị trí mơ ước.

Chúng tôi muốn giúp bạn chọn nghề một cách thông minh, nghĩa là hỗ trợ bạn phát triển kỹ năng tìm việc – một kỹ năng bổ ích cho bạn ngày nào bạn còn làm việc. Một chiến lược tìm việc cụ thể, hiệu quả sẽ giúp bạn sớm đạt được mục tiêu sự nghiệp. Hãy lập bản kế hoạch nghề nghiệp càng sớm càng tốt. Mục tiêu của chúng tôi là giúp bạn tìm kiếm công việc tốt, phù hợp với sở thích, ý nguyện của bạn. Dựa trên những hướng dẫn của tập sách này, bạn sẽ khám phá thêm về nhu cầu, sở thích của bản thân mình, về thế giới công việc, từ đó có thể tự lựa chọn cách sống và làm việc tốt nhất.

Chúng tôi muốn bạn tìm được công việc bạn thích, sống cuộc đời như bạn mơ ước. Chúng tôi muốn trang bị cho bạn kỹ năng cần thiết để xác định điều bạn thích làm và tìm đúng công việc được “đo ni đóng giày” cho bạn.

## **KHẢO SÁT THỰC TẾ**

Bạn có thể thực hiện một khối lượng công việc đáng kể nhằm xây dựng và phát triển định hướng nghề nghiệp, kể cả đọc cuốn sách này, chỉ với 20 phút mỗi ngày. Hãy đọc cuốn sách này để nắm bắt thông tin và các kỹ năng, kiến thức cần thiết để tìm thấy một công việc tốt và xứng đáng để đồng hành với bạn suốt đời.

Thị trường việc làm thay đổi liên tục. Cùng với sự phát triển của khoa học công nghệ, sự thay đổi của nhu cầu xã hội, nhiều ngành nghề mới ra đời, cũng có nhiều ngành đang dần biến mất. Sự thăng trầm của nền kinh tế cũng ảnh hưởng đến số lượng và loại hình tuyển dụng. Nếu bạn có sẵn một kỹ năng tìm việc vững chắc và biết rõ mình muốn làm gì, bạn sẽ thắng tiền, bất chấp sự biến động của thị trường kinh tế.

Bạn đã sẵn sàng cho chuyến phiêu lưu khám phá bản thân rồi chứ? Tuyệt vời! Chúng ta bắt đầu nhé.

## **KẾ HOẠCH SỰ NGHIỆP - ĐỊNH NGHĨA VÀ NGỘ NHẬN**

Một số người nghĩ rằng lập kế hoạch sự nghiệp nghĩa là thu hẹp sự chọn lựa của mình, hoặc ngược lại – đưa ra một quyết định từ sớm và rồi không thay đổi gì nữa. Kế hoạch sự nghiệp đúng nghĩa không giống cả hai loại trên. Kế hoạch sự nghiệp được trình bày trong cuốn sách này được xây dựng dựa trên quá trình tìm hiểu nguyện vọng, khả năng của bản thân và thị trường lao động nhằm mở rộng – chứ không phải thu hẹp – sự lựa chọn của bạn.

# PHẦN 1

## KHÁM PHÁ NGHỀ NGHIỆP LÝ TƯỞNG

Nếu bạn từng ước mơ trở thành lính cứu hỏa, thuyền trưởng, bác sĩ hay y tá, hãy kiên định với ước mơ ấy. Đừng để ý đến lời bình phẩm hay chê bai của người khác. Tôi cho rằng có quá nhiều người, dù xuất phát từ những nguyên nhân chủ quan hay khách quan, rồi cuộc chỉ hành động theo ý muốn của người khác hoặc chấp nhận một vai trò mờ nhạt, không ý nghĩa chỉ vì họ không đủ dũng khí để biến giấc mơ thành hiện thực.

– ROB SANDERS, bác sĩ nhi khoa, 28 tuổi

Bạn đã biết mình thích làm nghề nào chưa? Nếu sau khi trò chuyện với khoảng mười người đang làm nghề đó, bạn

chắc chắn rằng mình ao ước được giống như họ thì xin chúc mừng bạn – bạn đã xác định được công việc thích hợp với mình. Nhưng nếu bạn chưa xác định được công việc yêu thích thì cũng đừng quá lo lắng. Có thể bạn sẽ nhận ra sau một thời gian nữa. Việc tìm thấy công việc yêu thích rất quan trọng bởi vì công việc chiếm phần lớn cuộc đời bạn, vì vậy tìm được một công việc như ý sẽ giúp bạn có được cuộc sống hạnh phúc, toại nguyện. Nhiều người không tìm được công việc lý tưởng vì họ không tin vào giấc mơ của mình. Họ chỉ theo đuổi giấc mơ với một nửa trái tim và nửa bầu nhiệt huyết. Kết quả là họ chỉ thực hiện được một nửa ước mơ.

Tôi là người may mắn – tôi xác định được điều tôi muốn ngay từ khi còn rất trẻ.

– STEVE JOBS – đồng sáng lập và giám đốc điều hành Tập đoàn Apple

Có thể so sánh tìm việc với hành trình khám phá bản thân: Bạn thích làm gì, việc gì bạn làm tốt nhất? Bạn thích làm việc với mẫu người nào? Bạn thích làm việc ở môi trường nào? Một khi bạn tìm thấy câu trả lời cho ba câu hỏi “việc gì”, “với ai”, “ở đâu”, tức là bạn đã nắm được chìa khóa mở ra công việc yêu thích. Chúng ta sẽ xem xét câu hỏi “bằng cách nào” ở phần 3. Nhưng trước đó, ở phần 2, chúng tôi sẽ hướng dẫn bạn xác định kỹ năng sở trường của bản thân, từ đó định hướng cho công việc tương lai.

Tuy nhiên, trước khi bắt đầu, có lẽ bạn muốn biết tại sao cuốn sách này có tựa là “Chiếc dù & hướng đi thông minh”. Vì chiếc dù sẽ giúp bạn hạ cánh đúng nơi bạn muốn. Trong quá trình tìm kiếm công việc mơ ước, bạn sẽ cần đến chiếc dù được ghép thành từ kỹ năng, mục tiêu và khao khát của chính bạn. Mỗi người là một cá thể độc đáo, duy nhất, do đó những chiếc dù cũng không giống nhau. Khi hoàn tất các câu hỏi ở trên cũng là lúc bạn hoàn thành sơ đồ chiếc dù định hướng của mình.

Bạn có thể ghi câu trả lời trong nhật ký để đọc lại sau vài tháng nữa, sau khi thử công việc đầu tiên, sau khi trải qua các khóa đào tạo ngắn hạn hay khi tốt nghiệp đại học. Câu trả lời sẽ thay đổi khi bạn tích lũy thêm kinh nghiệm sống và làm việc. Câu trả lời đôi khi không rõ ràng ở thời điểm này, nhưng sẽ sáng tỏ ở thời điểm khác. Và những câu trả lời không thay đổi theo năm tháng chính là những mục tiêu có ý nghĩa nhất trong đời bạn.

Khi bạn đặt đáp án cho các câu hỏi “cái gì”, “ai”, “ở đâu” vào “Chiếc dù của bạn”, bạn sẽ thấy một bức tranh bằng từ ngữ hiện lên thật rõ ràng, hướng dẫn bạn tìm kiếm công việc yêu thích.

# BẠN THÍCH LÀM NGHỀ GÌ? SỞ THÍCH LỚN NHẤT VÀ KỸ NĂNG SỞ TRƯỞNG

Vì sao chủ đề của chương đầu tiên lại tập trung vào những việc bạn thích làm nhất? Bởi vì điều đó tiết lộ sở thích và kỹ năng tốt

nhất của bạn (hay còn gọi là “kỹ năng sở trường” của bạn). Đây là hai căn cứ quan trọng để xác định công việc lý tưởng dành cho bạn.

Trước tiên, hãy xem xét các sở thích của bạn.

Khám phá sở thích lớn nhất của bạn

Bạn thường làm gì những lúc rảnh rỗi? Hoạt động nào khiến bạn hứng thú nhất? Điều gì thu hút khả năng tập trung và trí tưởng tượng của bạn nhất? Ở trường, bạn thích học môn nào nhất? Mỗi người sẽ có câu trả lời khác nhau, chẳng hạn như điện ảnh, máy tính, làm vườn, thể thao. Sở thích có thể thay đổi theo thời gian, tuổi tác và chịu tác động của môi trường xung quanh, nhưng thường thì sở thích tuổi thiếu niên sẽ gắn bó với bạn cả đời, vì vậy hãy xác định sở thích hiện giờ bởi nhiều khả năng là sở thích đó sẽ dẫn đường cho bạn đến với nhiều hướng khác nhau trong sự nghiệp. Đây chính là điểm khởi đầu tốt đẹp cho hành trình tìm kiếm nghề nghiệp lý tưởng của bạn. Vậy bây giờ hãy thử tìm hiểu sở thích của bạn.

## TÌM HIỂU SỞ THÍCH CỦA BẠN

Viết mỗi câu trả lời lên một tờ giấy nhỏ.

- Khi có thời gian rảnh, bạn thích làm gì?
- Ở trường, bạn thích học môn nào nhất?
- Khi ở thư viện hoặc nhà sách, bạn thường chọn đọc loại tạp chí nào (khoa học, công nghệ, thời trang, thể thao, văn học, nghệ thuật, kiến trúc)?
- Điền sở thích của bạn vào chỗ trống: Khi tôi..., tôi thường quên mất thời gian và không muốn bị quấy nhiễu.
- Nếu được hỏi về sở thích lớn nhất của bạn, bạn sẽ trả lời như thế nào?
- Thú vui, môn thể thao hay hoạt động giải trí ưa thích nhất của bạn là gì?
- Những trang web quen thuộc của bạn? Chủ đề của các trang web đó là gì?
- Bạn thích giải quyết những vấn đề loại nào?
- Lĩnh vực nào bạn bè thường nhờ bạn giúp đỡ nhất?

Sau khi trả lời hết những câu hỏi trên, hãy viết ba sở thích hàng đầu của bạn vào phần “Sở

thích lớn nhất của tôi” trên “Chiếc dù của tôi” (trang 5). Nếu sở thích của bạn thay đổi theo thời gian, đừng quên bổ sung vào sơ đồ chiếc dù đó. Như vậy là bạn đã hoàn thành bước khởi đầu.

## **Kỹ năng sở trường**

Sở thích thường đi đôi với kỹ năng, đặc biệt là những kỹ năng bạn sử dụng thoải mái nhất. Những kỹ năng tốt nhất của bạn là nhân tố giúp dự đoán chính xác nghề nghiệp bạn yêu thích. Chỉ khi bạn có cơ hội vận dụng sở trường của mình để làm việc thì đó mới đúng là nghề nghiệp thích hợp dành cho bạn, và có như thế bạn mới gắn bó lâu dài với công việc được. Tại sao ư? Vì bạn khó có thể thành công nếu không yêu thích công việc mình đang làm.

Có thể bạn sẽ nói: “Tôi không có kỹ năng sở trường nào cả”. Bạn không nên nghĩ như vậy. Bạn tài giỏi hơn bạn tưởng. Thường thì chúng ta khó nhận ra tài năng của mình. Cũng có thể bạn không có nhiều tài năng nổi trội như các anh chị mình, nhưng hãy nhớ rằng kỹ năng là yếu tố hoàn toàn có thể học hỏi và phát triển theo thời gian. Chỉ cần bạn nỗ lực.

Cùng với thời gian, kinh nghiệm sống, kinh nghiệm làm việc và trình độ học vấn nâng cao, chúng ta sẽ học được thêm nhiều kỹ năng khác. Ngay ở độ tuổi thanh thiếu niên, bạn đã sở hữu một số kỹ năng nhất định rồi.

## **Các kỹ năng chuyển đổi**

Ở mức độ cơ bản, các kỹ năng được hình thành từ những năng khiếu bẩm sinh. Có nhiều loại kỹ năng khác nhau, trong đó đơn giản nhất là kỹ năng chuyển đổi. Cùng với sở thích của bạn, kỹ năng chuyển đổi là chìa khóa để nhận biết bạn phù hợp với loại hình công việc nào. Dạng này còn được gọi là “kỹ năng thực tế” bởi bạn dùng chúng để làm việc hàng ngày, như thu thập thông tin, dữ liệu, tiếp xúc với mọi người hay sử dụng các công cụ thông thường. Giả sử bạn thích môn trượt ván. Vậy môn thể thao này có tiết lộ manh mối nào liên quan tới nghề nghiệp tương lai của bạn không? Có đấy. Để trượt ván, bạn cần rèn luyện kỹ năng phối hợp tay-mắt-chân đồng bộ, di chuyển nhẹ nhàng và kỹ thuật giữ thăng bằng, khả năng quyết định trong nháy mắt và sẵn sàng đương đầu với rủi ro. Nếu muốn trở thành tay trượt ván cừ khôi, bạn phải không ngừng nâng cao những kỹ năng này. Chúng rất hữu ích trong công việc sau này khi bạn quyết định trở thành một huấn luyện viên trượt ván hay nhân viên cứu nạn.

## **KHẢO SÁT THỰC TẾ**

Hãy dành thời gian để theo đuổi lĩnh vực mà bạn đam mê thật sự. Nhiều doanh nghiệp thành công, như Roadtrip Nation, Facebook, Playing for Change, bắt đầu bởi những thanh niên trẻ đã quyết tâm theo đuổi ước mơ của mình..

Kỹ năng chuyển đổi được chia làm ba loại: kỹ năng vận động, kỹ năng trí tuệ và kỹ năng giao tiếp. Kỹ năng vận động chủ yếu là khả năng sử dụng đôi tay hay cơ thể để thao tác với đồ vật, trang thiết bị, dụng cụ. Kỹ năng vận động cũng bao gồm khả năng tương tác với tự nhiên (động thực vật). Kỹ năng trí tuệ chủ yếu là sử dụng đầu óc, thường là những việc liên quan đến dữ liệu, thông tin, con số hay ý tưởng. Còn kỹ năng giao tiếp gồm khả năng kết nối với người khác, phục vụ hay giúp đỡ họ khi cần thiết. (Chúng tôi gọi những kỹ năng này là “kỹ năng DTN – những kỹ năng áp dụng khi làm việc với Dụng cụ, Thông tin/ý tưởng hay con Người).

## **Tầm quan trọng của kỹ năng chuyển đổi**

Kỹ năng chuyển đổi rất quan trọng vì chúng có thể áp dụng trong mọi lĩnh vực hoặc nghề nghiệp mà bạn chọn. Ví dụ, khả năng bơi lội của bạn có thể thích hợp với nhiều công việc, ví dụ cứu hộ, huấn luyện viên bơi lội hay cố vấn trại hè.

Kỹ năng chuyển đổi là nền tảng của một sự nghiệp thành công. Thông thường, để hoàn thành

một công việc nào đó, bạn cần có từ bốn tới bảy kỹ năng chính (đôi lúc người ta gọi các nhóm kỹ năng này là “tập hợp kỹ năng”). Đó là lý do tại sao việc xác định kỹ năng sở trường là bước đi hết sức quan trọng. Nếu biết rõ mình thành thục ở kỹ năng chuyển đổi nào nhất, bạn có thể so sánh để biết những kỹ năng đó tương thích với yêu cầu của công việc nào. Phép so sánh này giúp bạn tìm ra công việc phù hợp với mình. Càng có dịp trở tài với những kỹ năng tốt nhất của mình, bạn sẽ càng yêu thích công việc đó hơn.

## **XÁC ĐỊNH KỸ NĂNG CỦA BẠN**

Hãy xác định kỹ năng của bạn bằng cách quan sát cuộc sống của chính mình. Hãy nghĩ đến những kế hoạch bạn đã hoàn thành, những vấn đề bạn vừa giải quyết, sở thích của bạn, hoặc những kiến thức học được từ trường lớp, từ công việc, hay cách bạn sử dụng thời gian rảnh rỗi. Hãy chọn một dự án hay một hoạt động mà bạn ưa thích như viết báo, tham gia tổ chức của hội học sinh – sinh viên, hay học một môn thể thao nào đó.

Rich Feller, nhà tư vấn hướng nghiệp và là tác giả cuốn *Knowledge Nomads and the Nervously Employed* (tạm dịch: Lao động du cư và nỗi lo việc làm), nói rằng 70% kỹ năng của chúng ta đúc kết từ kinh nghiệm thực tế, 20% học hỏi từ người khác và 10% từ trường lớp, sách vở. Bạn phải tự xây dựng kế hoạch trong đó bạn có thể vận dụng tối đa một trong ba nhóm kỹ năng trên. Nếu bạn vẫn chưa tìm ra ý tưởng cho kế hoạch của mình, hãy nhìn lại cách bạn vượt qua những thử thách trước đây. Khi đã xác định được lĩnh vực bạn muốn thử nghiệm, hãy viết một đoạn ngắn để miêu tả cách bạn đã hoàn thành kế hoạch hoặc giải quyết vấn đề mà bạn từng gặp phải.

Trước hết, hãy đặt tên cho mục tiêu/ kế hoạch/hoạt động của bạn, sau đó trả lời những câu hỏi sau:

- Mục tiêu/vấn đề: Mục tiêu của bạn là gì? Vấn đề nào bạn cần giải quyết?
- Trở ngại: Điều gì ngăn cản bạn đạt được mục tiêu/giải quyết vấn đề? Bạn đã làm gì để vượt qua khó khăn đó?
- Thời gian: Mất bao lâu để bạn đạt được mục tiêu hay giải quyết vấn đề đó?
- Kết quả: Chuyện gì sẽ xảy ra? Mọi chuyện diễn ra đúng theo kế hoạch của bạn hay phát sinh những tình huống bất ngờ?

## **Xác định kỹ năng chuyển đổi giỏi nhất**

Kỹ năng sở trường là những kỹ năng bạn thích sử dụng nhất. Mỗi công việc đều có một vài kỹ năng mà bạn không thành thạo lắm. Nhưng để tìm thấy một công việc phù hợp, bạn cần biết kỹ năng bạn thành thạo nhất và kỹ năng bạn thích sử dụng nhất. Hãy thử nghĩ xem, cả một đời bạn sẽ phải gắn bó với công việc, nếu không tìm được công việc yêu thích, không có cơ hội vận dụng những kỹ năng sở trường của mình, cuộc sống của bạn sẽ trở nên vô vị, nhàm chán đến mức nào.

## **KỸ NĂNG CHUYỂN ĐỔI VÀ CÔNG VIỆC MƠ ƯỚC**

Mỗi công việc đều đòi hỏi bạn phải hoàn thành một số thao tác hay nhiệm vụ cơ bản nào đó, mà bạn có thể phải lặp lại nhiều lần. Vậy thì bạn cần có những kỹ năng nhất định. Nếu bạn biết đâu là thế mạnh của mình, hãy đánh giá xem những kỹ năng đó có phù hợp với yêu cầu của công việc hiện tại không. Nếu công việc bạn đang làm không cho phép bạn phát huy kỹ năng tốt nhất thì đó không phải là công việc thật sự thích hợp với bạn.

Bạn có cả hai loại kỹ năng “có-thể-làm” và kỹ năng “thích-làm”. “Có-thể-làm” là loại kỹ năng bạn không muốn sử dụng thường xuyên, ví dụ bạn có thể rửa chén bát sau bữa tiệc với ba

mười thực khách, nhưng liệu bạn có muốn ngày nào cũng rửa chén bát không?

“Thích-làm” là những kỹ năng bạn sử dụng một cách thoải mái và có thể lặp lại hàng ngày mà không thấy chán. Các kỹ năng có-thể- làm và thích-làm của mỗi cá nhân là hoàn toàn khác nhau. Và thế giới luôn hoan nghênh những người thành thạo nhiều kỹ năng đa dạng.

## **KỸ NĂNG TƯƠNG TÁC VỚI ĐỒ VẬT**

### **KỸ NĂNG XỬ LÝ THÔNG TIN**

Hãy nhìn vào danh sách này và quyết định xem đâu là kỹ năng có-thể-làm và thích-làm của bạn. Sau đó xóa đi những kỹ năng có- thể-làm, tức là những kỹ năng bạn có thể làm, nhưng không mấy hứng thú.

Lưu ý rằng không nhất thiết bạn phải thành thạo như chuyên gia thì mới giữ lại kỹ năng ấy trong danh sách. Chỉ cần bạn thích sử dụng kỹ năng ấy và có kinh nghiệm áp dụng chúng trong chừng mực nào đó. Nếu một kỹ năng xuất hiện ở ba trong số năm bản kế hoạch của bạn và bạn thích dùng nó thì cứ giữ nó lại trên danh sách. Hãy nhớ rằng bất kỳ kỹ năng nào cũng có thể được phát triển thông qua học hỏi và quyết tâm rèn luyện.

Và đây là phần hứng khởi nhất: tìm ra kỹ năng tốt nhất của bạn. Hãy quay lại danh sách các kỹ năng DTN. Tìm mười kỹ năng bạn thích dùng nhất và thường xuyên xuất hiện trong bản kế hoạch của bạn. Viết tên mỗi kỹ năng trên một tờ giấy nhỏ. Xem xét từng kỹ năng một. Nghĩ xem bạn muốn sử dụng kỹ năng này thường xuyên trong công việc hay không? Sắp xếp mười kỹ năng này theo thứ tự yêu thích giảm dần. Có thể bạn sẽ hơi khó quyết định, nhưng hãy cứ thử. Khi biết rõ những kỹ năng tốt nhất của mình, bạn đã nắm được manh mối chính để tìm thấy công việc mơ ước rồi đấy.

Còn bây giờ, hãy nhìn vào nhóm năm kỹ năng đầu danh sách, cũng là năm kỹ năng tốt nhất của bạn. Đây là một phần quan trọng trong “Chiếc dù của bạn”. Điền năm kỹ năng vào mục “Kỹ năng chuyển đổi tốt nhất của tôi” (trang 5). Nếu muốn, bạn có thể dùng bút màu để trang hoàng cho “chiếc dù” thêm rực rỡ!

#### **XÁC ĐỊNH CÁC KỸ NĂNG CHUYỂN ĐỔI TỐT NHẤT CỦA BẠN**

1. Xem lại danh sách kỹ năng bạn từng sử dụng. Gạch bỏ kỹ năng bạn không cảm thấy thoải mái khi sử dụng.
2. Chọn mười kỹ năng bạn thích dùng.
3. Sắp xếp mười kỹ năng này theo mức độ yêu thích giảm dần.
4. Xem lại danh sách mười kỹ năng này. Năm kỹ năng đầu tiên là những kỹ năng chuyển đổi tốt nhất của bạn.
5. Điền các kỹ năng này vào mục “Kỹ năng chuyển đổi tốt nhất của tôi” vào “Chiếc dù”.

Xác định kỹ năng quản lý bản thân tốt nhất của bạn Trong các bản kế hoạch của bạn, đôi khi có những kỹ năng bạn không biết xếp vào loại nào, nhưng vẫn tin rằng đó là kỹ năng. Đúng thế. Mỗi người đều có ba loại kỹ năng khác nhau.

Thứ nhất là kỹ năng chuyển đổi, hay còn gọi là kỹ năng chức năng. Gọi như thế vì chúng rất hữu dụng. Mỗi khi làm việc, bạn đều sử dụng kỹ năng chuyển đổi. Năm bản kế hoạch đã viết và danh sách kỹ năng DTN sẽ giúp bạn khám phá những thế mạnh của bản thân.

Thứ hai là kỹ năng nắm bắt kiến thức chuyên môn còn được gọi là khả năng hiểu biết nội dung công việc. Đây là kỹ năng cần có để làm việc trong một số lĩnh vực hay hoạt động nào đó. Ngay cả khi đó là thú vui hay sở thích của bạn, bạn cũng phải có một số hiểu biết nhất định để thực hiện. Những hiểu biết này có thể đã nằm trong sở thích của bạn hay ở những lĩnh vực bạn muốn tìm hiểu thêm. Vậy là bạn vừa điền vào mục “Những việc tôi thích nhất” trên sơ đồ “Chiếc dù của tôi” (trang 5) rồi đấy. Hãy nhớ rằng sở thích cá nhân sẽ cung cấp những hiểu biết hữu ích cho nghề nghiệp tương lai của bạn. Thứ ba là kỹ năng tự quản lý, hay dấu ấn cá nhân thể hiện qua phong cách làm việc của riêng bạn. Để có kỹ năng tự quản lý, bạn cần có những phẩm chất như đáng tin cậy, chu đáo, nhiệt tình, quyết đoán và nhân hậu.

Để khám phá đâu là kỹ năng quản lý bản thân, hãy đọc lại bản kế hoạch của bạn. Sau đó hãy sắp xếp chúng theo mức độ yêu thích giảm dần. Viết ba kỹ năng trên cùng vào sơ đồ “Chiếc dù”. Khi còn trẻ, ít ai nắm vững nội dung công việc hay có kiến thức chuyên ngành sâu sắc, nhưng nếu bạn là người đáng tin cậy, đúng hẹn và giao tiếp tốt, bạn có cơ may được nhà tuyển dụng chú ý nhờ tác phong làm việc độc đáo của riêng bạn.

# BẠN THÍCH LÀM VIỆC VỚI AI? MẪU NGƯỜI YÊU THÍCH

Bạn có bao giờ rơi vào tình huống công việc làm thêm dịp hè của bạn thật nhàm chán, nhưng bạn vẫn muốn đi làm vì những người đồng nghiệp ở đó thật đáng mến? Trừ khi bạn thích cô độc, nếu không bạn sẽ có cơ hội tiếp xúc với nhiều mẫu người khác nhau qua những công việc bạn trải nghiệm. Khi mới đi làm, nhiều khả năng bạn sẽ phải đối mặt với những đồng nghiệp khó tính, có tính cách hoàn toàn đối lập với bạn. Lúc đó, công việc có thú vị đến mấy cũng khiến bạn chán nản. Ngược lại, bạn cũng có thể tiếp tục làm một công việc chẳng có gì thú vị chỉ vì những đồng nghiệp ở đó rất thân thiện.

Tìm kiếm công việc mơ ước không chỉ liên quan đến sở thích của bạn, mà còn liên quan đến mẫu người bạn muốn làm việc chung. Hãy khám phá mẫu người bạn thích làm việc chung thông qua trò chơi “Bữa tiệc”.

Kế đó là danh sách rút gọn của các mẫu người tham dự buổi tiệc. Tên gọi của các nhóm gồm: Thực tế, Khám phá, Nghệ sĩ, Xã hội, Năng động và Truyền thống, được đặt theo loại kỹ năng mà nhóm người đó thích áp dụng nhất. Mỗi nhóm đều bao gồm vài ví dụ của những cá thể tiêu biểu. Trong phần miêu tả các mẫu người, bạn sẽ thấy nét tương đồng giữa tính cách /sở thích với kỹ năng của họ.

Lúc này, bạn đã biết chút đỉnh về những mẫu người sẽ xuất hiện ở bữa tiệc. Hãy tưởng tượng bạn vừa mới đến và bước vào cửa chính. Hãy trả lời ba câu hỏi sau:

1. Bạn sẽ đến tiếp cận nhóm nào trước tiên, mẫu người nào bạn thích nói chuyện nhất? Viết chữ cái đầu tên nhóm đó vào ô bên cạnh.
2. Nếu sau 15 phút, những người bạn chọn đều đi nơi khác thì bạn sẽ chú ý nhóm nào nhất trong các nhóm còn lại? Mẫu người nào bạn thích trò chuyện nhất và giao tiếp lâu nhất? Viết chữ cái tượng trưng cho nhóm đó vào ô bên cạnh.
3. Sau 15 phút nữa, nhóm người này lại rời khỏi bữa tiệc. Bạn nhìn quanh và quyết định xem sẽ tiếp tục nói chuyện với ai. Chọn trong số còn lại nhóm mà bạn thích trò chuyện cùng. Viết chữ cái tượng trưng cho nhóm đó vào ô bên cạnh.

Ba chữ cái bạn chọn chính là “Mã Holland” của bạn. Mã này được đặt theo tên của tiến sĩ Tâm lý học người Mỹ, John Holland (1919- 2008), người thực hiện công trình nghiên cứu về “môi trường giao tiếp” – hay nói cách khác là những mẫu người chúng ta thích tiếp xúc. Nghiên cứu trên cho thấy mỗi người đều có ba môi trường giao tiếp hòa hợp nhất trong số sáu môi trường phổ biến là Thực tế, Khám phá, Nghệ sĩ, Xã hội, Năng động và Truyền thống. Việc gọi tên nhóm người bạn thích trò chuyện nhất ở bữa tiệc đã xác định được môi trường giao tiếp ưa thích của bạn.

Lưu ý, kết quả của bài tập “Bữa tiệc” chỉ chính xác ở mức tương đối.

Bây giờ, hãy quay lại với sơ đồ “Chiếc dù của tôi” (trang 5) và điền mã Holland của bạn vào mục “Mẫu người tôi thích nhất”. Bạn cũng có thể viết một hai chú thích ngắn về mẫu người này. Ví dụ, nếu mã Holland của bạn là IAS, bạn có thể viết “Tôi yêu công việc của mình nhất khi quanh tôi là những đồng nghiệp thích khám phá, ưa phân tích (I), giàu ý tưởng, sáng tạo (A), thích giúp đỡ người khác (S).”

Còn bây giờ, hãy nhìn lại tính cách của ba mẫu người bạn thích nhất và xem chúng có thích hợp với cá tính của bạn không. Cách tốt nhất để tìm hiểu bản thân chính là quan sát người khác. Chúng tôi gọi đó là sự soi chiếu lẫn nhau. Khi miêu tả mẫu người mình thích, ta cũng đồng thời tự miêu tả bản thân. Bạn nghĩ sao về điều này? Bạn có nhìn thấy bản thân mình qua mẫu người bạn yêu thích không?

## **CẤP TRÊN VÀ ĐỐI TÁC**

Nhiều bạn trẻ đã nhận thấy tầm quan trọng của việc tìm kiếm cho mình một người quản lý tốt. Cấp trên giỏi thường cũng là người thầy xuất sắc. Ở phương diện này, giáo viên cũng được xem là sếp của bạn. Một số thầy cô có thể giúp bạn bộc lộ khả năng của mình và bạn cũng học hỏi được rất nhiều từ họ. Khi khởi nghiệp cũng vậy, bạn muốn có một vị sếp giỏi để chỉ bảo mình. Vậy nên hãy lập danh sách những phẩm chất mà một ông chủ tốt nên có, ưu tiên thứ tự theo theo mức độ quan trọng. Làm tương tự với đối tượng khách hàng mà bạn muốn tiếp xúc. Khi đã có hai-ba miêu tả quan trọng nhất, hãy viết chúng vào sơ đồ “Chiếc dù của tôi”, mục “Mẫu người tôi yêu thích nhất”.

## **Sử dụng bảng đánh giá hướng nghiệp**

Trường học thường cung cấp các bảng đánh giá hướng nghiệp khi bạn tham gia các lớp tư vấn nghề nghiệp. Nếu trường bạn vẫn chưa tổ chức hoạt động hướng nghiệp thì bạn có thể tự tìm bảng đánh giá này trên mạng. Nếu ở trường bạn có thầy cô tư vấn hướng nghiệp, hãy trình kết quả đánh giá và xin ý kiến của họ. Không có sự giúp đỡ của các thầy cô, bạn sẽ khó mà hiểu hết ý nghĩa của kết quả kiểm tra đó đối với nghề nghiệp tương lai của mình. Nhưng lưu ý là các bảng đánh giá đó cũng có giới hạn của nó.

Không có bảng đánh giá nào có thể giúp bạn tìm câu trả lời chắc chắn cho câu hỏi “Nghề nghiệp phù hợp với tôi là gì?”, nhưng ít nhất đây là những đầu mối hữu ích để bạn bắt đầu cuộc hành trình tìm kiếm công việc mơ ước. Có vô số đầu việc cho bạn lựa chọn, sự phát triển của công nghệ và nhu cầu tiêu dùng hàng năm cũng tạo thêm nhiều công việc mới. Tuy nhiên, các

bảng đánh giá định hướng nghề nghiệp thường chỉ liệt kê ra vài trăm đầu việc, dựa trên những công việc do những người tham gia khảo sát trước đó đã chọn. Vậy nên, danh sách công việc hợp sở thích của bạn sẽ bị hạn chế. Nhưng dù sao thì đó cũng là một khởi điểm tốt. Bạn có thể tìm hiểu thêm ở các website khác hoặc sách hướng nghiệp trong thư viện. Chịu khó tìm hiểu một chút về mỗi công việc gợi ý trước khi bỏ qua nó. Và cũng đừng vội nản lòng nếu bạn không thích công việc nào trong danh sách đề nghị. Đây là lúc bạn cần đào sâu suy nghĩ. Có khi lĩnh vực ấy cuốn hút bạn dù những gợi ý về công việc đó không mấy hấp dẫn. Trong trường hợp này, hãy tìm những công việc khác cùng lĩnh vực nhưng thích hợp với bạn hơn. Những bài tập khảo sát trong cuốn sách này sẽ giúp bạn có định hướng đúng cho sự nghiệp của mình trong tương lai.

## **TÌM THÊM MANH MỐI**

Mã Holland của bạn, tức ba chữ cái bạn rút ra từ bài tập “Bữa tiệc”, không chỉ cho biết mẫu người bạn thích mà còn tiết lộ công việc hợp với bạn. Chẳng hạn, nếu ba chữ cái bạn chọn là RIA (thực tế, khám phá và nghệ sĩ), bạn có thể trở thành họa sĩ vẽ chân dung tội phạm cho ngành cảnh sát hay chuyên gia trị liệu phục hồi chức năng. Nếu 3 chữ cái của bạn là SEC (xã hội, năng động và truyền thống), nghề nghiệp tương lai của bạn có thể là lên kế hoạch cho tiệc cưới hay chuyên viên tổ chức sự kiện.

Một khi đã tìm ra lĩnh vực thích hợp với mình, bạn sẽ dễ dàng tìm được những công việc phù hợp ở nơi bạn đang sống hoặc muốn đến. Bạn hoàn toàn có thể dùng ba chữ cái đầu mã Holland để tìm việc qua các website và nguồn tuyển dụng khác. Cách tìm việc này hay ở chỗ có khi bạn sẽ khám phá ra những công việc bạn chưa bao giờ nghĩ tới hoặc thậm chí chưa hề nghe tên.

# BẠN THÍCH LÀM VIỆC Ở ĐÂU? MÔI TRƯỜNG LÀM VIỆC LÝ TƯỞNG

---

**T**rái tim có bản đồ của riêng nó, chỉ nó mới biết nó thuộc về nơi nào. Nơi ấy có thể là một nông trại vùng Oregon, một ngôi làng thuộc dãy Alps hùng vĩ, Thương Hải phồn hoa, New York sôi động hoặc ngay tại quê nhà. Biết đâu việc bạn thích làm nhất là trở thành giáo viên tại chính ngôi trường mình từng học.

Trái tim bạn biết rõ nó thích nơi nào. Chúng ta sẽ tìm hiểu điều đó ở chương này, vì việc tìm ra môi trường bạn yêu thích có quan hệ chặt chẽ đến việc bạn thích làm gì và muốn cộng tác với mẫu người nào. Điều đó góp phần chủ yếu, chứ không phải thứ yếu, vào hạnh phúc cả đời của bạn. Chỉ khi được ở nơi mình thích, bạn mới có thể sống trọn vẹn ước mơ.

Có nhiều cách để xác định nơi bạn muốn sinh sống. Chúng ta sẽ khám phá hai yếu tố: môi trường làm việc lý tưởng và cộng đồng lý tưởng (bao gồm cả yếu tố vị trí địa lý). Chúng tôi sẽ đặt nhiều câu hỏi cho bạn. Có thể bạn chỉ trả lời vài câu trong số đó, nhưng đừng lo lắng, hãy trả lời trong khả năng của bạn và tiếp tục suy ngẫm về những câu còn lại. Những câu hỏi dù chưa có đáp án cũng có thể giúp bạn nhận ra nhiều điều mới mẻ. Câu trả lời của bạn sẽ thay đổi theo thời gian, khi bạn đã có nhiều trải nghiệm hơn. Kinh nghiệm tích lũy từ cuộc sống sẽ giúp bạn hiểu được điều gì, những ai và miền đất nào có ý nghĩa quan trọng trong cuộc đời bạn.

Tiêu chuẩn về môi trường làm việc lý tưởng của mỗi người khác nhau nên bạn cần tìm hiểu những điều bạn chưa từng nghĩ tới: môi trường làm việc lý tưởng của bạn và vì sao nó lại lý tưởng với bạn.

## Môi trường làm việc của bạn

Khi bắt đầu đi làm, mỗi tuần bạn đều dành khoảng  $\frac{1}{4}$  quỹ thời gian cho công việc. Nhiều người tưởng đã tìm được việc làm lý tưởng, nhưng làm rồi mới hay môi trường khắc nghiệt khiến họ phải bỏ cuộc giữa chừng, dù đó đúng là công việc họ thích. Môi trường làm việc tốt không chỉ là nơi bạn thấy thoải mái, mà còn cho bạn nhiều cơ hội thăng tiến. Môi trường làm việc lý tưởng của bạn không chỉ đơn thuần là địa điểm làm việc (văn phòng, phòng thí nghiệm, nông trang...), mà còn bao gồm nhiều yếu tố khác như không gian (bàn làm việc, chỗ ngồi...), điều kiện vật lý (có cửa sổ hay không, ánh sáng tự nhiên hay dùng đèn, ồn ào hay yên tĩnh), bầu không khí (nghiêm túc, thân thiện, mức độ tương tác, phong cách làm việc), quy mô công ty (to, nhỏ, tầm cỡ địa phương hay quốc gia, quốc tế) và trang phục (đồng phục, vest hay ăn mặc tự do...).

Nếu bạn đã có kinh nghiệm làm việc hay từng đến thăm nhiều loại không gian làm việc khác nhau (ví dụ nơi bố mẹ làm việc, phòng khám, trường học...), hãy nghĩ xem bạn thích và không thích nơi nào. Hoặc bạn cũng có thể nghĩ xem mình thích học ở đâu – trong thư viện yên tĩnh hay trong phòng riêng có bật nhạc, học một mình hay học nhóm... Nơi nào khiến bạn thấy thoải mái, nơi nào làm bạn khó chịu? Bạn thích ngồi lý hàng giờ ở đâu? Vì có khi cùng một công việc (hay những việc tương tự nhau) nhưng làm ở chỗ này thì bạn thích mà làm ở chỗ khác bạn lại ghét, nên hãy bắt đầu khám phá môi trường nào hợp với bạn nhất.

## **MÔI TRƯỜNG LÀM VIỆC LÝ TƯỞNG CỦA TÔI**

Hãy cố hết sức trả lời những câu hỏi sau, nhưng không nên trả lời hết một lần vì câu hỏi rất nhiều. Hãy dành khoảng 10 – 15 phút và hoàn thành càng nhiều câu hỏi càng tốt. Nếu bạn thích bài tập này thì khi hết giờ, hẹn giờ lần sau để làm thêm 10 – 15 phút nữa. Một lựa chọn khác cho bài tập này là bạn chỉ trả lời vài câu, rồi sau một-hai tuần nữa quay lại những câu hỏi ấy, cộng thêm vài câu khác. Lúc bấy giờ, có lẽ bạn sẽ chú ý đến những điểm mà bạn đã bỏ qua trước đó. Trong khi làm bài tập, nếu thấy có những yếu tố mà câu hỏi chưa bao quát, bạn có quyền tự bổ sung.  
Địa điểm làm việc

Bạn thích làm việc ở đâu nhất:

- Ngoài trời hay trong nhà?
- Trong tòa cao ốc? Cửa hàng máy móc? Trại chăn nuôi? Ở nhà? Ở nơi khác?
- Thành thị, ngoại ô, vùng quê?
- Một địa điểm cố định hay thường xuyên thay đổi vị trí?

Không gian làm việc

Bạn thích nhất được làm việc ở không gian nào:

- Một ngăn làm việc trong căn phòng lớn - nơi mỗi người có một ngăn?
- Bàn làm việc trong văn phòng riêng?
- Đa dạng – bàn làm việc, xe hơi riêng, công ty đối tác, máy bay, khách sạn?
- Phòng học, phòng thí nghiệm, bệnh viện?

- Gara hay xưởng?
- Ngoài trời – sân golf, nông trang, trên rừng, dưới biển?
- Một nơi có đủ thứ bạn thích – những công cụ tối tân nhất, những dụng cụ thiết yếu – hoặc nơi bạn cần phát huy sáng tạo với rất ít nguyên liệu, dụng cụ, trang thiết bị?

Điều kiện vật lý

Bạn thích những nơi:

- Sang trọng và cao cấp, trang trí đẹp - hay điều đó không quan trọng?
- Cửa sổ đóng-mở tự do hay kín mít và dùng máy lạnh?
- Ánh sáng tự nhiên hay dùng đèn?
- Ít hay nhiều ánh sáng?
- Có điều hòa hay không có điều hòa?
- An toàn hay mạo hiểm?

Không khí

Bạn thích:

- Ổn ào hay yên tĩnh?
- Trầm lắng hay sôi động?
- Nghiêm túc hay thoải mái – ví dụ bạn thích cách xưng hô thoải mái, thân thiện giữa các đồng nghiệp hay cách xưng hô trang trọng, theo chức vụ?
- Tương tác nhiều hay ít với đồng nghiệp?

- Tương tác nhiều hay ít với người khác (khách hàng, bệnh nhân, đối tác)?
- Làm việc độc lập hay thường xuyên làm việc nhóm?
- Thứ bậc chặt chẽ (sếp bảo gì, nhân viên làm đó) hay cộng tác bình đẳng (mọi người cùng làm việc để quyết định mục tiêu, thứ tự ưu tiên và khối lượng công việc)?

Quy mô công ty

Bạn thích công ty:

- Lớn hay nhỏ? Bạn quan niệm “lớn” và “nhỏ” ở đây như thế nào?
- Tầm cỡ địa phương, quốc gia hay quốc tế?  
What color is your parachute? For Teens
- Nơi bạn đã quen biết hết đồng nghiệp và khách hàng hay luôn có cơ hội gặp người mới?
- Công ty lợi nhuận hay phi lợi nhuận?
- Điều hành công ty của riêng bạn?

Trang phục

Khi đi làm, bạn thích mặc:

- Đồ vest?
- Quần áo thời trang?
- Trang phục thoải mái, thường ngày?
- Quần jeans và áo thun?
- Đồng phục (như trong quân đội, lính cứu hỏa, cảnh sát, người phục vụ)?

- Áo choàng trắng trong phòng thí nghiệm?
- Tùy hoàn cảnh mà chọn trang phục phù hợp (ví dụ mặc vest khi đi gặp khách hàng, quần áo thoải mái khi làm trong văn phòng)?
- Trang phục tự do, không bắt buộc?
- Mặc kiểu khác?

Bạn hãy viết mỗi câu trả lời trên một tờ giấy, sau đó sắp xếp chúng theo mức độ quan trọng. (Bạn có thể chọn hai, ba câu trả lời cho mỗi yếu tố như địa điểm làm việc, không gian làm việc...). Sau đó, bạn chọn năm câu quan trọng nhất và điền vào bản đồ “Chiếc dù của tôi”, phần “Môi trường làm việc lý tưởng của tôi”.  
Cộng đồng lý tưởng của tôi

Mỗi người có quan niệm về một môi trường sống lý tưởng khác nhau. Nếu thích trượt tuyết, bạn sẽ muốn sống ở vùng núi. Nếu thích lướt ván, bạn thích sống gần biển. Người khác thì thích sống gần sông hồ hay giữa sa mạc. Thường thì bạn muốn sống gần bạn bè hay gia đình. Hoặc, nếu giỏi ngoại ngữ (hoặc muốn trau dồi thêm), bạn sẽ thích sống ở nước ngoài.

Ngoài ra, với những lý do liên quan trực tiếp hơn đến công việc, nhiều người thích làm việc cách nhà chỉ vài dãy phố hay một trạm dừng xe. Người khác lại thích lái xe đi làm nên cần chỗ đậu xe thoải mái. Một số người thích gần chỗ làm có phòng tập thể dục hay quán cà phê quen, có siêu thị để tạt qua trên đường về nhà, có công viên để ra ăn trưa hay đi dạo. Còn bạn thì sao? Bạn thích sống và làm việc ở nơi như thế nào?

## CỘNG ĐỒNG LÝ TƯỞNG CỦA TÔI (\*)

Yếu tố địa lý

Bạn thích sống ở:

- Trên núi hay vùng trung du, gần biển, sa mạc hay giữa đồng bằng?
- Trong thị trấn nhỏ (dưới 5.000 người), thành phố trung bình (5.000 - 20.000 người), thành phố lớn (20.000 - 500.000 người), siêu đô thị (500.000 người trở lên)?
- Vùng nông thôn nhưng rất gần thành thị hay ở nơi hẻo lánh - “cách xa văn minh nhân loại”?

Con người

Bạn thích sống gần những người:

- Đa dạng về độ tuổi, chủng tộc, thành phần kinh tế, tôn giáo?
- Đa số trẻ tuổi bạn hoặc cùng chủng tộc, thành phần kinh tế và tôn giáo với bạn?
- Bạn bè, gia đình hay người lạ?

Láng giềng/Nhà cửa

Bạn thích sống ở:

- Sống tập thể?
- Một căn hộ chung cư?
- Một ngôi nhà riêng có kiến trúc độc đáo?

Văn hóa

Bạn thích môi trường văn hóa nào:

- Nhà sách, phòng trưng bày nghệ thuật, thư viện hay bảo tàng?
  - Rạp chiếu phim?
  - Âm nhạc, nhảy múa và nghệ thuật?
  - Đội thể thao địa phương bán chuyên nghiệp hay chuyên nghiệp?
- Cơ hội học tập

Bạn thích lớp học nào:

- Lớp phát triển bản thân?

- Lớp bồi dưỡng nghiệp vụ?

- Đại học hay cao đẳng?

Vui chơi giải trí

Bạn thích gần nhà mình có:

- Công viên đẹp?

- Cậu lạc bộ thể thao với đầy đủ trang thiết bị?

Phương tiện đi lại

Bạn thích đi làm bằng:

- Xe ô tô?

- Phương tiện giao thông công cộng?

- Đi bộ hay xe đạp?

Bạn hãy viết các câu trả lời cho mục “Cộng đồng lý tưởng của tôi” vào những tờ giấy ghi chú và sắp xếp theo mức độ quan trọng. Sau đó chọn năm câu trả lời đầu tiên để điền vào mục tương ứng trên sơ đồ “Chiếc dù của tôi”.

(\*) Cách phân loại và các đề mục trong phần này không phải là lựa chọn duy nhất của bạn. Đây chỉ là gợi ý để bạn hình dung những đặc điểm của một cộng đồng lý tưởng. Bạn có thể bổ sung những ý tưởng mới mẻ khi bàn bạc với bạn bè.  
Mức lương lý tưởng và mức độ trách nhiệm

Môi trường làm việc lý tưởng của bạn còn bao gồm cả mức độ trách nhiệm mà bạn muốn gánh vác, khi mới nhận việc lẫn về lâu về dài, cũng như mức lương bạn mong muốn. Mức lương quyết định điều kiện sống và chỗ ở, còn mức độ trách nhiệm liên quan đến đối tượng giao tiếp và cách thức tiếp cận đối tác trong công việc.

Công việc nuôi sống bạn nên bạn cần biết rõ mức lương của công việc bạn yêu thích. Quảng cáo

tuyển dụng chỉ đưa ra mức lương trung bình của công việc ấy, do đó bạn cần tham khảo mức lương của sinh viên mới ra trường và mức lương của người có nhiều kinh nghiệm ở khu vực bạn muốn định cư lâu dài, hoặc nơi đang cần chuyên ngành của bạn nhất.

Thông thường, mọi người sẵn lòng cho bạn biết họ được trả bao nhiêu cho công việc nào đó, nhưng lại không thích thổ lộ về thu nhập của mình. Câu hỏi “Lương của anh bao nhiêu?” hay “Anh kiếm được bao nhiêu tiền?” thường bị cho là khiếm nhã, nhưng nếu khéo léo, bạn sẽ tìm ra nguồn thông tin chính xác về lương bổng. Bạn có thể hỏi theo cách khác, ví dụ “Mức lương khởi điểm trung bình toàn quốc là X đô-la một năm. Ở địa phương mình có giống vậy không?” hoặc “Tôi đọc báo thấy mức lương trung bình hàng năm của một người có kinh nghiệm là Y đô-la. Ở vùng này mức lương ấy là bao nhiêu?”. Bạn có thể tham khảo mức lương khởi điểm và lương trung bình của một số công việc các trang web tuyển dụng. Những việc liên quan đến bán hàng thường được trả lương căn bản cộng thêm hoa hồng. Bạn cần biết rõ mức lương khởi điểm để tính toán xem mức lương đó có đủ để bạn trang trải chi phí hàng tháng và đảm bảo cho cuộc sống của mình không.

Tuy nhiên, mức lương cũng có thể dao động tùy theo quan hệ cung cầu. Nếu nhân lực của một ngành nào đó gặp tình trạng cung lớn hơn cầu thì lương chắc chắn sẽ thấp. Ngược lại, lương sẽ cao nếu ngành nghề đó đang thiếu nhân lực, tức cung nhỏ hơn cầu. Lý tưởng nhất là công việc bạn thích cũng là việc đang “có giá” trên thị trường lao động. Nếu không có được cả hai, bạn phải xác định xem điều gì quan trọng với bạn hơn: thu nhập ổn định hay công việc bạn yêu thích, dù lương có thể không cao. Một số người muốn kiếm càng nhiều tiền càng tốt. Nhưng có người chỉ thích kiếm vừa đủ, dành thời gian rảnh cho sở thích và bạn bè. Vậy bạn hãy tự hỏi:

- Tôi muốn mức lương khởi điểm là bao nhiêu?
- Tôi muốn mức lương bao nhiêu khi đã có năm năm kinh nghiệm?
- Mức lương cao nhất tôi muốn là bao nhiêu?
- Công việc nào tôi thích sẽ cho tôi mức lương như mong đợi?

Bạn có thể tìm hiểu mức lương theo đầu việc bằng cách đọc bảng miêu tả công việc ở những trang thông tin tuyển dụng trực tuyến. Tiếp theo, bạn có thể gặp gỡ những người làm trong lĩnh vực này và xác nhận lại mức lương khởi điểm và lương trung bình ở nơi bạn sống hay nơi bạn muốn sống. Sau đó, bạn xác định mức lương mình muốn để đảm bảo cho một cuộc sống sung túc. Tiếp theo, bạn hãy điền mức lương khởi điểm và mức lương lý tưởng vào sơ đồ “Chiếc dù của tôi”, phần “Lương bổng”. Hai con số đó là mức sàn và mức trần trong khung lương của bạn.

Cuối cùng, hãy nghĩ đến mức độ trách nhiệm thích hợp với bạn. Bạn muốn là người làm công, nhân viên bán hàng, quản đốc hay quản lý, hay thích làm chủ? Nếu bạn không muốn nỗi lo công việc lêo đéo theo bạn về nhà thì hãy cẩn thận khi chọn mức độ trách nhiệm. Nên nhớ dù xuất phát điểm của bạn chỉ là một vị trí bình thường, bạn vẫn có cơ hội thăng tiến khi đã tích lũy

được nhiều kinh nghiệm và nâng cao học vấn. Còn bây giờ hãy tóm tắt ngắn gọn mức độ trách nhiệm bạn mong muốn và điền vào “Chiếc dù” của mình.

# LẮP GHÉP DỮ LIỆU NHẬN DIỆN CÔNG VIỆC THÍCH HỢP

**K**ết thúc chương này là bạn đã hoàn tất phần còn lại trong sơ đồ “Chiếc dù của tôi” và bắt đầu nhận diện công việc tiềm năng của mình. Mỗi công đoạn bạn làm trong ba chương trước là một mảnh ghép trong bức tranh xếp hình về nghề nghiệp tương lai của bạn. Khi xác định được lĩnh vực tiềm năng, bạn sẽ thấy những mảnh nhỏ ấy kết nối với nhau, mở ra những định hướng mới mẻ, đầy triển vọng cho công việc tương lai của bạn.

Dù công việc tiềm năng có thể rất hấp dẫn, chúng tôi vẫn khuyên bạn không nên vội vàng giới hạn lựa chọn của mình trong phạm vi đó. Đừng tự nhốt mình trong một nghề nghiệp cụ thể mà không xem xét hết mọi khả năng. Nói chung, con người thường thích gọi tên hơn liệt kê. Gọi tên công việc bao giờ cũng dễ hơn là đưa cho ai đó danh sách các kỹ năng bạn thích hay muốn sử dụng. Nhưng nếu chỉ chăm chăm vào một đầu việc quá sớm, trước khi tìm hiểu những công việc khác cũng cần đến những kỹ năng tương tự thì bạn đã tự đánh mất cơ hội tìm thấy công việc phù hợp nhất của mình.

Lĩnh vực yêu thích của bạn

Công việc tốt là công việc phù hợp với sở thích của bạn và cho phép bạn ứng dụng hầu hết kỹ năng của mình. Hãy quay lại những thông tin bạn đã điền trong sơ đồ “Chiếc dù”, phần “Sở thích lớn nhất của tôi”. Đôi khi hành trình tìm kiếm công việc hoặc công việc tiềm năng, bạn có thể cần đến sự giúp đỡ của một “thông dịch viên” – nghĩa là dựa trên những sở thích của bạn, chúng tôi sẽ đưa ra danh sách những ngành nghề thích hợp với bạn. Đôi lúc, những khả năng chúng tôi đưa ra sẽ nhiều hơn những công việc bạn tự xác định.

## SỰ NGHIỆP HAY CÔNG VIỆC?

Trong cuốn sách này, chúng tôi hay dùng từ “sự nghiệp” và “công việc”. Có nhiều định nghĩa khác nhau cho hai từ này và chúng ta thường phân biệt dựa trên cách dùng từ. “Sự nghiệp của bạn” là toàn bộ thời gian bạn dành cho công việc. “Sự nghiệp” bao gồm cả chuỗi công việc trong cùng lĩnh vực liên quan. Để xây dựng “sự nghiệp”, đầu tiên bạn phải tìm ra lĩnh vực nghề nghiệp bạn thích, sau đó tìm hiểu một số công việc cụ thể trong lĩnh vực đó. Do hiểu biết về lĩnh vực nghề nghiệp được mở rộng, các mục tiêu công việc của bạn cũng có thể sẽ thay đổi theo.

Chẳng hạn bạn thích trượt ván, ngành nghề phù hợp với bạn có thể là thể thao, giải trí hay vận động học (ngành này nghiên cứu mối quan hệ giữa quy luật cơ học và giải phẫu học với vận động của con người). Nếu chọn thể thao, bạn có thể trở thành huấn luyện viên môn trượt ván. Nếu chọn giải trí, bạn sẽ làm những việc như thiết kế ván trượt hay lên chương trình cho các nhà trượt ván. Nếu nghiên cứu thể chất, bạn sẽ thiết kế ván trượt sao cho an toàn và dễ sử

dụng hơn, đồng thời cũng linh động hơn khi thực hiện các cú nhảy. Trong mỗi trường hợp, chương trình rèn luyện và học tập của bạn (ví dụ, chọn khóa đào tạo hay chọn ngành học ở đại học) sẽ thay đổi.

Có thể thấy rằng cùng là một công việc nhưng bạn vẫn có nhiều khả năng lựa chọn.

## **TÌM KIẾM LĨNH VỰC YÊU THÍCH CỦA BẠN**

1. Lật lại sơ đồ “Chiếc dù của tôi” và nhìn vào mục “Sở thích lớn nhất của tôi”.
2. Xem xét từng sở thích của bạn. Bạn tìm thấy những lĩnh vực nghề nghiệp nào hợp với những sở thích này? Với mỗi sở thích, bạn hãy tìm ra hai đến ba ngành nghề phù hợp.
3. Lập danh sách các công việc trên, viết tên mỗi việc vào một tờ giấy rời hoặc ghi vào nhật ký của bạn. Danh sách này không cố định, bạn có thể thêm hoặc bớt trong quá trình tìm hiểu thông tin về các ngành nghề khác.

Nếu bạn cần giúp đỡ khi xác định công việc phù hợp với sở thích, hãy nói chuyện với bố mẹ, giáo viên cố vấn hướng nghiệp ở trường, hay nhân viên tại các trung tâm giới thiệu việc làm.

### **Khám phá công việc dành cho bạn**

Sau khi xác định lĩnh vực phù hợp với sở thích, bạn bắt đầu khám phá những công việc tiềm năng. Hãy tiến hành những bước sau để tìm kiếm công việc mơ ước của bạn.

- Mời người có kinh nghiệm, người bạn tin cậy, xem sơ đồ “chiếc dù” rồi hỏi ý kiến họ về công việc thích hợp với sở thích và kỹ năng của bạn.
- Đọc càng nhiều thông tin về các nghề nghiệp khác nhau càng tốt. Bạn có thể tìm tư liệu về các ngành nghề khác nhau tại thư viện và trung tâm giới thiệu việc làm. Bạn nên nhờ nhân viên trung tâm giới thiệu việc làm hướng dẫn tìm nguồn thông tin hữu ích giúp mình tìm đúng việc làm thích hợp.
- Tìm trên mạng thông tin về một nghề nghiệp cụ thể.
- Đọc báo, tạp chí và xem ti-vi. Bạn thích đầu việc nào nhất trong số được nhắc đến? Hãy lên danh sách các nghề này hoặc cắt bài báo đó ra.
- Một trong những cách tốt nhất để biết một công việc nào đó có thích hợp với bạn hay không là gặp gỡ và trò chuyện với những người đã làm trong lĩnh vực đó một thời gian. Nếu bạn

muốn sau này làm việc ở địa phương thì không khó khăn gì để tìm gặp những người trong nghề. Có thể thực hiện theo những cách sau:  
Hỏi người lớn xem họ có biết ai đang làm trong lĩnh vực mà bạn quan tâm không. Tìm thông tin liên lạc của họ (tên, email, số điện thoại...). Trước khi liên lạc với những người đó, bạn đừng quên nhờ người lớn tư vấn cách hỏi thăm về sự nghiệp, công việc.

Xem những Trang Vàng trong danh bạ điện thoại địa phương. Bắt đầu từ vần Z và đọc ngược (cách đọc ngược này khiến thông tin xuất hiện theo một trật tự bất ngờ, nên sẽ giúp bạn chú ý đến những điều thường bị bỏ qua nếu bạn bắt đầu đọc từ vần A như thường lệ). Trang Vàng liệt kê các công việc hiện có ở địa phương bạn. Lập danh sách những công việc đáng chú ý. Gọi điện thoại đến những cơ sở này để hỏi thăm người làm việc ở đó (thành phố, quận, huyện hay văn phòng chính phủ cũng có nhiều công việc. Những cơ quan này thường được đăng ở đầu danh bạ).

Xác định nhu cầu nhân lực địa phương bằng cách liên hệ với văn phòng tuyển dụng (mỗi tỉnh đều có ít nhất một cơ sở này). Thông tin về nhu cầu nhân lực cho bạn biết nghề nào đang có nhu cầu cao nhất ở nơi bạn sống (hoặc muốn đến sống). Không phải mọi dự đoán đều thành hiện thực  
– đó là lý do bạn cần trò chuyện với những người đang làm công việc bạn thích hoặc người sử dụng lao động trong lĩnh vực đó. Để đưa ra quyết định đúng đắn về nghề nghiệp mình đeo đuổi, bạn cần những tin tức chính xác. Hãy nhờ những người bạn tin cậy tìm người tư vấn có kinh nghiệm.  
Và bạn cũng nên nhớ rằng những dự báo về nhu cầu nhân lực chỉ giúp nguồn thông tin bạn thu thập thêm phong phú, chứ không phải là nền tảng quyết định sự nghiệp trọn đời của bạn, vì nhu cầu này sẽ thay đổi.

Sau khi thực hiện xong các bước này, bạn sẽ tìm thấy ít nhất hai- ba cơ hội nghề nghiệp để khám phá.

## **KHẢO SÁT THỰC TẾ**

38% sinh viên tốt nghiệp đại học tại Mỹ tham gia khảo sát nói rằng hiểu biết của họ về nghề nghiệp là khá hạn chế. Họ cảm thấy ngành học của mình không phải là ngành tốt nhất và lẽ ra họ đã có nhiều cơ hội lựa chọn hơn nếu khi quyết định chọn trường, họ nắm bắt được nhiều thông tin hơn. Hối tiếc, nhưng tiền học phí và những chi phí khác không cho phép họ quay lại trường để học thêm, ít nhất là trong vài năm tới.

Ngược lại, một nghiên cứu ở Anh tiến hành trên các sinh viên tốt nghiệp cho thấy chỉ 20% nghĩ mình chọn sai ngành. Sự khác biệt ở đây là gì? Là học sinh tốt nghiệp phổ thông ở Anh được học thêm một năm cấp ba và nghỉ một năm trước khi vào đại học. Sinh viên Anh bắt đầu học đại học trễ hơn (khi khoảng 20 tuổi) và được khuyến khích dùng một năm rảnh rỗi này để tìm hiểu về nghề nghiệp tương lai của mình.

Hai công cụ tìm kiếm mới: Mạng xã hội và các cuộc phỏng vấn lấy thông tin

Bạn đã thu thập và đọc được nhiều thông tin về công việc mơ ước của mình, vậy thì bước kế tiếp là bạn hãy trò chuyện với những người đang làm trong lĩnh vực ấy để tìm hiểu sâu hơn. Sau khi điền vào sơ đồ “Chiếc dù” và tìm hiểu nhiều lĩnh vực khác nhau, bạn đã có thể xác định ba công việc thích hợp với mình. Trò chuyện với những người đang làm công việc bạn thích sẽ giúp bạn có một bức tranh sắc nét hơn về những yêu cầu của công việc ấy, và đặc biệt là khả năng đáp ứng của bạn.

Những nghiên cứu không chính thức về nghề nghiệp này có thể được thực hiện qua mạng xã hội, tra cứu thông tin hoặc trực tiếp phỏng vấn những người trong ngành.

## **MẠNG XÃ HỘI**

Mạng xã hội ngày càng ảnh hưởng sâu rộng đến cuộc sống của con người trên nhiều lĩnh vực. Một trong những ưu thế nổi trội của mạng xã hội là bạn có thể sử dụng tính năng kết nối của nó để đạt được mục tiêu. Ngày nay, phương pháp này đóng vai trò quan trọng khi bạn sẵn việc làm hay lập chiến lược nghề nghiệp. Mọi lựa chọn của bạn từ chọn nghề nghiệp, trường đại học hay các khóa học kỹ năng... đều chịu ảnh hưởng từ mạng xã hội. Hay thậm chí khi bạn cần tìm một bác sĩ thú y, câu lạc bộ khiêu vũ hay một công việc mới, mạng lưới này cũng có thể giúp bạn.

Bạn có thể sử dụng mạng xã hội để thu thập thông tin về thị trường lao động hiện tại hay xu hướng của một ngành nghề cụ thể nào đó, chẳng hạn như:

- Đặc điểm môi trường công việc và khả năng phù hợp của nó với bạn.
- Thuật ngữ, xu hướng và vấn đề trong lĩnh vực này.
- Chuyên gia và nhà lãnh đạo trong lĩnh vực hay ngành công nghiệp bạn yêu thích.
- Sáng kiến để đạt được yêu cầu công việc nhanh hơn và tốt hơn.

Mạng xã hội sẽ đem đến cho bạn nhiều cơ hội việc làm hơn các thông cáo tuyển dụng. Do đó, xây dựng mạng xã hội là kỹ năng quan trọng bạn cần hoàn thiện – bạn sẽ cần đến nó trong suốt quá trình làm việc.

## **PHỎNG VẤN LẤY THÔNG TIN**

Bố mẹ, họ hàng, bố mẹ của bạn bè, thầy cô hay những người lớn khác đều có thể giúp bạn liên lạc với những người đang làm công việc bạn thích. Bạn cũng có thể tìm người để tham khảo thông qua Những Trang Vàng, Facebook, Myspace hay những mạng xã hội khác. Hãy nói chuyện với ít nhất ba người trong ngành nghề bạn thích trước khi quyết định gạt bỏ hay tiếp tục theo đuổi. Mỗi người có kinh nghiệm, cảm giác khác nhau, nên phải nói chuyện với vài người mới giúp bạn có cách nhìn cân bằng hơn về công việc ấy. Bạn có thể thực hiện một số cuộc phỏng vấn ngay trên điện thoại.

Nhưng tốt hơn hết bạn nên phỏng vấn ở ngay nơi làm việc. Những gì bạn tận mắt chứng kiến có giống môi trường làm việc lý tưởng mà bạn đã mô tả trên sơ đồ “Chiếc dù của tôi” không? Thực tế, bạn không thể hình dung ra bức tranh toàn cảnh về một công việc nào đó cho đến khi bạn tận mắt thấy người ta sắp đặt công việc ấy. Và lưu ý là phải đảm bảo an toàn cho bản thân: đừng đi một mình đến phỏng vấn một người lạ (ngay cả khi người đó được một người bạn tin tưởng giới thiệu). Nếu bạn không phỏng vấn qua điện thoại hay email, hãy gặp gỡ họ tại nơi đồng nghiệp.

## **THỰC HÀNH PHỎNG VẤN LẤY THÔNG TIN**

Nếu bạn e ngại hay chưa có kinh nghiệm nói chuyện với ai đó về nghề nghiệp của họ, hãy xây dựng các kỹ năng này bằng cách thực hành phỏng vấn. Trước khi bắt đầu phỏng vấn thật sự, bạn hãy nói chuyện với những người đang làm trong lĩnh vực thu hút bạn, hoặc nói chuyện với những người đang làm công việc có liên quan tới thú vui hoặc sở thích của bạn – tóm lại là nói về những chủ đề bạn đã biết sơ qua và yêu thích. Nếu bạn thực hành từ hai đến năm lần, bạn sẽ học được cách tạo ra cuộc đối thoại về một sở thích chung. Nhờ thực hành phỏng vấn, bạn sẽ học được cách thu thập thông tin nghề nghiệp mà không phải lo lắng rằng biết đâu một ngày nào đó bạn sẽ làm việc chung với người được phỏng vấn.

## **THỰC HIỆN CUỘC PHỎNG VẤN LẤY THÔNG TIN**

### **TÔI NÊN NÓI CHUYỆN VỚI AI?**

Nói chuyện với người đang làm công việc mà bạn quan tâm. Thường thì cấp trên của họ dễ tìm hơn và bạn cần nói chuyện với các sếp này trước để được giúp đỡ liên hệ với những người bạn muốn gặp. Nhưng đừng dừng lại ở người phụ trách, vì bạn cần biết ý kiến của người trực tiếp làm công việc đó.

### **TÔI CÓ CẦN HẸN TRƯỚC KHÔNG?**

Thường thì bạn cần hẹn trước. Nhưng nếu công việc bạn yêu thích là ở một cửa hàng bán lẻ hoặc nơi công cộng, bạn chỉ cần vào đó khi vắng khách và tìm hỏi người phụ trách.

Còn nếu đó là một công ty khó tiếp cận hoặc người bạn cần gặp khá bận rộn thì bạn cần thu xếp một cuộc hẹn trong khoảng 15 phút.

### **TÔI NÊN NÓI GÌ KHI SẮP ĐẶT CUỘC HẸN?**

Hãy tự viết ra giấy những gì bạn định giới thiệu về bản thân. Mọi người sẽ muốn tìm hiểu thêm về bạn, nên bạn hãy chuẩn bị sẵn thông tin về bản thân và lý do vì sao bạn muốn nói chuyện với họ.

## **BÍ QUYẾT CHIẾC DÙ**

Thông thường, tiếp chuyện bạn là những người đã ít nhiều thành công trong lĩnh vực của họ. Họ có thể lớn hơn bạn khoảng 15-20 tuổi. Họ có nhiều thông tin bổ ích dành cho bạn, nhưng bạn cũng nên tìm hiểu xem những người trẻ hơn nhìn nhận công việc này như thế nào.

Trong những năm gần đây đã có sự thay đổi lớn trong nhiều ngành nghề và lĩnh vực. Những người đã làm lâu dài trong một lĩnh vực sẽ có kinh nghiệm khác với những người vừa được tuyển dụng. Bạn cần biết được cả hai góc nhìn để có quyết định đúng đắn về sự nghiệp tương lai.

## **NẾU TÔI HỒI HỘP QUÁ THÌ SAO?**

Viết sẵn những gì bạn định trình bày ra giấy và đặt trước mặt khi gọi điện thoại. Nếu bạn hồi hộp quá, hãy nhìn lướt qua nội dung đã chuẩn bị.

## **TÔI CÓ THỂ LIÊN LẠC VỚI HỌ LẦN ĐẦU TIÊN BẰNG CÁCH GỬI LỜI NHẮN KHÔNG?**

Nếu bạn không thích gọi điện cho một người không quen biết mà người đó cũng không biết bạn là ai (trong kinh doanh, người ta gọi nó là “cú điện thoại nguội”), thì bạn có thể gửi trước lời nhắn qua đường bưu điện hoặc email. Mạng Internet sẽ cung cấp cho bạn địa chỉ hoặc email của họ. Hãy đề cập đến trong email chuyện bạn sẽ gọi điện để sắp đặt cuộc hẹn – và đừng quên gọi điện thoại xác nhận lại thông tin.

## **HỌ CÓ DÀNH THỜI GIAN ĐỂ GẶP TÔI KHÔNG?**

Dù không phải ai cũng đồng ý nhưng nếu bạn hỏi một cách nhã nhặn, bày tỏ ý định rõ ràng và thể hiện lòng biết ơn về việc họ dành thời gian cho bạn thì 8/10 người được hỏi sẽ đồng ý gặp bạn.

Hơn nữa, đa số họ vẫn không quên những khó khăn thời mới ra trường, không có chút kinh nghiệm nào. Nhiều người sẽ rất ấn tượng khi thấy bạn nghiêm túc tìm hiểu về công việc tương lai, và họ sẽ cho bạn những lời khuyên bổ ích.

Nếu họ yêu thích công việc của mình, họ sẽ thao thao bất tuyệt khi gặp bạn. Thậm chí, bạn phải cố gắng để đưa câu chuyện trở về trọng tâm. Để giúp cuộc đối thoại tập trung quanh vấn đề bạn quan tâm, ngay khi bắt đầu, hãy nói với họ là bạn có khoảng năm-sáu câu hỏi. Nếu muốn hoàn thành cuộc phỏng vấn trong vòng 15 phút, họ chỉ có khoảng hai phút cho mỗi câu trả lời. Nếu bạn gây được nhiều thiện cảm với họ, họ sẽ mời bạn ở lại trao đổi thêm.

Khi đi phỏng vấn, bạn hãy đến đúng giờ và chuẩn bị chu đáo. Phải thuộc nằm lòng câu hỏi và sẵn sàng ghi chép câu trả lời.

# **TẠI SAO NHỮNG NGƯỜI LỚN BẠN RỘN LẠI DÀNH THỜI GIAN CHO TÔI?**

Vì người lớn ai cũng biết phải trải qua vài công việc thì mới tìm được một nghề thích hợp, nên họ sẽ rất ấn tượng trước sự chuẩn bị của bạn ngay từ khi còn đi học. Cũng đừng ngạc nhiên khi người được phỏng vấn khen ngợi bạn theo kiểu “Ồ, tôi rất ấn tượng với việc em đã có sự chuẩn bị cho sự nghiệp tương lai ở độ tuổi này” hoặc “Giá mà tôi cũng bắt đầu tìm hiểu công việc phù hợp khi tôi bằng tuổi em”.

## **TÔI CÓ NÊN ĐI ĐẾN BUỔI PHỎNG VẤN MỘT MÌNH?**

Câu trả lời là không, bạn nên đi với bố mẹ, ông bà hay một người lớn khác. Bạn cũng có thể đi cùng với một người bạn. Nhưng hãy chọn người biết cách hành xử đúng mực để không làm bạn xấu hổ. Nếu bạn muốn đi chung với người khác, bạn nên hỏi trước người được phỏng vấn. Đừng thành linh xuất hiện cùng với một người khác.

## **TÔI NÊN HỎI HỌ NHỮNG GÌ?**

Bạn có thể hỏi cả những câu được chuẩn bị sẵn hay những câu nảy sinh trong quá trình phỏng vấn. Tốt thôi, nhưng đừng quên năm câu hỏi chính giúp bạn hình dung về công việc và cách để bạn có được công việc như vậy. Năm câu hỏi đó là:

1. Anh tìm được công việc này bằng cách nào? Anh tốt nghiệp trường nào?
2. Hãy kể tên ba đến năm nhiệm vụ anh thường xuyên phải làm.  
Bao lâu anh phải thực hiện nó một lần? Kỹ năng nào cần thiết để hoàn thành công việc này?
3. Anh thích công việc này ở điểm nào? Anh không thích ở điểm nào?
4. Anh nhìn thấy viễn cảnh nào cho công việc này trong vòng năm hay mười năm tới?
5. Anh có biết người nào khác đang làm công việc này (hoặc công việc tương tự) mà em có thể hỏi chuyện không?

Khi họ trả lời, bạn nhớ ghi chép lại. (Bạn cũng nên ghi chép thông tin thu thập được khi đọc các bài viết về công việc này). Sau đó, chia thông tin thành từng mục giống như trong sơ đồ “Chiếc dù của tôi”. Những thông tin cùng loại sẽ giúp bạn so sánh chiếc dù của người được phỏng vấn với chiếc dù của mình một cách dễ dàng hơn. Cách tổ chức thông tin này cho bạn nhìn thấy điểm tương đồng và khác biệt giữa chiếc dù của mình và chiếc dù của những người khác.

Trong trường hợp nhận ra nghề nghiệp nào đó có rất ít điểm chung với “Chiếc dù của bạn” thì sao? “Thước đo công việc” sẽ giúp bạn đặt ra những câu hỏi mang tính định hướng, từ đó dẫn

dắt bạn đến với công việc thích hợp hơn.

## THƯỚC ĐO CÔNG VIỆC

Thước đo công việc - thành quả nghiên cứu của Tiến sĩ Marty Nemko – sẽ giúp bạn tìm kiếm những người đang làm công việc gần với lĩnh vực bạn muốn tham gia. Dưới đây là cách sử dụng Thước đo công việc.

1. Khi bạn nghĩ về một công việc nào đó hoặc nghe ai đó miêu tả công việc của họ, hãy cho điểm công việc đó theo thang điểm từ 1 – 10 (1: tồi tệ, 10: hoàn hảo).
2. Nếu bạn chấm điểm công việc này dưới 9, hãy tự hỏi “Có điểm nào cần thay đổi ở công việc này để nó đạt điểm 10?”.
3. Nếu bạn đang phỏng vấn lấy thông tin, hãy nói về những khác biệt giữa công việc bạn mơ ước với công việc của người được phỏng vấn. Nhớ là không được thất lễ, ví dụ, bạn không nên nói “Công việc của anh nghe có vẻ chán lắm!”. Sau đó, bạn hỏi người được phỏng vấn liệu họ có biết ai đang làm công việc gần giống những gì bạn đang tìm kiếm không.

Một số người có khả năng cho điểm, đánh giá công việc và miêu tả điểm khác biệt giữa công việc đó và công việc mơ ước ngay trong thời gian phỏng vấn. Nhiều người khác lại cần thời gian để ngẫm nghĩ lại những thông tin đó. Nếu bạn là kiểu người thứ hai, bạn có thể gọi điện lại cho người được phỏng vấn. Nói với họ những hình dung về kỹ năng, hoạt động, lĩnh vực sở trường, hay điều kiện làm việc mà bạn cho là hoàn hảo, là điểm 10 đối với bạn. Để gây ấn tượng với họ rằng những lời khuyên của họ rất hữu ích, bạn có thể gửi lời cảm ơn và nói bạn sẽ gọi lại để xin thêm ý kiến.

## VIẾT THƯ CẢM ƠN

Sau mỗi cuộc phỏng vấn, dù chỉ là phỏng vấn qua email hay điện thoại, hãy nhớ gửi thư cảm ơn vì họ đã dành cho bạn thời gian cũng như cung cấp những kinh nghiệm đáng giá. Người được phỏng vấn sẽ đánh giá cao hành động bày tỏ sự biết ơn của bạn vì khi làm như vậy, bạn đã chứng tỏ mình là một người biết trân trọng giá trị của người khác. Nếu bạn để lại ấn tượng tốt trong họ, chắc chắn họ sẽ giúp đỡ bạn nếu bạn cần thêm thông tin.

Trong khi phỏng vấn, hãy nhớ xin danh thiếp của họ. Nếu người được phỏng vấn không có danh thiếp, hãy hỏi chức danh, tên đầy đủ và tên công ty họ đang làm việc, và ghi đúng thông tin về họ. Điều đó cho thấy sự nghiêm túc của bạn trong quá trình tìm hiểu và biểu lộ lòng biết ơn đối với những gì họ giúp đỡ bạn. Sau đây là những mẹo nhỏ để viết thư cảm ơn:

- Mua những mẫu “Thư cảm ơn” có sẵn (trong nhà sách) và vài con tem.

- Trừ khi bạn viết chữ đẹp, còn không thì hãy gõ lời cảm ơn trên máy tính và in ra. Bạn có thể dán nó trong một tấm thiệp hay tìm một bức thiệp điện tử rồi in ra. Đừng dùng hình ảnh nhí nhảnh, không phù hợp. Bạn đang viết thư cho một nhà kinh doanh chứ không phải cho bạn bè.

- Nội dung đơn giản. Thư cảm ơn chỉ cần từ hai tới ba câu.

- Viết và gửi thư trong vòng 24 tiếng đồng hồ sau cuộc phỏng vấn. Thư cảm ơn đến muộn hơn một tuần có vẻ giống ý định bất chợt hơn là lời cảm ơn chân thành.

Bạn có thể tham khảo mẫu thư cảm ơn sau:

Kính gửi thầy/cô/anh/chị -----

Cám ơn thầy/cô/anh/chị đã chia sẻ với em về công việc của mình. Những thông tin này rất hữu ích cho em. Em rất biết ơn thầy/ cô/anh/chị đã dành thời gian quý báu để gặp em.

Nếu em quyết định trở thành....., em sẽ còn nhiều thắc mắc nhờ thầy/cô/anh/chị giải đáp.

Chân thành cảm ơn, (Tên của bạn)

Nếu người được phỏng vấn cung cấp thêm những thông tin bổ ích, lời gợi ý hay hoặc giới thiệu một mối quan hệ khác cho bạn, bạn có thể đề cập thêm trong thư cảm ơn. Bạn cũng có thể gửi thư cảm ơn qua email. Nhớ làm theo hướng dẫn sau:

- Dùng từ ngữ đúng mực, viết hoa đúng quy cách.

- Sử dụng đúng văn phạm và dấu chấm câu (không viết theo kiểu thiếu chấm câu hay khó hiểu).

- Khi đã hoàn thành, sử dụng phần mềm để kiểm tra lại lỗi chính tả.

- Nhờ người lớn kiểm tra lại bức thư trước khi gửi, vì phần mềm kiểm tra lỗi chính tả tuy rất hữu dụng, nhưng không hoàn toàn chính xác.

## **SAU CUỘC PHỎNG VẤN LẤY THÔNG TIN**

Sau khi hoàn thành phần phỏng vấn lấy thông tin, chắc bạn đã có một ý định rõ ràng hơn về công việc mơ ước cho mình. Hãy viết tên ba công việc mà bạn thích nhất để tiếp tục đi sâu tìm hiểu.

Nỗ lực của bạn bây giờ không chỉ giúp bạn tìm thấy công việc mơ ước trong tương lai, mà còn mang lại cho bạn nhiều lợi ích trong hiện tại. Bạn có thể dùng những thông tin vừa học hỏi từ những cuộc phỏng vấn để nhìn nhận về sự nghiệp tương lai dưới một góc nhìn mới và có định hướng rõ ràng hơn. Những thông tin này không chỉ giúp bạn tìm được công việc bán thời gian, việc làm thêm mùa hè, hay nơi thực tập đúng như mong muốn, mà còn giúp bạn chọn đúng chuyên ngành khi thi đại học.

## **NẾU TÔI MUỐN LÀM ÔNG CHỦ?**

Sau khi đã nói chuyện với khoảng mười người đang làm việc trong lĩnh vực bạn yêu thích, nếu bạn nhận thấy mình muốn làm chủ thì bạn không phải là trường hợp duy nhất. Thế hệ vàng (7X, 8X) sản sinh ra nhiều chủ doanh nghiệp hơn bao giờ hết. Có lẽ bạn thuộc mẫu người thích khám phá, thích sửa chữa vật dụng để nó hoạt động tốt hơn hay muốn cung cấp một dịch vụ đang có mức cầu cao. Những người khởi nghiệp kinh doanh riêng được gọi là “doanh nhân”. Còn người điều hành những dịch vụ phi lợi nhuận để giúp đỡ người bất hạnh hoặc giải quyết vấn đề xã hội thì được gọi là “doanh nhân xã hội”.

Dù thích làm ngành nghề nào, bạn đều có thể tìm thấy những bài báo, blog, tổ chức, gương điển hình thành công liên quan tới công việc đó trên mạng. Thời điểm thuận lợi nhất để tự kinh doanh là khi còn đang sống với gia đình vì bạn vẫn còn được bố mẹ hỗ trợ. Nếu bạn tìm được cách kinh doanh không cần nhiều vốn (như hai anh em mới 9 và 11 tuổi cùng nhau viết trò chơi toán học để bán cho iPhone), bạn đã đi được bước đầu tiên để biến công việc mơ ước - và cả cuộc sống mơ ước của bạn thành hiện thực.

Đến đây thì bạn đã hoàn thành khá nhiều công đoạn rồi đấy, nào là xác định sở thích, mẫu đồng nghiệp yêu thích, nơi bạn muốn sống và làm việc... Có thể còn nhiều câu hỏi bạn chưa trả lời được, nhưng đừng nôn nóng. Theo thời gian, bạn sẽ khám phá ra nhiều điều về bản thân mà bạn chưa từng biết đến, đồng thời xác định lại những điều còn hoài nghi.

Những khám phá về bản thân ở phần 1 sẽ đặt nền tảng cho những bước đi thực tế để đạt đến công việc trong mơ – sẽ đề cập tới ở phần 3. Nhưng trước hết, ở phần 2, chúng tôi muốn bàn đến chuyện làm sao để vượt qua thời gian trung học và đại học (nếu bạn có kế hoạch học lên đại học), cũng như cung cấp những công cụ giúp bạn tìm thấy công việc mơ ước.

# PHẦN 2

## ĐƯỜNG ĐẾN TƯƠNG LAI

---

**H**ọc sinh trung học rất cần được khuyến khích tìm kiếm sự nghiệp dựa trên những gì các bạn yêu thích. Nhưng thường thì mức lương, danh tiếng và tham vọng lại hay cản trở hành trình theo đuổi chiếc chìa khóa vàng mở ra niềm đam mê và cảm hứng trong các bạn. Hãy cảm nhận tự do để đi về hướng giấc mơ của bạn, bất kể bạn phải tìm tự do ở đâu và như thế nào.

- ADAM HOVERMAN, bác sĩ gia đình, 30 tuổi  
Có phải tương lai là một điều gì đó rất xa vời? Có phải mơ ước được làm những gì mình yêu thích là chuyện viễn vông? Nếu bạn không hành động ngay bây giờ mà chỉ ngồi yên chờ cơ hội từ trên trời rơi xuống thì chắc là sau khi tốt nghiệp, bạn sẽ không biết cách biến ước mơ nghề nghiệp thành hiện thực. Nhưng có những bước đi giúp bạn hiện thực hóa giấc mơ của mình, bởi ngay chính khoảnh khắc này, bạn đang tự tạo tương lai của mình. Ở đây, chúng ta sẽ cùng tìm hiểu các bước giúp bạn nắm bắt tương lai mình muốn.

Trong chương 5, bạn sẽ khám phá phương cách vượt qua những năm học trung học thành công và tận dụng khoảng thời gian đó để đến gần hơn với công việc yêu thích của mình. Với chương 6, bạn sẽ học cách sử dụng những năm học đại học một cách hữu ích nhất nhằm chuẩn bị cho công việc bạn yêu thích. Chương này không chỉ dành riêng cho những người sắp vào đại học, mà còn có nhiều thông tin bổ ích cho những ai có ý định học lên cao nữa. Trong chương 7, chúng tôi sẽ hướng dẫn bạn cách đặt mục tiêu nhằm định hướng cho tương lai, đồng thời cung cấp những chỉ dẫn giúp bạn vượt qua những năm học này. Cuối cùng, chương 8 hướng dẫn bạn cách dùng một công cụ cũ cho mục đích mới: sử dụng mạng xã hội để khảo sát nghề nghiệp và tìm việc làm.

Khám phá này – tận dụng quãng thời gian trung học, đại học và học cách dùng những công cụ mới – sẽ cho phép bạn tự do theo đuổi ước mơ và tự tin bước vào tương lai, hướng tới công việc bạn yêu thích.

# TÔI NÊN LÀM GÌ BÂY GIỜ? TẬN DỤNG QUẢNG THỜI GIAN HỌC TRUNG HỌC

**T**hời gian học trung học rất quan trọng! Đừng xem đó là căn phòng chờ buồn tẻ trong lúc đợi đến khi tốt nghiệp hay vào đại học.

Bạn có thể tận dụng khoảng thời gian ở trường phổ thông để học những kỹ năng quan trọng, kết hợp lý thuyết lẫn thực hành để đủ khả năng vào đại học, khám phá nghề nghiệp tương lai, từ đó tổng hợp tất cả thành bản kế hoạch chi tiết nhằm chuẩn bị cho một cuộc sống tốt đẹp khi ra trường. Các bạn hiểu rằng để thành công, điểm số ở lớp phải thuộc loại khá trở lên. Chỉ có điều hầu hết các bạn đều không nghĩ đến tầm quan trọng của việc lên kế hoạch để đạt được mục tiêu trong sự nghiệp và cuộc sống.

Vì sao bạn cần một bản kế hoạch chi tiết? Nhiều nghiên cứu cho thấy dù có vào đại học hay không, những người đạt được thành công trong sự nghiệp và cuộc sống đều phải có kế hoạch chi tiết cho tương lai. Kế hoạch này giúp họ tập trung hơn. Họ hiểu được vì sao phải đi học và các môn học liên quan thế nào đến mục tiêu của mình. Họ cũng lường trước những khó khăn xảy đến và cách đương đầu với những thử thách đó.

Có mất nhiều thời gian để tìm được một công việc thật sự phù hợp với mình không? Với vài người thì câu trả lời có thể là “có”. Quảng đường từ trường trung học tới công việc mơ ước có thể mất tới mười năm. Đây là lý do bạn nên bắt đầu lên kế hoạch cho sự nghiệp tương lai ngay từ khi còn ngồi trên ghế nhà trường. Các lớp học kỹ năng và hoạt động ngoại khóa sẽ giúp bạn xây dựng nền tảng ban đầu cho con đường sự nghiệp.

Cũng như một chính trị gia biết nhìn xa trông rộng, bạn nên tận dụng thời gian ở trường để tiến hành một “chiến dịch” nhằm đạt được mục tiêu sự nghiệp tương lai, cụ thể là bạn cần thực hiện các bước như nâng cao nhận thức về thị trường lao động, đặc tính công việc, phát triển kỹ năng tìm việc, cách tạo một hồ sơ chất lượng và cân nhắc việc học lên đại học. Chuẩn bị cho tương lai là một việc rất bổ ích, nhưng giờ chúng ta hãy thử hình dung về cuộc sống của bạn sau khi tốt nghiệp trung học.

## Nhận thức về môi trường lao động

Những hiểu biết về môi trường lao động sẽ giúp bạn có khái niệm về khả năng phát triển của các loại ngành nghề, qua đó khám phá được nhiều cơ hội việc làm. Những điều bạn đã làm ở các chương trước – bao gồm khám phá sở thích, kỹ năng, tìm hiểu môi trường công việc, mẫu người bạn thích làm việc chung, cũng như nhận diện công việc mơ ước – đều là những hoạt động nhằm nâng cao nhận thức của bạn về công việc tương lai. Chẳng hạn, khi bạn chú ý nhiều hơn tới mọi người xung quanh, xem họ kiếm sống bằng cách nào; khi bạn thích thú với vài gợi ý nghề nghiệp mà bạn chưa từng biết đến trước kia; khi bạn bè hay anh chị em của bạn tốt nghiệp và bắt đầu làm những công việc mà bạn chưa từng nghe; khi bạn chú ý tới chuyện ai

yêu thích công việc của mình, ai không... thì đó là lúc bạn tự làm giàu hiểu biết về môi trường lao động.

Bạn cũng có thể tăng cường nhận thức về thế giới công việc bằng cách hướng những hoạt động quen thuộc ở trường, như làm bài tập, hoạt động ngoại khóa, làm thêm ngoài giờ học hay trong hè... đến nghề nghiệp tiềm năng của mình.

## **BÀI TẬP Ở TRƯỜNG**

Bạn cần viết bài cảm nhận về một cuốn sách? Vậy hãy đọc một cuốn viết về người nổi tiếng trong lĩnh vực bạn yêu thích nhất. Hoặc bạn có thể chọn một trong số những cuốn sách hữu ích được gợi ý ở cuối chương này. Nếu phải viết báo cáo thì hãy chọn một lĩnh vực, ngành nghề, hoặc ngành công nghiệp bạn hứng thú nhất để nghiên cứu. Ví dụ, bạn có thể tìm hiểu 500 công ty do người chưa từng tốt nghiệp đại học sáng lập nên. Còn nếu phải viết một bài thuyết trình, bạn chỉ cần viết lại những gì bạn thu thập khi thực hiện sơ đồ.

Ước gì thời trung học tôi được biết đến những nghề nghiệp khác ngoài luật sư, bác sĩ hay kinh doanh. Tôi cũng ước sao mình biết rằng mình không nhất thiết phải theo đuổi một công việc nào đó suốt cuộc đời. Bạn có thể thay đổi công việc bất kỳ lúc nào bạn muốn.

– ALICE PRAGER, giám đốc tiếp thị, 29 tuổi

“Chiếc dù của tôi” và dẫn ra các cuộc phỏng vấn lấy thông tin của bạn. Khi thuyết trình kiểu này, bạn không chỉ hoàn thành bài tập ở lớp mà còn giúp bạn bè học được những kỹ năng tìm công việc yêu thích.

Nếu trường học yêu cầu bạn phải tham gia hoạt động phục vụ cộng đồng mới đủ điều kiện tốt nghiệp, hãy tận dụng cơ hội đó để khám phá sự nghiệp tương lai của bạn. Ví dụ, nếu bạn thích trở thành nhân viên xã hội, bạn có thể tình nguyện tham gia vào cơ sở phục vụ cộng đồng và phát triển chương trình dạy kèm cho du học sinh từ các nước khác. Hoặc nếu bạn yêu thích chính trị, bạn có thể làm việc cho Văn phòng Đăng ký Cử tri, giúp họ lên chương trình hỗ trợ các học sinh vừa đủ tuổi đi bỏ phiếu lần đầu.

## **HOẠT ĐỘNG NGOẠI KHÓA**

Không chỉ mang đến niềm vui và thêm nhiều bạn mới, hoạt động ngoại khóa còn giúp bạn khám phá cơ hội nghề nghiệp và phát triển những kỹ năng hữu dụng. Tham gia vào ban nhạc, dàn đồng ca, nhóm kịch nghệ, đội thể thao, hay những câu lạc bộ theo sở thích (ví dụ, ngôn ngữ, toán học, kinh doanh, giáo dục...), hội học sinh và những hoạt động khác đều là cơ hội để bạn kiểm chứng sở thích và rèn luyện kỹ năng. Ví dụ, nếu bạn nghĩ rằng mình thích dạy nhạc, hãy đề nghị trưởng ban văn nghệ trong trường cho phép bạn tập bản nhạc mới cho các em lớp mười. Hoặc nếu bạn thích trở thành kế toán, ngay từ bây giờ, bạn có thể nhận làm thủ quỹ cho một câu lạc bộ, với nhiệm vụ quản lý thu chi, gây quỹ, thu phí và nhiều thứ khác. Nếu yêu thích kịch nghệ, bạn sẽ viết kịch bản và làm đạo diễn một phân đoạn kịch. Khi tham gia điều hành một câu lạc bộ, lớp học hay một tập thể, những kỹ năng về lãnh đạo và quan hệ xã hội của bạn sẽ ngày một cải thiện.

Đừng ngại hỏi ý kiến của giáo viên, cố vấn câu lạc bộ, nhạc trưởng, huấn luyện viên hay thành

viên hội đồng giáo dục rằng bạn có thể học được từ hoạt động ngoại khóa này những kỹ năng nào liên quan đến công việc bạn chọn.

## **VIỆC LÀM THÊM**

Có nhiều ý kiến trái chiều về việc học sinh cấp ba đi làm thêm. Nhà kinh tế học Steve Hamilton tin rằng bạn nên đặt hết tâm trí vào việc học để đạt điểm tốt. Theo ông, “Học sinh sẽ có nhiều lợi ích lâu dài từ việc học hành hơn là một công việc bán thời gian. Nhà tuyển dụng luôn tìm kiếm những dấu hiệu cho thấy ứng viên trẻ này là người tích cực và giàu tham vọng. Điểm số chính là một trong những dấu hiệu đó”. Ngược lại, những người khác lại nghĩ làm thêm ngoài giờ học hay trong hè sẽ giúp học sinh phát triển khả năng quản lý thời gian, khả năng giao tiếp, kỹ năng làm việc cũng như tinh thần trách nhiệm. Trong nhiều trường hợp, công việc làm thêm còn góp phần cải thiện kinh tế gia đình. Nếu bạn muốn hay phải đi làm, hãy tận dụng công việc ấy để phát triển kỹ năng cho tương lai. Tốt nhất là tìm được công việc trong những lĩnh vực bạn thích. Ví dụ, làm việc trong tiệm ăn nhanh sẽ giúp bạn nâng cao kỹ năng giao tiếp. Nếu người quản lý của bạn là người cởi mở, hãy nhờ họ dạy bạn những kỹ năng quản lý cơ bản. Nếu yêu thích chăm sóc trẻ em, bạn có thể xin việc ở trung tâm chăm sóc trẻ. Thay vì chỉ làm việc để kiếm tiền, bạn hãy tranh thủ cơ hội để học thêm các kỹ năng mình cần để sẵn sàng cho công việc mơ ước. Ngoài ra, nếu có thể, hãy cố gắng tiết kiệm ít nhất 1/3 số lương bạn lĩnh được – các bạn trẻ thường tiêu hết 98% số tiền họ kiếm được. Thói quen “vung tay quá trán” khiến nhiều bạn lâm vào cảnh nợ nần. Nếu bạn có thể tiết kiệm được một số tiền khi còn đi học, bạn sẽ có tiền để chi dùng khi cần thiết – như mua sách vở khi lên đại học, đi du lịch, khám phá công việc tiềm năng hay tham dự các buổi tư vấn nghề nghiệp.

## **LỰA CHỌN PHÂN BAN**

Việc lựa chọn đúng phân ban hay nhóm môn học sẽ giúp bạn hạ cánh đúng nơi cần đến, tức là tìm được công việc mơ ước. Nhưng nếu bạn không chắc về tương lai thì sao? Sau đây là những phương án giúp bạn vẫn giữ vững định hướng sau khi tốt nghiệp cấp ba, ngay cả khi bạn vẫn chưa xác định được lĩnh vực mình muốn theo đuổi.

- Không ngừng cải thiện điểm số của mình. Khi bạn nhận phiếu điểm, hãy tự hỏi mình đã cố gắng hết sức chưa. Nếu chưa, hãy nỗ lực hơn nữa.
- Kỹ năng ngôn ngữ rất quý giá. Ngoài tiếng Anh, ngôn ngữ được dùng phổ biến trong giới kinh doanh còn có tiếng Tây Ban Nha và Trung Quốc. Nếu bạn muốn theo hướng kinh doanh, hãy học tiếng Trung Quốc nếu ở trường có dạy môn này. Tiếng Tây Ban Nha hữu ích trong nhiều lĩnh vực như giáo dục, dịch vụ xã hội, xây dựng, và nhiều lĩnh vực khác. Hãy đăng ký học tiếng Tây Ban Nha, nếu có thể.
- Nếu một trong những mục tiêu của bạn là có được công việc lương cao, hãy học giỏi môn toán và các môn khoa học tự nhiên. Hiện đang có nhiều công việc đầy thử thách và lương cao đòi hỏi kiến thức toán và các môn khoa học tự nhiên khác. Nếu trường bạn không có giáo viên giỏi môn này, hãy tìm gia sư hoặc tự học qua sách hướng dẫn. Bạn có thể nhờ người bán sách gợi ý các loại sách phổ biến.
- Mở rộng chân trời nhận thức của bạn bằng cách tìm hiểu về cộng đồng nơi mình đang sinh

sống, đất nước mình và thế giới. Thông qua các tổ chức tôn giáo hay các tổ chức cộng đồng, bạn có thể tìm thấy những công việc tình nguyện trong và ngoài nước.

- Nói chuyện với những người bạn tin tưởng và kính trọng, hỏi xem họ đến với công việc hiện tại của mình như thế nào, tìm hiểu họ thích và không thích điều gì trong công việc. Rồi bạn hỏi xem nếu có một điều ước thì họ sẽ ước hồi trung học họ biết gì hay làm gì để tác động tích cực đến công việc hiện tại của họ.

## Phát triển kỹ năng tìm việc và chuẩn bị hồ sơ xin việc

Khi làm theo những bài tập trong cuốn sách này, bạn đã bắt đầu phát triển kỹ năng xin việc. Đây là một kỹ năng bạn nên không ngừng trau dồi trên con đường sự nghiệp. Một vài kỹ năng cụ thể như tìm thông tin và trả lời phỏng vấn, mở rộng phạm vi giao tiếp, viết thư xin việc và thư cảm ơn... được xây dựng trên nền tảng mà bạn thiết lập qua bài tập khám phá ở phần 1. Những kỹ năng thiết thực này sẽ giúp bạn đạt được mục tiêu sự nghiệp và tìm thấy công việc mơ ước. Thậm chí nó còn giúp bạn tìm được việc phù hợp ngay từ khi còn đi học để làm thêm ngoài giờ hay trong hè.

Nếu trường học hay nhà văn hóa nơi bạn ở có trung tâm hướng nghiệp, bạn nhớ ghé qua. Đó là nơi lý tưởng để xây dựng kỹ năng tìm việc của bạn. Hãy tìm xem ở đó có những loại tài liệu nào, có lớp dạy cách chuẩn bị phỏng vấn, dạy cách sử dụng mạng xã hội, hướng dẫn viết hồ sơ và thư xin việc, thư cảm ơn không. Nếu có, hãy tận dụng lợi thế này. Bạn cũng nên nói với nhân viên trung tâm hướng nghiệp về sở thích và mục tiêu của mình. Họ biết nhiều về việc làm nên có thể cho bạn những nguồn tin hữu ích về cơ hội nghề nghiệp. Nếu không tiếp cận được với những trung tâm hướng nghiệp này, bạn có thể tìm kiếm sự trợ giúp từ những người thân quen có kinh nghiệm, Internet, sách vở, báo chí... Sau đây là một vài cách bạn có thể áp dụng để phát triển kỹ năng tìm việc và tăng cường phạm vi hiểu biết về thị trường việc làm:

- Lắng nghe và hỏi mọi người con đường dẫn dắt họ đến với công việc hiện tại.
- Tham gia ngày hội việc làm.
- Tiếp tục khám phá các công việc tiềm năng: đến thăm bạn bè hay họ hàng ở nơi làm việc, mở rộng quan hệ xã hội, phỏng vấn người có kinh nghiệm, hoặc tham gia các hoạt động tình nguyện ở nơi bạn thích sống.
- Tham quan trường cao đẳng cộng đồng hay đại học địa phương, nhờ thầy cô tư vấn những chuyên ngành thích hợp cũng như điều kiện của ngành học đó.
- Tham dự những cuộc hội thảo do các tổ chức hướng nghiệp ở gần nơi bạn sống tổ chức. Liên hệ với nhân viên chuyên trách để biết khi nào có hội thảo và bạn có tham dự được không.

## **HỌC VIỆC**

Bạn sẽ hiểu thêm về những công việc phù hợp với sở thích và kỹ năng của mình thông qua quá trình học việc. Bạn có thể theo chân một giám đốc điều hành tham dự buổi họp, quan sát phong thái làm việc của họ khi liên lạc với đối tác; quan sát một kiến trúc sư làm việc trên máy tính hay bàn thiết kế; dự giờ giảng của một giáo viên toán lớp ba hay lắng nghe một diễn viên ôn lời thoại trước buổi diễn. “Theo chân học việc” giúp bạn có cảm giác sống động như chính bạn đang làm công việc đó vậy. Thời gian học việc cũng giúp bạn trực tiếp trải nghiệm môi trường làm việc, từ đó bạn sẽ đánh giá xem đó có phải là công việc bạn muốn gắn bó lâu dài hay không.

Gần đây bạn có ghé qua tiệm ăn nhanh nào không? Bạn có thấy ở đó nhân viên nào cũng rất bận rộn nhưng luôn nhã nhặn với khách hàng? Tôi thích tuyển dụng những bạn trẻ có kỹ năng như thế, chứ không quá đặt nặng vấn đề điểm số.

– JIM ASCHWANDEN, giám đốc điều hành, thuộc Hiệp hội Giáo viên Nông nghiệp California. Bạn có thể theo chân học việc một cách chính thức hay không chính thức. Nếu không chính thức thì chỉ đơn giản là bạn xin bố mẹ, người quen hay ai đó mà bạn đã từng phỏng vấn để họ chấp thuận cho bạn theo học việc. Ban đầu, hãy xin đi theo họ nửa ngày thôi – như vậy cũng sẽ dễ dàng hơn cho người hướng dẫn bạn. Nếu thực sự thấy hứng thú với công việc đó, bạn hãy xin thêm một ngày nữa.

## **BÍ QUYẾT CHIẾC DÙ**

Bạn không thể mãi theo đuổi một công việc mà bạn chỉ chọn bừa trong phút ngẫu hứng. Thị trường việc làm hiện nay thay đổi quá nhanh nên bạn không thể chọn một công việc mà bạn sẽ làm cả đời. Báo cáo Triển vọng Nghề nghiệp hàng quý tại Mỹ cho thấy từ năm 18 đến năm 38 tuổi, bạn có thể trải qua mười công việc khác nhau. Và từ năm 38 tuổi, bạn sẽ tiếp tục làm việc thêm khoảng 30 năm nữa. Chúng tôi nhắc tới điều này để nhấn mạnh rằng bạn cần phải lên kế hoạch định hướng nghề nghiệp cho mình, chứ không nên phó mặc tương lai cho một lựa chọn may rủi.

Theo chân học việc là phương pháp tuyệt vời để kiểm chứng xem công việc đó có thích hợp với bạn hay không. Ngoài ra, bạn cũng có thể tìm những người sẵn sàng tư vấn cho bạn về một số lĩnh vực nhất định. Không chỉ cố vấn, họ còn giúp bạn phát hiện và phát triển những kỹ năng sẵn có – những kỹ năng giá trị nhất trong công việc của bạn sau này. Họ không ngại hướng dẫn bạn về chương trình học vấn, chương trình đào tạo bạn cần, bao gồm cả việc lựa chọn chuyên ngành đại học thích hợp. Các vị cố vấn còn giới thiệu cho bạn những mối quan hệ hữu ích, qua đó bạn có thể tìm được công việc làm thêm mùa hè hay công việc toàn thời gian ngay khi bạn sẵn sàng đi làm.

Lời khuyên từ một cố vấn giỏi là vô giá. Bạn sẽ học được từ họ rất nhiều kinh nghiệm thực tiễn phong phú, sự khôn ngoan từng trải – những điều bạn không thể học được ở trường. Sau khi trò chuyện với người cố vấn, bạn đừng quên gửi thư cảm ơn họ.

## **TẠO HỒ SƠ XIN VIỆC**

Trong hồ sơ xin việc sẽ tổng hợp những thông tin về bạn sau khi trải qua nhiều công việc đa dạng, đồng thời trình bày sở thích, kỹ năng và công việc mơ ước của bạn. Hồ sơ này cũng giống như chiếc dù của bạn, nhưng với thông tin phong phú hơn. Hồ sơ của bạn có thể đơn giản đựng trong phong bì lớn hoặc lưu trên máy tính cá nhân. Dù dưới hình thức nào, hồ sơ cũng phải chỉ ra được sự

hiểu biết về công việc và khả năng của bạn.  
**TÂM QUAN TRỌNG CỦA CÁC LỰA CHỌN**

Chưa đến một nửa số sinh viên vào đại học hoàn tất chương trình. Con số này chứng tỏ tầm quan trọng của việc tra cứu thông tin để có thể lựa chọn lĩnh vực thật sự phù hợp. Bạn hãy thử tạo ra hồ sơ xin việc như một bài tập về nhà. Bạn có thể nhờ nhân viên ở các trung tâm hướng nghiệp giúp bạn hoàn thành hồ sơ hoặc tự mình làm hồ sơ xin việc bằng cách gõ từ khóa “tạo hồ sơ xin việc” hay “tạo hồ sơ xin việc trực tuyến” trên Internet.

Trong hồ sơ việc làm cần có những thông tin gì? Sau đây là vài gợi ý cụ thể, nhưng đừng do dự thêm vào những điều có ý nghĩa quan trọng với bạn.

- Bản sao “Chiếc dù của tôi” đã được điền đầy đủ mọi thông tin.
- Danh sách các hoạt động, bài tập ở lớp và những kinh nghiệm cho thấy sở thích của bạn trong nhiều lĩnh vực khác nhau.
- Thông tin về khóa học hoặc đào tạo mà bạn cần cho công việc mình yêu thích (bao gồm cả chuyên ngành đại học được gợi ý).
- Bản sao các giải thưởng, bằng khen, hay chứng nhận của các khóa đào tạo chuyên ngành.
- Ghi chú từ những cuộc phỏng vấn lấy thông tin.
- Danh sách các mối liên hệ trong công việc (để phỏng vấn lấy thông tin, theo chân học việc...).
- Bài viết trên báo hay tạp chí về những tấm gương điển hình trong lĩnh vực công việc bạn thích.

Hồ sơ này chứa nhiều thông tin hữu ích. Nếu bạn đi phỏng vấn xin việc hay thực tập, hãy chọn những tài liệu (tốt nhất là ba loại giấy tờ) trong hồ sơ phản ánh rõ những kỹ năng, kinh nghiệm cần cho công việc đó nhất. Nếu bạn mang theo toàn bộ hồ sơ thì nhà tuyển dụng chỉ xem lướt qua mà thôi.

Nhớ thường xuyên cập nhật thông tin vào hồ sơ của bạn suốt những năm cấp ba nhé, vì sở thích và công việc mơ ước có thể thay đổi khi bạn am hiểu hơn về các ngành nghề. Nhưng đừng loại bỏ những thông tin đã có, vì có thể một ngày bạn cần đến địa chỉ liên hệ hay một cuộc phỏng vấn ngày xưa. Và biết đâu qua đó, bạn sẽ tìm thấy những con đường mới – những công việc mơ ước – để bạn phát huy những kỹ năng và sở thích lớn nhất của mình.

## **PHÁT TRIỂN KẾ HOẠCH BA PHẦN**

Có một bí quyết rất hay khác là tạo ra một kế hoạch gồm ba phần dựa trên đáp án của bạn cho những câu hỏi sau. Hãy sử dụng chiếc dù của bạn, phần “Sở thích lớn nhất của tôi”, và xác định

lĩnh vực yêu thích nhất của bạn – lĩnh vực bạn muốn tìm việc nhất. Sau đó, nghiên cứu thêm (ở trung tâm hướng nghiệp, thư viện hay trên mạng) để trả lời các câu hỏi sau:

- Tôi có thể chọn công việc khởi đầu nào (công việc chỉ đòi hỏi bằng trung học) trong lĩnh vực tôi yêu thích để tích lũy kinh nghiệm cho công việc tốt hơn sau này?
- Tôi có thể tìm được công việc nào trong lĩnh vực mình yêu thích chỉ với hai năm đào tạo (hay ít hơn)?
- Tôi có thể tìm được công việc nào trong lĩnh vực mình yêu thích với bằng đại học hoặc chương trình đào tạo cao cấp?

Bạn nên tìm kiếm câu trả lời cho những câu hỏi này vào năm lớp 11 (hoặc sớm hơn). Để có được câu trả lời chính xác, bạn cần quay lại hỏi những người bạn từng phỏng vấn lấy thông tin. Nên nhớ rằng mỗi câu hỏi có thể có tới hai-ba câu trả lời, bởi vì không chỉ có một công việc phù hợp cho bạn. Điều đó thật tuyệt vì nó cho phép bạn có thêm nhiều lựa chọn. Con đường của bạn sẽ rất hẹp nếu chỉ có một lựa chọn mà thôi. Kế hoạch chỉ với một sự lựa chọn cũng như chiếc ghế một chân – chắc chắn sẽ làm bạn ngã. Khi bạn tìm thấy câu trả lời cho những câu hỏi trên, hãy viết chúng vào hồ sơ xin việc của mình. Thông tin thu thập được sẽ giúp bạn thiết kế bản kế hoạch công việc tương lai sau khi tốt nghiệp trung học.

Tôi nên học lên đại học hay không?

Câu hỏi tưởng chừng đơn giản này thực ra khá phức tạp. Trước kia, tấm bằng đại học đồng nghĩa với một việc làm tốt, lương cao. Nhưng giờ thì bằng đại học đôi khi không cần thiết nữa.

Để lên kế hoạch sự nghiệp từ hôm nay, bạn cần phân biệt giáo dục bậc cao với chương trình đào tạo. Giáo dục bậc cao bao gồm bất kỳ kiến thức nào học được một cách chính thống sau bậc trung học, mặc dù nhiều người vẫn hiểu “chương trình giáo dục bậc cao” chỉ có ở trường đại học hay cao đẳng. Nếu một giáo viên hay nhân viên hướng nghiệp khuyên bạn học cao hơn, hãy hỏi rõ điều đó có nghĩa là gì, bởi bạn có thể hiểu lầm ý họ.

Nói chung, “giáo dục” bao gồm nhiều loại hình tiếp nhận kiến thức khác nhau. Ví dụ, để có bằng trung học, bạn nhất thiết phải học một số môn học nhất định, trong đó có môn bạn thích, có môn bạn không thích. Khi vào đại học, bạn được chọn chuyên ngành chính, tức là ngành bạn thích nhất, nhưng bạn cũng phải học các môn phụ để đủ tiêu chuẩn tốt nghiệp. Bạn có thể thích hay không thích những môn này, nhưng chúng đều cung cấp cho bạn các ý tưởng, kiến thức, và các kỹ năng có thể hữu ích cho cuộc sống cá nhân lẫn công việc của bạn sau này. Ngược lại, “quá trình đào tạo” tập trung hơn vào trọng tâm hay chuyên ngành. Các lớp đào tạo dạy cho bạn những kỹ năng, kỹ thuật, công nghệ hay quy trình được dùng trong các ngành nghề, môi trường làm việc nhất định.

Loại hình giáo dục và đào tạo cũng đa dạng hơn, ngày nay, bạn có thể chọn học qua mạng. Thời khóa biểu cũng linh hoạt hơn, ví dụ, bạn có thể chọn các khóa học buổi tối hay cuối tuần, nếu

bạn đi làm.

Việc chọn trường đại học, chuyên ngành đào tạo để chuẩn bị cho sự nghiệp đều phụ thuộc vào việc bạn muốn làm gì. Đây chính là lúc những tìm hiểu về nghề nghiệp của bạn phát huy tác dụng, giúp bạn quyết định đúng đắn về việc học lên cao hơn hay tạm thời chỉ cần tham gia lớp đào tạo nghề.

Hãy nhìn vào câu trả lời của bạn cho những câu hỏi ở mục “Phát triển kế hoạch ba phần”. Khi tìm thấy một công việc yêu thích đòi hỏi giáo dục bậc cao hay đào tạo chuyên sâu, bạn hãy trả lời những câu hỏi sau:

- Những người bạn phỏng vấn lấy thông tin đã khuyên bạn nên chọn loại hình giáo dục – đào tạo nào?

- Chương trình học này sẽ mất bao lâu?

- Học phí?

- Bạn sẽ chi trả học phí bằng cách nào?

Theo Bộ Lao động Mỹ, 75% công việc hiện tại đòi hỏi trình độ đại học. Đây là sự thay đổi lớn so với thời bố mẹ bạn – ngày đó, chỉ cần tốt nghiệp trung học là bạn đã có thể tìm được một công việc tốt, lương cao. Nhưng không phải mọi công việc tốt đều cần đến bằng cử nhân – chỉ 20% công việc hiện tại cần bằng cử nhân hay bằng cấp cao hơn. Phải mất từ bốn đến sáu năm để nhận được bằng cử nhân (chỉ có 30% sinh viên đại học hoàn thành chương trình cử nhân trong vòng bốn năm), trong lúc đó thì công nghệ bạn học đã lỗi thời đến ba hay bốn thế hệ rồi. Nhiều nhà tuyển dụng cho rằng học hành bài bản thì lâu quá. Họ cần nhiều nhân lực với các kỹ năng chuyên biệt – những người có khả năng nắm bắt các ứng dụng kỹ thuật mới một cách nhanh nhạy. Vì vậy, trong nhiều ngành công nghiệp, bằng trung cấp hay cao đẳng kỹ thuật có giá trị hơn bằng cử nhân.

Dù tin hay không, bạn cũng không cần theo đuổi chương trình đại học thì mới có thể thành công trong kinh doanh. Theo báo cáo của Cục điều tra dân số tại Mỹ, chỉ có 30% người trên 25 tuổi có bằng đại học. Rất nhiều người giàu không có bằng đại học. Tất nhiên, bạn hoàn toàn có thể kết hợp tấm bằng đại học với đam mê của mình. Đại học có thể là nơi tuyệt vời để bạn tìm kiếm, phát triển đam mê và rồi mài giũa kỹ năng để ứng dụng đam mê đó vào thực tế. Trường đại học cũng là nơi thích hợp để xây dựng mạng lưới bạn bè và người quen biết, những người sẽ giúp bạn theo đuổi đam mê của mình.

Nếu thành công được định nghĩa là sở hữu kỹ năng giỏi/ mức lương cao – như cách hiểu đơn giản nhất của đa số bạn trẻ thì điều kiện tiên quyết là bạn cần trang bị đầy đủ những kiến thức, kỹ năng để giành lấy một công việc tốt. Bằng cấp chỉ là một phần trong đó.

- KENNETH C. GRAY, giáo sư, tác giả cuốn *Getting Real: Helping Teens Find Their Future*. “Nhưng tôi chưa chắc chắn đam mê hay công việc tôi muốn làm là gì”, bạn nói. Và “Liệu tôi có học lên đại học hay không?”. Vậy thì dù có thế, bạn vẫn không nên cố học tiếp lên đại học, đặc biệt nếu bạn không có thành tích học tập tốt ở trung học. Vì ngay cả học sinh giỏi cũng gặp

hiều khó khăn để hoàn thành chương trình cử nhân. Một lần nữa, trung bình khoảng 50% bạn trẻ sẽ thất bại ngay từ nỗ lực đầu tiên khi cố học lên cao. Khoảng một nửa trong số 50% đó thất bại vào năm đầu hoặc năm thứ hai đại học. Vì sao? Bởi vì họ không xác định được chuyên ngành mình muốn học. Thậm chí, sau khi ra trường và cầm bằng cử nhân trong tay, họ vẫn không khác gì chàng sinh viên năm nhất không biết mình muốn làm gì khi vào đại học. Thật tai hại! Những công việc tốt dành cho sinh viên mới tốt nghiệp đã được những người có mục tiêu sự nghiệp rõ ràng chớp lấy. Thường thì vào năm hai đại học, sinh viên nào chú trọng sự nghiệp đã tìm công việc thực tập phù hợp trong hè, vừa để tích lũy kinh nghiệm, vừa thiết lập các mối quan hệ công việc, nhờ đó mà khi tốt nghiệp họ nhanh chóng tìm được công việc như ý. Nếu bạn vay tiền chính phủ để học đại học, cuộc sống của bạn càng chịu nhiều áp lực nếu không có việc làm sau khi tốt nghiệp.

Sinh viên thường cho rằng thời đại học là thời gian lý tưởng để khám phá các sở thích và tìm cơ hội nghề nghiệp. Các trường trung học thường thông qua các bài khảo sát hoặc các khóa hướng nghiệp để giúp học sinh xác định ngành học. Nhưng ở bậc học cao hơn, bạn phải chủ động tìm lấy kinh nghiệm – điều mà phần lớn sinh viên không làm được. Đó là lý do cứ ba sinh viên tốt nghiệp đại học thì có một bạn không biết làm gì với tấm bằng của mình. Chỉ 1/3 số sinh viên tốt nghiệp các ngành khoa học nhân văn (và 1/2 số cử nhân thuộc các chuyên ngành khác cộng lại) nhận việc đúng chuyên môn, số còn lại phải làm những việc không liên quan đến sở thích hay chuyên ngành được đào tạo. Họ phàn nàn: “Tôi đi học để làm công việc này hay sao?”. Bạn có muốn tương lai của mình như vậy không? Hãy nhớ rằng bạn hoàn toàn có thể chủ động quyết định sự nghiệp tương lai của mình nếu bạn chịu khó lên kế hoạch ngay từ lúc này.

Đa số các bạn trẻ đều đúng khi chọn theo học các trường cao đẳng hay trường đào tạo kỹ thuật sau khi tốt nghiệp phổ thông. Trong khi các trường đại học sẽ dành hai năm đầu tiên để giúp sinh viên trang bị kiến thức cơ bản, cho phép bạn khám phá nhiều môn học khác nhau, thì trường cao đẳng khuyến khích sinh viên tự tìm hiểu nghề nghiệp. Những khám phá này sẽ giúp bạn nhận ra lĩnh vực đam mê, xác định công việc thích hợp với mình, từ đó chọn đúng ngành học. Nếu bạn thực sự muốn có bằng cử nhân, hãy chọn các lớp có thể liên thông lên đại học.

Bạn cũng có thể học theo nhiều giai đoạn. Ở trung học, hãy tìm các lớp dự bị kỹ thuật hữu ích. Nhiều nghiên cứu cho thấy các học sinh tham gia lớp này hầu như vào đại học ngay khi tốt nghiệp phổ thông, và sẽ thành các kỹ sư. Các lớp dự bị kỹ thuật cũng như những chương trình dạy kỹ thuật tương tự vừa cho phép bạn khám phá nghề nghiệp, vừa dạy bạn những kỹ năng giúp tìm được việc, lại tạo điều kiện để bạn vừa học vừa làm với mức lương khá. Nhiều thế hệ sinh viên giàu tham vọng nhưng nghèo túi tiền đã chọn cách vừa đi làm vừa đi học, hoặc học rồi tạm ngưng để đi làm, khi có tiền lại tiếp tục theo đuổi con đường học vấn. Phương thức này giúp các bạn không đủ điều kiện kinh tế vẫn có thể học lên cao. Một số ngành nghề đòi hỏi phải có bằng cử nhân. Nếu ngành của bạn cũng vậy và bạn muốn vào thẳng đại học, hãy nhớ tìm các cơ hội học bổng và trợ cấp để giảm thiểu số tiền vay.

Hiện tại, rất nhiều công việc “cổ cùn xanh” [lao động chân tay] được trả lương cao hơn “cổ cùn trắng” [lao động trí thức]. Vì vậy, khi nói về công việc lý tưởng với sức hấp dẫn, đầy thử thách và mức lương cao, thì sự phân loại cổ cùn trắng/cổ cùn xanh không còn ý nghĩa trong thị trường nhân lực ngày nay.

- Tiến sĩ danh dự MICHAEL CULLEN, Bộ trưởng Giáo dục bậc cao và Tài chính New Zealand. Bạn nên nhớ rằng vào đại học không chỉ để cặm cụi trên giảng đường và thư viện. Việc kết giao, mở rộng mối quan hệ, tham gia các hoạt động văn hóa – xã hội cũng ảnh hưởng lớn tới cuộc đời bạn. Bạn bè thời đại học thường là mối quan hệ thân hữu, kéo dài cả đời.

Bạn thấy đấy, có nhiều yếu tố để bạn cân nhắc trước khi quyết định có học lên đại học hay không. Câu trả lời không đơn thuần là “có” hay “không”. Nên nhớ rằng bạn có thể thay đổi cuộc đời mình bất cứ lúc nào. Nếu bạn chọn đi làm sau khi tốt nghiệp cấp ba, bạn vẫn có thể học tiếp lên đại học, có điều nếu lúc đó bạn đã lập gia đình thì bạn sẽ phải đối mặt với nhiều vấn đề hơn.

Mục tiêu sự nghiệp, kinh nghiệm làm việc cũng như quyết tâm hoàn thành chương trình cử nhân sẽ tăng thêm giá trị cho những trải nghiệm ở trường đại học của bạn. Khi vào năm nhất, nếu thấy ngành kỹ thuật thích hợp với công việc bạn muốn làm hơn thì bạn cứ đổi sang chương trình này. Tuy nhiên, một khi đã hoàn thành các cuộc phỏng vấn lấy thông tin thì bạn gần như biết rõ cần theo đuổi ngành học nào và loại hình đào tạo nào sẽ là bước chuẩn bị tốt nhất cho sự nghiệp tương lai của bạn. Theo Ken Gray, tác giả cuốn *Get-ting Real* (tạm dịch: Biến ước mơ thành hiện thực) thì 1/3 sinh viên năm nhất bỏ học ngay trong ba tuần đầu tiên. Chỉ một số ít được hoàn lại học phí hay tiền ký túc xá, số còn lại phải chịu mất toàn bộ số tiền đã đóng, có khi lên tới hàng ngàn đô-la. Như vậy bạn có thể thấy rằng bước chuẩn bị, mà cụ thể là các cuộc phỏng vấn lấy thông tin, không chỉ giúp bạn chọn đúng hướng cho con đường sự nghiệp lâu dài, mà còn giúp bạn tiết kiệm một khoản chi phí lớn.

Sau khi tốt nghiệp phổ thông, bạn muốn đi đâu, vào đại học hay không, chọn trường này hay trường khác, đều không quan trọng bằng việc bạn sẽ học được những gì.

- Tiến sĩ RICH FELLER, tác giả cuốn *Knowledge Nomads and the Nervously Employed*  
Nhiều người hoàn tất chương trình đại học rồi vài năm sau trở lại học thêm – để cập nhật kiến thức và tăng cường kỹ năng trong lĩnh vực họ đang làm, hoặc để chuyển sang hướng khác. Kỹ năng nghề nghiệp sẽ nhanh chóng lạc hậu nếu không được thường xuyên cập nhật. Để luôn được ưu tiên tuyển dụng, bạn nên có kế hoạch làm mới hay bổ sung kỹ năng của mình ít nhất năm năm một lần, thậm chí là hàng năm.

### **KHOẢN VAY CHO TƯƠNG LAI**

Trong nhiều thế hệ qua, giới trẻ đã cải thiện địa vị kinh tế – xã hội của mình bằng cách học lên cao. Họ theo đuổi bằng cấp để đủ điều kiện bước vào những lĩnh vực chuyên sâu, được xã hội đánh giá cao như y tế, luật, giáo dục, khoa học công nghệ... Ngày nay, chiến thuật đầu tư cho tương lai bằng con đường học vấn này vẫn rất hữu dụng. Các ngân hàng và nhiều tổ chức hỗ trợ giáo dục đều có những khoản vay tạo điều kiện cho sinh viên theo học đại học hoặc cao học. Bạn có thể tìm hiểu thông tin về khoản vay cho sinh viên tại phòng hỗ trợ sinh viên của trường.

Ngoài ra, còn có một sự thay đổi khác trong thị trường nhân lực có thể tác động tới mục tiêu nghề nghiệp của bạn. Đó là một số công việc tay nghề kỹ thuật cao có mức lương không thua kém những nghề nghiệp chuyên sâu. Do đó, nếu bạn không ngại học thêm một hai năm sau khi tốt nghiệp trung học, nhưng không thích cầm cui đến bốn hay sáu năm để lấy bằng cử nhân, bạn hãy xem xét những ngành kỹ thuật mà bạn yêu thích.

Hãy nhớ rằng bạn luôn có nhiều lựa chọn. Thậm chí nếu quyết định rồi mà thấy mình sai, bạn vẫn có thể chọn lại hướng đi mới cho cuộc đời và công việc của mình.

Tái bút: Cuộc sống sau trung học

Như chúng tôi đã đề cập, trong thế giới công việc hiện nay, hầu hết những công việc được trả lương cao đều yêu cầu một trình độ giáo dục hay đào tạo nhất định sau khi tốt nghiệp cấp ba. Bạn có thể tiếp tục học lên ngay sau khi tốt nghiệp cấp ba hay đợi vài năm. Bạn có thể chưa sẵn sàng để học đại học, nhưng sau vài năm kinh nghiệm làm việc, bạn sẽ mong mỏi được quay lại trường. Những người quyết định quay lại học sau khi đi làm vài năm thường trở thành sinh viên giỏi. Có công việc tốt, có kinh nghiệm sống, hiểu rõ những mong muốn của mình – vì vậy, họ đã có mục tiêu để nhắm đến!

Bạn có rất nhiều cơ hội và khả năng khi nghĩ xem mình muốn làm gì sau khi tốt nghiệp cấp ba. Sau đây là một vài ví dụ:

- Du lịch – trong nước hay vòng quanh thế giới.
- Làm việc bán thời gian hay toàn thời gian và tiếp tục học (học đại học, cao học, hoặc học thêm một kỹ năng nào đó).
- Làm việc bán thời gian và công việc tình nguyện để rèn luyện kỹ năng sống, kỹ năng giao tiếp, làm việc nhóm, xây dựng các mối quan hệ... nhằm tăng cơ hội tìm việc sau này.
- Nhận bất kỳ công việc nào có thể để học thêm về một lĩnh vực hay ngành nghề nào đó.
- Tìm hiểu một thành phố, một tiểu bang (hoặc thậm chí cả một quốc gia!) mới lạ để đến sống.
- Bắt đầu thực tập trong cơ quan chính phủ.
- Nhận một công việc mà bạn cảm thấy vui, dù đó không phải là nghề bạn muốn theo đuổi cả đời.
- Du học hay ra nước ngoài làm việc.
- Nhập ngũ.

Danh sách này, hoặc bức tranh ở trang trước, có cho bạn thêm ý tưởng nào không? Nếu có hãy bổ sung chúng vào danh sách. Ba lựa chọn đầu tiên của bạn là gì? Nhưng dù làm gì thì bạn cũng hãy làm với tất cả trái tim mình.

## **KHÔNG MUỐN HỌC TIẾP**

Sau 12 năm dài đèn sách, có thể bạn muốn rời xa trường lớp một thời gian, nhưng đừng nghĩ rằng khoảng thời gian trống này là kỳ nghỉ được phụ huynh tài trợ, mà hãy coi đây là lúc bạn

tập trung sức lực làm việc, thực tập hay học thêm vài lớp rèn luyện kỹ năng nhằm chuẩn bị tốt hơn cho công việc tương lai.

# TÔI PHẢI LÀM GÌ TIẾP THEO? TẬN DỤNG THỜI GIAN Ở ĐẠI HỌC

**T**uyệt vời khi bạn sẵn sàng vào đại học! Lý tưởng nhất là bạn đưa ra quyết định này sau khi đã khám phá bản thân cũng như sở thích của mình và nhận ra rằng bằng đại học (bao gồm cả cao đẳng và trường tổng hợp) là điều kiện cần và đủ cho công việc trong mơ của bạn. Nếu bạn thấy đại học là dành cho bạn hoặc cần cho ngành nghề, lĩnh vực mục tiêu của bạn, chương này sẽ giúp bạn thu lượm nhiều nhất từ các trải nghiệm giảng đường.

Với những thế hệ trước, sinh viên thường vào đại học để khám phá điều mình muốn làm và họ thường có việc làm sau khi tốt nghiệp, đơn giản vì họ có bằng cử nhân. Nhưng bạn đang sống trong một thế giới khác. Ngày nay, bằng cử nhân không đủ để bảo đảm cho một công việc ổn định, thu nhập cao. Hiện tại, chỉ có khoảng một nửa số cử nhân tìm được việc phù hợp với bằng cấp và 1/3 cử nhân ngành khoa học xã hội tìm được công việc đúng ngành. Tân cử nhân của niên khóa 2009 còn phải đối mặt với khủng hoảng kinh tế. Chỉ 20% tìm được việc làm toàn thời gian trong vòng năm tháng sau khi tốt nghiệp (và 3/4 trong số đó xin được công việc mình từng làm trong kỳ thực tập). Đây là những số liệu theo thống kê của NACE. Chúng tôi không nhằm mục đích khuyên bạn tránh xa trường đại học, mà muốn nhấn mạnh rằng bạn cần tiếp tục đầu tư vào bản kế hoạch sự nghiệp của mình và mở rộng quan hệ giao thiệp khi còn đang đi học. Nếu không, việc học đại học của bạn cũng như một trò xổ số đắt giá – bạn phải bỏ ra hàng ngàn đô-la để đánh cược cho cơ hội việc làm của mình.

Khi làm bài tập trong phần 1, bạn đã có được ưu thế lớn so với nhiều sinh viên năm nhất. Bạn biết điều gì quan trọng với mình và những gì bạn cần làm – không đơn thuần là tìm việc sau khi tốt nghiệp, mà quan trọng hơn là tìm được việc mình yêu thích, xứng đáng với công sức bạn bỏ ra ở đại học. Nhiều sinh viên nghỉ học giữa chừng vì họ không đủ động lực hoàn thành việc học. Việc tập trung vào sự nghiệp sẽ cho bạn động lực mạnh mẽ để đi tiếp con đường.

Thời sinh viên là quãng thời gian vui vẻ và nhiều hứng thú. Bạn sẽ gặp nhiều bạn mới, đối diện với thử thách trong học tập, tham gia các hoạt động xã hội, văn hóa và thể thao. Bạn bè thời đại học nhiều lúc là bạn cả đời. Nếu nghiêm túc tìm kiếm công việc mình yêu thích, thì ngay khi còn ở đại học, bạn nên đăng ký tham gia chương trình giúp xây dựng các kỹ năng có ích và mở rộng quan hệ giao tiếp để phát triển sự nghiệp của mình.

Tóm lại, xét trên nhiều khía cạnh, những năm học đại học của bạn rất phong phú và bổ ích, nhưng chúng cũng đòi hỏi một ý thức trách nhiệm mới – trách nhiệm không chỉ với cuộc đời bạn mà còn với tình trạng tài chính của bạn nữa. Học đại học là đầu tư cho tương lai.

# ĐẦU TƯ VÀO BẢN THÂN VÀ CUỘC ĐỜI MÌNH

Học vị cao là một cách đầu tư truyền thống và khá hữu hiệu cho tương lai, nhưng bạn vẫn phải cân nhắc thật kỹ trước khi quyết định. Vì chi phí cho việc học ở bậc cao (cả kiến thức học thuật lẫn hướng dẫn nghề) khá đắt đỏ, các chuyên gia phân tích tài chính khuyên rằng chi phí cho việc học cần được phân tích kỹ lưỡng không khác gì những cuộc đầu tư khác.

Làm sao để phân tích giá trị của nền giáo dục bậc cao?

- Trước hết, hãy là khách hàng thông minh. Hãy nói chuyện với những người đang làm trong lĩnh vực bạn muốn làm để chắc chắn rằng nền giáo dục hay đào tạo bạn đang trả tiền có giúp bạn tìm thấy công việc mình yêu thích hay không.

- Sau đó, khảo sát mọi rủi ro có thể đe dọa sự đầu tư của bạn. Chuyên gia phân tích tài chính đã chỉ ra năm yếu tố sau là những mối đe dọa thường diễn ra:

- \* Nợ nần

- \* Học hành dang dở

- \* Công việc lương thấp khi ra trường

- \* Không có cơ hội sử dụng những kiến thức đã học

- \* Đổi việc

- Thứ ba, xác định khả năng hoàn vốn đầu tư. Bạn học hành tốn kém bao nhiêu? Mức lương khởi điểm cho công việc bạn muốn là bao nhiêu? Mất bao lâu để bạn trả hết nợ vay khi đi học? Bạn có kiếm đủ tiền để tiết kiệm, lập tài khoản hưu, trả dần nợ và trả các chi phí khác không?

## Chi phí cho việc học đại học

Có vẻ kỳ quặc khi chủ đề tài chính được đề cập đến quá sớm trong chương này, nhưng số tiền bạn vay khi học đại học không chỉ ảnh hưởng đến quãng đời sinh viên, mà còn ảnh hưởng đến nhiều năm sau đó nữa (và nếu bố mẹ bạn trả một phần học phí thì điều đó cũng ảnh hưởng tới cuộc sống, cụ thể là khoản lương hưu của họ nữa).

Bạn biết đấy, học phí bậc đại học không phải là khoản tiền nhỏ. Nhiều người tưởng là tầm bằng

cử nhân sẽ mang lại cho họ mức lương cao. Một số người thậm chí còn khuyên bạn nên lấy bằng cử nhân “bằng mọi giá”. Đừng nghe lời họ – họ không phải là người chi trả tiền học phí cho bạn. Trừ khi không còn cách nào khác hoặc chỉ vay một số tiền nhỏ, ngược lại bạn nên tránh xa khoản vay cá nhân cho sinh viên. Chúng không được chính phủ quản lý và cũng không được khuyến khích. Cho vay cá nhân không có lãi suất hợp lý và bạn có thể bị tính phí cao.

Một yếu tố tài chính khác bạn nên biết là mức lương khởi điểm dự kiến cho công việc bạn muốn làm. Lương khởi điểm quyết định khả năng chi trả để bạn liệu mà mượn tiền khi theo đuổi chương trình đại học hoặc khóa đào tạo nghề. Một khi biết được lương khởi điểm của công việc mình yêu thích, bạn hãy cân nhắc xem mức lương đó có đủ để bạn vừa chi trả khoản vay cho việc học thêm, vừa đảm bảo cuộc sống và các phí sinh hoạt của mình không. Nếu bạn chưa biết mức lương chính xác thì bạn có thể ước chừng.

**Nâng cao khả năng, rèn luyện kỹ năng**

Sau khi đã chọn chuyên ngành, đăng ký môn học và các hoạt động ngoại khóa, hãy tìm hiểu xem nhà tuyển dụng thường có những yêu cầu gì đối với người dự tuyển. Sau đây chúng tôi xin đưa ra năm kỹ năng cơ bản, cần thiết đối với tất cả các bạn.

## **KỸ NĂNG GIAO TIẾP**

Kỹ năng nói và viết giỏi sẽ hỗ trợ bạn rất nhiều khi giao tiếp với đồng nghiệp, đám đông và khách hàng. Nếu bạn muốn cải thiện kỹ năng nói hay viết, hãy theo học lớp hùng biện (bạn sẽ luôn có cơ hội dùng đến kỹ năng này trong công việc bạn muốn làm), tham gia một nhóm MC địa phương hoặc lớp giao tiếp kinh doanh. Nếu ở trường đại học của bạn có tổ chức lớp học quản lý thời khóa biểu, viết lách, sử dụng máy tính và những kỹ năng quan trọng khác, đừng bỏ lỡ cơ hội này.

## **NHÀ TUYỂN DỤNG TÌM KIẾM ĐIỀU GÌ?**

việc học thì bạn cũng sẽ nghiêm túc trong công việc. Nếu bạn có kế hoạch lên đại học, học Luật hay Y thì điểm trung bình tốt nghiệp đóng vai trò rất quan trọng. Nhưng nếu điểm bình quân của bạn không xuất sắc thì cũng đừng cho rằng điểm số đó sẽ ngăn bạn tìm được công việc tốt trong tương lai. Hãy cố gắng hết sức để đạt được điểm số cao ở trường, đồng thời không ngừng trau dồi phẩm chất đạo đức và phát triển những kỹ năng thực tế mà nhà tuyển dụng coi trọng.

## **TRUNG THỰC VÀ LIÊM CHÍNH**

Nhà tuyển dụng thích những người đáng tin cậy, tức là bạn phải chịu trách nhiệm cho hành động, lời nói của bản thân, cho cuộc sống của chính mình và của người người khác.

Nhà tuyển dụng cũng muốn bạn phải là người lời nói đi đôi với việc làm. Vậy bạn hãy thử đưa ra một ví dụ thực tế chứng minh rằng bạn là người biết giữ lời. Giữ lời không phải chuyện dễ dàng. Đã bao giờ bạn quay lại thực hiện lời hứa còn dang dở từ nhiều năm trước? Bạn có tiếp tục nỗ lực hướng tới mục tiêu dù mục tiêu ấy khó đạt được hay không? Ở chỗ làm cũ, bạn có chăm chỉ và hoàn thành những nhiệm vụ được giao hay không?

Ở một thời điểm nào đó, chúng ta đều có lúc phải đứng trước những quyết định vô cùng khó khăn, đặc biệt là những lúc phải đứng giữa quyền lợi cá nhân và vấn đề đạo đức. Trong trường hợp đó, bạn có thể trò chuyện với các chuyên viên tư vấn ở trường đại học, một người lớn thân tín hay nhà tư vấn tâm lý.

## **KỸ NĂNG LÀM VIỆC NHÓM**

Nếu bạn đã từng làm việc nhóm và có người muốn mọi người phải theo ý mình, hẳn bạn hiểu được cảm giác khó chịu của những người khác. Khi đi làm, việc thiếu kỹ năng làm việc nhóm không chỉ khiến đồng nghiệp khó chịu mà còn gây tổn thất cho công ty.

Hãy tận dụng mọi cơ hội để làm việc nhóm, từ làm bài tập trong lớp đến hoạt động ngoại khóa như thể thao, đóng kịch, viết báo hoặc tham gia hội sinh viên. Càng ham thích những hoạt động này, bạn càng dễ thành công. Bạn có thể tham gia vào những nhóm cùng sở thích như nhóm chế tạo robot, hội sinh viên quốc tế, hoặc nhóm truyền thông... Nếu bạn có cơ hội tham gia các lớp kỹ năng hay hội thảo giải quyết xung đột thì hãy tham gia ngay.

## **KỸ NĂNG ỨNG XỬ**

Đôi lúc kỹ năng ứng xử còn được gọi đơn giản là “kỹ năng tương tác giữa người với người”. Đó là những kỹ năng giúp bạn nói chuyện với người lạ, chào đón mọi người vào một môi trường mới, giải quyết xung đột, lắng nghe vấn đề của người khác... Bài học về các kỹ năng ứng xử đơn giản với nhiều người nhưng lại là vấn đề khó khăn với nhiều người khác. Nếu đó là thử thách với bạn, hãy quan sát những người được đánh giá là giỏi ứng xử để xem bạn có thể học được gì từ họ. Trong suốt những năm học đại học, hãy nắm bắt cơ hội để phát triển những kỹ năng này, ví dụ:

- Trở thành giám thị ký túc xá hoặc tham gia tư vấn cho sinh viên mới nhập học.
- Tham gia hội sinh viên, ban lãnh đạo ký túc xá hay chủ nhiệm câu lạc bộ sinh viên của trường.
- Giới thiệu trường cho tân sinh viên.
- Tham gia các hoạt động tình nguyện do trường tổ chức.

Cũng như mọi kỹ năng khác, kỹ năng ứng xử cần sự thực hành thường xuyên và hãy tìm thấy niềm vui khi sử dụng kỹ năng này để tiếp xúc với mọi người xung quanh.

# CÁCH CƯ XỬ TRONG CÔNG VIỆC

Thông thường, những phẩm chất được đánh giá cao trong công việc là siêng năng, luôn đúng giờ, có tinh thần trách nhiệm cao và đáng tin cậy.

Khi bạn đi phỏng vấn lấy thông tin hay theo chân học việc, hãy quan sát văn hóa hành xử ở mỗi công ty. Hãy chuẩn bị tâm lý rằng mỗi môi trường làm việc khác nhau có những quy định riêng về văn hóa ứng xử. Vì vậy, bạn cần tìm thấy sự dung hòa giữa cách cư xử của mình và những gì nhà tuyển dụng mong muốn. (Cho nên khi nhà tuyển dụng phỏng vấn bạn, bạn cũng có quyền phỏng vấn ngược lại họ. Bạn muốn biết đây có phải là nơi bạn muốn làm việc lâu dài hay không, còn nhà tuyển dụng muốn biết bạn có đúng là người họ đang tìm hay không).

## BÍ QUYẾT CHIẾC DÙ

Mặc dù kỹ năng lãnh đạo nhóm tốt, biết lắng nghe hay giỏi giao tiếp là những nhân tố giúp bạn trở thành nhân viên giỏi, nhưng nếu muốn trở thành một giám đốc điều hành, bạn cần thêm những tố chất khác. Để dẫn dắt một công ty đến thành công, bên cạnh những kỹ năng tối quan trọng là quản lý và tổ chức, bạn cần có khả năng sâu sát vấn đề, sự quyết tâm, khả năng phân tích và khả năng làm việc trong môi trường áp lực cao, kéo dài.

## Mối quan hệ giao tiếp

Trong thời gian học đại học, bên cạnh việc phát triển những phẩm chất đạo đức, kỹ năng chuyên môn thì việc thu thập kinh nghiệm làm việc, xây dựng mối quan hệ hữu ích cũng rất quan trọng. Phỏng vấn lấy thông tin, theo chân học việc và thực tập là những cách tốt nhất để học hỏi kinh nghiệm trong công việc và phát triển mạng lưới giao tiếp.

## PHỎNG VẤN LẤY THÔNG TIN VÀ THEO CHÂN HỌC VIỆC

Trong thời gian này, bạn hãy tiếp tục thực hành phỏng vấn lấy thông tin như bạn đã từng làm hồi cấp ba nhưng chuyên sâu hơn. Hãy sắp xếp một cuộc hẹn khoảng 30 phút với người bạn cần phỏng vấn. Trong cuộc gặp đó, bạn hãy hỏi thêm chi tiết về những công việc mỗi ngày của họ và xu hướng phát triển của ngành nghề ấy trong tương lai, bao gồm những cơ hội và thử thách có thể xảy ra cho bạn. Bạn cũng có thể dùng phương pháp này ở đại học để tìm hiểu thêm một số công việc cụ thể. Từ những trải nghiệm, kiến thức tích lũy, hiểu biết về yêu cầu công việc và thị trường nhân lực, bạn sẽ dễ dàng xác định được đâu là công việc thích hợp với mình.

Hãy nhờ nhân viên trung tâm hướng nghiệp ở đại học giúp bạn tìm kiếm những người đồng ý cho bạn phỏng vấn hoặc đi theo học việc (có thể là cựu sinh viên). Cán bộ khoa trong ngành của bạn cũng như bạn chung phòng, bạn bè (và bố mẹ họ) cũng là những đầu mối quan trọng. Hãy giữ liên lạc với phòng quản lý sinh viên, liên hệ với sinh viên các khóa trước. Hầu hết các trường đều lưu giữ thông tin về những sinh viên tốt nghiệp kèm với nghề nghiệp của họ. Và đừng quên những người bạn từng theo chân học việc hoặc đã phỏng vấn lấy thông tin khi bạn còn học cấp ba. Nếu sở thích của bạn vẫn không thay đổi, hãy liên lạc lại với họ để biết liệu họ có sẵn lòng cho bạn theo chân học việc hay phỏng vấn lần nữa với những câu hỏi chuyên sâu

hơn không.

Nhà tuyển dụng thường thích chọn sinh viên đã từng thực tập nhiều nơi. Họ chú trọng kinh nghiệm thực tập hơn điểm số, tên trường đại học và cả thư giới thiệu. Nhiều công ty sẵn sàng cho sinh viên thực tập, một số được trả lương, một số không, một số làm vào mùa hè, số khác trong năm học. Trong quá trình thực tập, bạn sẽ được tiếp xúc với công việc trong thực tế, làm quen với môi trường làm việc trong lĩnh vực bạn lựa chọn. Ví dụ, nếu bạn muốn trở thành phóng viên tạp chí thì trong năm học bạn cần phải đăng ký thực tập vào mùa hè ở một nhà xuất bản tạp chí nào đó. Người hướng dẫn sẽ giúp bạn làm quen với quy trình xuất bản, cho phép bạn làm việc với các phóng viên khác và cho bạn bài tập để hoàn thành trước khi kết thúc thực tập.

Thực tập là cách tốt nhất để thử sức trong một công việc bạn yêu thích, đồng thời làm hồ sơ xin việc của bạn thêm giá trị. Chất lượng thực tập đóng vai trò rất quan trọng. Nhiều sinh viên báo cáo mình được làm thành viên tích cực trong nhóm, trong khi những người khác nói mình chỉ đến ngồi cho nóng ghế. Cho nên bạn cần tìm đến những sinh viên đã từng thực tập trong lĩnh vực bạn thích để tránh những công việc phí phạm thời gian. Hãy đảm bảo bạn đã làm hết phần việc của mình, đến đúng giờ, có tác phong chuyên nghiệp và sẵn sàng nhận các nhiệm vụ mới. Nếu tạo được ấn tượng tốt đẹp, sau khi tốt nghiệp, bạn có thể được nhận vào làm toàn thời gian ở chính doanh nghiệp bạn từng thực tập, hoặc những người bạn làm chung sẽ tự nguyện viết thư giới thiệu cho bạn, hoặc giới thiệu bạn với những nhà tuyển dụng tiềm năng.

Bạn có thể tìm các thông tin về nơi thực tập ở trung tâm hướng nghiệp tại trường. Nếu bạn không thể tìm thấy nơi thực tập thích hợp với nhu cầu của mình, hãy cố gắng liên hệ với những công ty mà bạn thích để hỏi xem bạn có thể thực tập ở đó không.

## **THƯ GIỚI THIỆU**

Khi chấm dứt một đợt thực tập, một dự án tình nguyện hay hoàn thành công việc nào đó, bạn hãy hỏi xin một bức thư giới thiệu. Bạn phải xin thư giới thiệu của họ ngay vì nếu chờ đến sáu tháng sau thì người quản lý sẽ quên những gì bạn đã từng làm ở chỗ họ, dù trước đó họ rất có thiện cảm với bạn. Những lá thư này sẽ rất hữu ích khi bạn cần giới thiệu để xin việc hay học lên cao.

## **XEM MÌNH LÀ MỘT MỐI ĐẦU TƯ**

Những người trẻ thường được ví như “người bắt đầu khởi nghiệp”. Bạn cũng biết rằng không một doanh nghiệp nào chịu trả một khoản tiền lớn (tương đương với chi phí bạn bỏ ra khi học đại học) để mua một thiết bị hoặc dịch vụ mà họ không biết liệu có giúp ích gì cho họ không. Khi quyết định có học lên đại học hay không, bạn cũng phải xác định những mục tiêu rõ ràng, phân tích xem những gì bạn đầu tư cho bản thân hôm nay có thật sự cần thiết và hữu ích cho cuộc sống tương lai hay không. Khi quyết định bỏ một khoản tiền lớn để đầu tư cho việc học đại học, mục tiêu của bạn là sau khi ra trường sẽ tìm được một công việc yêu thích, cho phép bạn phát huy vốn kiến thức đã tích lũy.

Những sinh viên thành công là những người biết lên kế hoạch, mục tiêu cho mình suốt thời gian học đại học. Bạn có thể tham khảo kế hoạch của họ dưới đây:

Mùa hè năm nhất: Hoàn thành sơ đồ “Chiếc dù của bạn”. Thực hiện các cuộc phỏng vấn lấy thông tin để tìm ra ba công việc yêu thích. Tìm nơi thực tập. Lên danh sách tên, địa chỉ liên lạc của những người đang làm trong lĩnh vực bạn yêu thích mà bạn đã gặp.

Năm hai: Dùng các kỳ nghỉ để tìm hiểu sâu hơn về các công việc này. Bạn cần xác định công việc tương lai để đăng ký đúng chuyên ngành ngay khi năm học mới bắt đầu. Những sinh viên không thể xác định được chuyên ngành mình muốn học hoặc đổi chuyên ngành thường có nguy cơ phải làm việc trái với chuyên môn đào tạo. Trong năm học, bạn cũng nên đăng ký công việc thực tập cho mùa hè sắp tới.

Mùa hè năm hai: Nhận công việc khởi điểm hay bắt đầu thực tập trong lĩnh vực bạn thích nhất, hoặc lên danh sách những công việc tình nguyện trong vài lĩnh vực khác nhau để bạn có thể chọn lựa. Cập nhật danh sách liên lạc, lên kế hoạch chi tiết cho thành công của bạn.

Năm ba: Đăng ký công việc thực tập mùa hè. Tìm kiếm và tham gia các hội thảo chuyên nghiệp hay cuộc họp của các tổ chức nghề nghiệp địa phương.

Mùa hè năm ba: Đi thực tập hoặc làm việc trong một lĩnh vực đã chọn. Cập nhật danh sách liên lạc và kế hoạch thành công của bạn.

Năm cuối: Sắp xếp thời khóa biểu để có thể thực tập trước khi tốt nghiệp. Liên lạc với những người quen biết để cho họ biết bạn đang chủ động tìm kiếm công việc, miêu tả công việc bạn muốn và nhờ họ báo cho bạn biết nơi nào đang tuyển dụng (những sinh viên có việc làm ngay khi tốt nghiệp đã nói rằng họ mất từ sáu đến chín tháng tìm việc).

## **Kinh nghiệm thời đại học**

Dù trọng tâm của cuốn sách này là hướng dẫn bạn cách tìm được công việc yêu thích, nhưng cuộc sống không chỉ có công việc.

Những kinh nghiệm thời đại học không chỉ cung cấp cho bạn kiến thức để đi làm, mà còn thách thức bạn khám phá giá trị thực của chính mình. Khả năng sống độc lập, dám đối mặt với khó khăn, dám nhận lãnh trách nhiệm từ những quyết định của mình sẽ giúp bạn trưởng thành nhanh chóng. Để làm được điều đó, bạn cần học cách đối xử với bạn chung phòng, đối mặt với vấn đề tài chính (cách chi tiêu, cách trang trải học phí và chi phí sinh hoạt), lập thời gian biểu hợp lý, có trách nhiệm trong công việc, thu xếp cuộc sống cá nhân (dọn dẹp, mua sắm và nấu nướng)... Nếu bạn phí phạm thời gian đại học cho những hoạt động vui chơi vô bổ thì bạn đã bỏ mất cơ hội trưởng thành, bỏ lỡ cơ hội đón nhận một tương lai tốt đẹp sau khi tốt nghiệp. Những trải nghiệm trong thời gian học sẽ giúp bạn phát huy những kỹ năng quan trọng vốn sẽ hỗ trợ rất nhiều cho công việc sau này.

# LẬP MỤC TIÊU CHO TƯƠNG LAI CÔNG CỤ ĐỊNH HƯỚNG TƯƠNG LAI

Các bài tập và câu hỏi ở những chương trước đã giúp bạn thu thập đầy đủ thông tin về sở thích, kỹ năng và công việc mơ ước của mình. Bạn cũng đã biết cách tận dụng kinh nghiệm thời trung học và đại học để chuẩn bị cho sự nghiệp tương lai. Khám phá này hẳn giúp bạn nhận ra tầm ảnh hưởng của sở thích đối với công việc và tương lai. Bây giờ, chúng tôi muốn giới thiệu những công cụ sẽ giúp bạn vừa tìm được công việc như ý, vừa có được cuộc sống lý tưởng. Việc lập mục tiêu giúp bạn nhìn nhận rõ hơn những điều bạn mơ ước trong đời và định hướng cách sử dụng thời gian một cách hợp lý.

Mục tiêu là điều bạn muốn đạt được, chẳng hạn học lái xe, lấy bằng tốt nghiệp phổ thông trung học và đại học, hoặc được bầu chọn là thủ lĩnh sinh viên của trường... Mục tiêu còn là hiện thực hóa những gì bạn mơ ước, như du lịch tới Ấn Độ, tham gia môn thể thao mạo hiểm hay gặp một người họ hàng mà bạn chưa từng gặp mặt... Một số mục tiêu hoàn toàn mang tính cá nhân, ví dụ như muốn hiểu kỹ hơn về ai đó, đọc một cuốn sách hay học cách hòa hợp với em gái; có những mục tiêu liên quan đến việc học hành như vào được một trường đại học nào đó, điểm trung bình cuối năm đạt loại khá hoặc vượt qua kỳ thi hóa học; cũng có những mục tiêu liên quan đến sự nghiệp như tìm kiếm công việc mơ ước hay tham gia chương trình vừa học vừa làm. Vì cuộc sống không chỉ có học hành hay công việc nên bạn có thể hướng tới bất kỳ mục tiêu nào có ý nghĩa với cuộc đời bạn: những mối quan hệ, trải nghiệm mới mẻ hay đơn giản là niềm vui nho nhỏ.

Xác định mục tiêu trong cuộc sống là một điều cần thiết. Bạn đã bao giờ đặt ra một mục tiêu nào đó và hoàn thành nó chưa? Nếu có, bạn học được gì từ việc đạt được mục tiêu? Nếu bạn đã đặt mục tiêu, nhưng không đạt được, hãy ngẫm nghĩ xem đâu là nguyên nhân cản trở bạn và bạn cần làm gì để vượt qua rào cản đó. Nên nhớ rằng thất bại là người thầy tuyệt vời nhất.

Mục tiêu giúp bạn nhận diện chính xác những gì bạn thực sự muốn làm, giúp bạn xác định đâu là điều quan trọng nhất trong cuộc sống và bạn sẽ phải thay đổi những gì để đạt được điều đó. Mục tiêu còn thúc đẩy bạn làm bằng được những gì bạn đã tuyên bố rằng muốn làm! Chỉ cần viết ra giấy, mục tiêu đã được cụ thể hóa hơn nhiều, nhưng mục tiêu trên giấy sẽ mãi là ý tưởng cho đến lúc bạn bỏ tâm sức để hiện thực hóa chúng. Khi thực hiện được mục tiêu, bạn sẽ cảm thấy tự tin hơn và có cảm giác bạn có thể điều khiển vận mệnh của mình.

## Chọn mục tiêu

Mục tiêu nào cũng cần có một thời hạn hoàn thành nhất định. Bạn sẽ thấy hữu ích khi lên kế hoạch cho mỗi ba tháng, sáu tháng hay đặt mục tiêu cho cả học kỳ. Trong khoảng thời gian

này, bạn có thể có nhiều bài tập hay dự án cần hoàn tất. Rồi bạn lại chia nhỏ mục tiêu lớn thành những nhiệm vụ nhỏ cần hoàn thành trong tháng hoặc tuần. Như thế, bạn có thể đạt được mục tiêu mà không phải cố gắng quá trong những phút chót.

Các mục tiêu sẽ phản ánh giá trị của bạn, vì thế khi đưa ra mục tiêu, bạn hãy tự hỏi:

- Điều gì quan trọng với tôi?
- Tôi muốn dùng thời gian để làm việc gì nhất?

Đó là những câu hỏi không dễ trả lời, nhưng là vấn đề quan trọng mà bạn cần nghĩ tới. Một số mục tiêu của bạn có thể thay đổi theo thời gian, trong khi những mục tiêu khác dần trở nên rõ ràng hơn. Sau khi đã đạt được một mục tiêu, bạn hãy vươn tới những mục tiêu khác.

## LẬP MỤC TIÊU

Lấy một tờ giấy, đặt theo chiều ngang rồi chia thành ba cột bằng nhau. Kẻ một đường gần đầu trang để tạo thành một hàng tiêu đề. Viết tiêu đề vào cột đầu tiên - “Những điều tôi muốn thực hiện trong đời”; cột thứ hai - “Điều tôi muốn làm trong một đến ba năm tới”; và cột cuối cùng - “Nếu cuộc sống của tôi chỉ kéo dài sáu tháng nữa, tôi sẽ dành khoảng thời gian còn lại đó để làm gì?”.

Hãy viết ngay những gì nảy ra trong đầu bạn. Bắt đầu với cột nào cũng được. Sau đó, hoàn tất cột kế tiếp – cột nào cũng được. Rồi cột cuối cùng.

Sau đó hãy đọc lại từng cột. Bạn nghĩ gì về những điều vừa viết? Có gì đáng ngạc nhiên không? Có phần nào khó hoàn thành hơn những phần khác không?

Xem lại cột cuối “Nếu cuộc sống của tôi chỉ kéo dài sáu tháng nữa, tôi sẽ dành khoảng thời gian còn lại đó để làm gì?”. Bạn đã kể ra những hoạt động nào? Những gì bạn muốn làm khi còn rất ít thời gian để sống chính là những điều quan trọng nhất với bạn.

Bạn có thể đạt được điều mình muốn trong sáu tháng hay phải ưu tiên cho những việc quan trọng trước mắt (thi học kỳ hay thi tốt nghiệp chẳng hạn). Nhưng cuộc sống còn cần niềm vui nữa chứ. Vậy nên đừng quên những mục tiêu cá nhân mà bạn muốn hoàn thành trong sáu tháng tới. Bây giờ bạn đã có một cái nhìn mới về mục tiêu sáu tháng của mình, hãy chỉnh sửa lại danh sách này một lần nữa, bao gồm cả mục tiêu giải trí lẫn những mục tiêu học tập hay sự nghiệp.

Bạn có thể mất vài ngày để đặt thứ tự ưu tiên cho các mục tiêu trên. Chỉ cần nghĩ đến những điều bạn muốn làm và trải nghiệm trong cuộc đời cũng đủ để kích thích ý tưởng. Điền những ý tưởng này vào từng cột, tùy theo khung thời gian của mục tiêu. Và khi danh sách đã hoàn tất,

bạn hãy xếp thứ tự ưu tiên sao cho những dòng đầu tiên là mục tiêu quan trọng nhất với bạn. Viết hai, ba mục tiêu yêu thích nhất của bạn vào giữa sơ đồ “Chiếc dù của bạn”.

## **Hoàn thành mục tiêu của bạn: Danh sách những việc cần làm**

Mục tiêu mà thiếu kế hoạch thì chỉ là ý tưởng. Hãy lên kế hoạch để hoàn thành mục tiêu đó, cụ thể là lập danh sách những việc cần làm. Ví dụ, một trong những mục tiêu của bạn là thi đậu đại học, theo đuổi một môn nghệ thuật hoặc một chuyên ngành kỹ thuật nào đó. Khi đó, bạn cần làm những việc sau:

1. Vào website của trường học để xem thông tin về học phí, điều kiện nhập học và thông tin dự tuyển.
2. Đăng ký thi.
3. Tìm hiểu về những môn bạn nên học chuyên sâu ở cấp trung học.
4. Đăng ký các lớp này.

Có thể khi đang tiến hành những điều cần làm, bạn nhận ra rằng vì mình sắp vào trường đào tạo nghệ thuật hay kỹ thuật nên bạn sẽ không cần thi chứng chỉ tốt nghiệp trung học mà cần một bộ hồ sơ thật tốt. Trong trường hợp này, bạn chỉnh lại danh sách những gì cần làm theo hướng này:

1. Tìm ra những đòi hỏi bắt buộc trong hồ sơ.
2. Nhờ cố vấn tuyển sinh của trường tư vấn về những yêu cầu của hồ sơ và gợi ý lớp học mà bạn nên tham gia ở trường cấp ba.
3. Bắt đầu thu thập hồ sơ của bạn.
4. Hoàn thành hồ sơ đúng hạn.

Chuẩn bị danh sách những gì cần làm chính là chia nhỏ mục tiêu của bạn thành nhiều bước để dễ quản lý. Những bước phù hợp với khả năng sẽ giúp bạn dễ dàng tiến tới mục tiêu hơn, còn những bước quá dài có thể khiến bạn nản lòng. Khi đó, hãy chia mỗi bước lớn thành hai hay ba bước nhỏ hơn. Hoàn thành được một bước cũng là đạt được một thành tựu nho nhỏ, và bước đó sẽ đưa bạn đến gần với mục tiêu hơn.

## **Đánh giá lại mục tiêu**

Khi tiến gần đến mục tiêu, thường là mục tiêu dài hạn, bạn đã có thêm trải nghiệm và rút ra được một số bài học. Những bài học này sẽ giúp bạn đánh giá lại mục tiêu ban đầu.

Đôi khi những trải nghiệm bạn có được trong quá trình hoàn thành mục tiêu lại đáng giá hơn chính mục tiêu đó: Chúng giúp chứng thực một mục tiêu nào đó đúng là mục tiêu của bạn, cũng có khi những trải nghiệm ấy có thể khiến bạn xem lại mục tiêu của mình, gợi mở một ý tưởng mới hoặc tìm ra một hướng đi mới trong đời. Bạn hoàn toàn có thể bỏ qua một mục tiêu khi nó không còn ý nghĩa gì với bạn và thay thế bằng những mục tiêu mới quan trọng hơn.

## **BÍ QUYẾT CHIẾC DÙ**

Bạn muốn biết những mục tiêu đặt ra có thể giúp bạn thành công trong tương lai như thế nào, nhưng bạn lại không tự tin lắm về cách thực hiện, vậy thì hãy lên danh sách những việc người lớn có thể giúp đỡ. Hãy tìm một người bạn tin là đã đạt được nhiều mục tiêu tương tự. Hãy bàn bạc với họ những ý tưởng cho mục tiêu ngắn hạn, chẳng hạn như mục tiêu mỗi tháng, sau đó thảo luận những gì bạn cần làm mỗi ngày để đạt được mục tiêu đó. Viết những mục tiêu này lên lịch để bàn, gương soi hay ghi chú trên điện thoại của bạn.

## **Công cụ trong cuộc sống**

Mục tiêu bạn lập ra hôm nay không nhất thiết sẽ gắn bó với bạn cả đời. Bạn sẽ thấy danh sách mục tiêu của mình thay đổi theo thời gian. Cho nên hãy biến việc lập mục tiêu (và lên danh sách những điều cụ thể cần làm để đạt được mục tiêu) trở thành thói quen trong suốt cuộc đời bạn. Biết cách đặt mục tiêu và thực hiện chúng là bạn đã nắm giữ một công cụ quan trọng để đạt được thành công trong cuộc sống rồi đó.

# MẠNG XÃ HỘI SỬ DỤNG MẠNG XÃ HỘI ĐỂ HỖ TRỢ SỰ NGHIỆP

**M**ạng xã hội là tất cả các phương tiện liên kết, giao tiếp nhằm thúc đẩy sự kết nối trong cộng đồng. Truyền thông xã hội khác với phương tiện truyền thông thương mại ở chỗ chúng không đặt bạn vào thế phải tiếp nhận thông tin một cách bị động. Hầu hết các kênh truyền thông xã hội đều cho phép thành viên bỏ phiếu, bình luận và chia sẻ thông tin. Các thành viên có quyền phản hồi ý kiến và cho đăng bài mới.

Mạng xã hội cho phép người sử dụng chia sẻ các thông tin đa dạng: tin tức, hình ảnh, những đoạn phim ngắn... Mạng xã hội mở rộng quan hệ giữa người với người bằng việc mở rộng mối liên hệ mới thông qua những người bạn cũ. Mạng xã hội đã có lịch sử phát triển qua hàng ngàn năm, từ khi con người còn sống bầy đàn.

Internet có tiềm năng không giới hạn nhờ nhân rộng và kết nối thông qua các trang như Facebook, MySpace, MyOpera.com, Blog- post.com... Các mạng xã hội giúp bạn nhanh chóng nhân quy mô mạng lưới của mình lên sáu cấp độ khác nhau. Hãy sử dụng những trang này để gặp gỡ mọi người, liên lạc với bạn bè hoặc tìm kiếm thông tin và bạn sẽ nhận thấy những lợi ích tuyệt vời mà mạng xã hội mang lại. Ngoài ra, bạn còn có thể sử dụng các trang mạng này để khám phá cơ hội nghề nghiệp, gặp những người đang làm công việc bạn quan tâm, tìm chỗ thực tập hay tìm công việc chính thức cho mình.

Gần đây, người ta ưa chuộng sử dụng cả trang web truyền thống lẫn các trang chuyên dụng phục vụ việc phát triển mạng lưới kinh doanh, tuyển dụng nhân sự và tìm việc làm. Sau đây là một số thông tin cơ bản để đảm bảo an toàn khi dùng mạng xã hội trong việc nâng cao nhận thức về nghề nghiệp, tìm thông tin về việc làm, đồng thời tạo dựng những mối quan hệ mới.

## Tự bảo vệ khi sử dụng mạng xã hội

Mạng xã hội giúp bạn tìm hiểu nghề nghiệp dựa trên nguyên tắc kết nối với những người mà bạn tin tưởng. Thông qua những mối quan hệ bạn bè trên mạng này, bạn có thể mở rộng quy mô để tìm hiểu về nhiều công việc khác nhau hoặc các chọn lựa nghề nghiệp khác nhau. Nhưng trước khi hỏi han công việc, bạn cần lên kế hoạch chu đáo để hạn chế tối đa các rủi ro, chẳng hạn nên kiểm tra xem những người bạn mới được phép truy cập vào những mục nào trên trang của bạn. Họ sẽ thấy hình ảnh nào của bạn khi liên lạc? Hãy cân nhắc xem bạn muốn tạo hình ảnh như thế nào, thể hiện bản thân và cuộc tìm kiếm nghề nghiệp ra sao. Bạn sẽ sử dụng những chế độ bảo mật nào cho trang web của bạn?

Bạn nên tham khảo ý kiến của bạn bè, thầy cô, hay nhờ một người hiểu biết về mạng xã hội xem qua “ngôi nhà” của bạn trên mạng và tư vấn biện pháp bảo mật để bạn yên tâm khám phá thế giới. Nếu phát hiện mình bị xâm phạm thông tin cá nhân hay bị lợi dụng, hãy ngắt kết nối với các thành phần đáng nghi và báo cho cha mẹ hay một người lớn mà bạn tin tưởng biết. Thế giới này có những con người thật tuyệt vời, nhưng cũng lắm kẻ xấu xa. Cho nên bạn cần dùng mạng xã hội một cách có kiểm soát để hạn chế tối đa nguy cơ gặp loại người thứ hai.

## Dùng mạng xã hội để tìm hiểu công việc

Với nhiều ứng dụng và tính năng mới, các trang mạng xã hội mở ra rất nhiều cơ hội nghề nghiệp cho bạn thông qua khối lượng thông tin khổng lồ và tốc độ kết nối nhanh chóng. Để tận dụng tối đa công cụ tuyệt vời này, bạn cần hiểu biết căn kễ về nó.

Internet có thể giúp bạn tìm hiểu thêm về cách sử dụng các trang web để khảo sát nghề nghiệp và tìm kiếm việc làm. Một địa chỉ email rõ ràng, đáng tin cậy là yêu cầu quan trọng khi sử dụng mạng để tìm việc. Địa chỉ hộp thư điện tử của bạn nên được thiết lập từ tên riêng và họ của bạn, hay tên của bạn kết hợp với tên công ty (nếu bạn đã đi làm). Tránh dùng biệt danh khi lập địa chỉ email dùng trong công việc.

Sau đây là một số cụm từ hữu ích giúp bạn tìm kiếm trên Internet hoặc Wikipedia:  
**THÔNG TIN THỰC TẾ**

Tài khoản cá nhân của bạn trên Facebook hay MySpace là sân chơi của riêng bạn, nhưng hãy nhớ rằng với Internet không gì còn là riêng tư nữa. Vì vậy, bạn nên cẩn thận với những thông tin đưa ra. Để đề phòng, hãy đề nghị bạn bè của bạn không đăng những hình ảnh thiếu nghiêm túc của bạn lên, bởi nó có thể cản trở bạn tìm công việc mơ ước.

- KAREEN COX, nhà báo chuyên trách mảng nhân sự, The Gleaner News, Jamaica
- Sử dụng mạng xã hội để tìm việc.

- Sử dụng mạng xã hội để tìm nơi thực tập.

- Thiết lập một trang mạng xã hội để săn việc làm.

- Tìm việc làm trực tuyến.

Bạn sẽ thấy xuất hiện rất nhiều đường dẫn. Hãy xem thời điểm thông tin đó được cập nhật, rồi đọc nội dung chi tiết. Bạn có thể sử dụng mạng xã hội để tìm được một vị trí thực tập, một công việc chính thức hay cơ hội việc làm tiềm năng, và xây dựng mối quan hệ với những người có thể giúp bạn biết thêm thông tin về công việc.

## Tạo dựng một ngôi nhà đẹp trên mạng

Đây là một số mẹo để giúp bạn bắt đầu:

1. Hãy nhớ rằng khi bạn đăng hình ảnh của mình lên web cá nhân thì rất có thể một ngày nào đó con cháu bạn sẽ nhìn thấy chúng. Bạn có bao giờ nghĩ đến vấn đề này chưa? Hầu hết mọi người đều muốn che giấu những sai lầm của một thời trẻ tuổi nông nổi. Vì vậy, hãy cẩn thận với mạng Internet, vì những thông tin, hình ảnh bạn tải lên mạng hôm nay rất có thể sẽ gây ra những ảnh hưởng không tốt về sau.
2. Thử gõ tên bạn lên công cụ tìm kiếm trên web để xem nhà tuyển dụng hoặc nhân viên phòng nhân sự sẽ tìm được thông tin gì về bạn nếu họ cũng làm tương tự như vậy. Khoảng 77% nhà tuyển dụng tìm thông tin về các ứng viên tiềm năng qua Internet và một nửa trong số họ sử dụng chính thông tin ấy để loại bỏ ứng viên. Các nhà tuyển dụng thường, nhưng không phải luôn luôn, làm việc cho doanh nghiệp lớn. Nhưng các công ty nhỏ, các tổ chức phi lợi nhuận, các cơ sở giáo dục cũng sẽ tìm thông tin về bạn trên web.
3. Nếu có thể, hãy cài đặt chế độ bảo mật thông tin để chỉ những người được bạn cho phép mới có quyền truy cập vào trang web cá nhân của bạn. Bạn không thể kiểm soát những thông tin mà bạn bè của bạn đưa lên web, do đó nên chọn chế độ chặn bình luận (nếu được). Ngay cả khi một người nào đó, chứ không phải chính bạn, có nhận xét không hay trên trang web của bạn thì nó cũng khiến người đọc có cái nhìn thiếu thiện cảm với bạn.
4. Hãy hỏi bạn bè, anh chị, đồng nghiệp, cha mẹ và bạn của cha mẹ bạn xem họ đã sử dụng các trang mạng xã hội hoặc mạng kinh doanh để thăm dò nghề nghiệp hoặc tìm việc chưa. Nếu có, bạn có thể nhờ họ giúp đỡ hoặc đề nghị cho bạn xem qua cách trình bày thông tin cá nhân trên mạng của họ để tham khảo.
5. Khi bạn liên lạc với người khác vì những lý do liên quan đến nghề nghiệp (trên Internet hay ngoài đời thực), hãy luôn duy trì một tác phong chuyên nghiệp. (Nếu bạn không biết thế nào là tác phong chuyên nghiệp, bạn cần tìm hiểu thêm. Hãy gõ cụm từ “tác phong chuyên nghiệp” vào công cụ tìm kiếm trực tuyến và đọc những bài viết mà bạn tìm thấy). Có một ranh giới rõ ràng giữa việc chủ động liên lạc và lén lút dò tìm thông tin cá nhân của người khác. Hãy đảm bảo là bạn không vượt quá giới hạn, đồng thời biết cách bảo vệ mình khỏi sự dòm ngó của kẻ xấu. Nếu bạn gửi đi một tin nhắn và không nhận được phản hồi, bạn vẫn có thể gửi thêm hai tin nhắn nữa, mỗi tin cách nhau một tuần. Sau đó, có thể bạn sẽ cần đến một người nào đó đứng ra làm trung gian, hoặc đơn giản là chấp nhận sự thật rằng bạn sẽ không nhận được hồi âm nào cả. Ngược lại, nếu có ai gửi cho bạn nhiều tin nhắn trong vòng một ngày, mà lại không liên quan gì đến công việc, thì hãy chặn kết nối đó và không cho phép họ truy cập vào trang cá nhân của bạn trên web.

Hình ảnh bạn vẽ ra cho thế giới rất quan trọng, vậy nên bạn hãy chọn cái nào phù hợp với lứa tuổi của bạn lẫn số đông. Có rất nhiều trang blog, tweet có thể cung cấp cho bạn ý tưởng về cách xây dựng thương hiệu bản thân. Cái quy luật cũ kỹ về việc chỉ có một cơ hội duy nhất để tạo ra ấn tượng tốt đẹp đã hoàn toàn thay đổi với sự xuất hiện của mạng xã hội. Mạng xã hội còn cho bạn thấy rằng thế giới này đã trở nên nhỏ bé như thế nào. Hãy tham gia vào bất cứ trang web nào để được kết nối với mọi người từ khắp nơi trên thế giới có cùng mối quan tâm với bạn.

Dường như mạng xã hội không mang lại đủ phần khích cho Internet, một số cái đầu sáng tạo, cụ thể là người sáng lập Twitter, Jack Dorsey, nghĩ rằng thách thức mới của việc giới hạn một bài blog trong vòng 140 ký tự sẽ mang lại nhiều niềm vui hơn. Lỗi viết blog cực ngắn này đã bắt đầu tạo ra phương cách mới để giữ liên lạc, sử dụng các bài viết gọi là tweet để trả lời câu hỏi “Chuyện gì đang xảy ra?” và cuối cùng tạo ra một hình thức mới của mạng xã hội.

Twitter đã tạo nên cơn sóng hâm mộ trong các doanh nghiệp đang khát những phương thức quảng cáo mới, bởi kiểu quảng cáo truyền thống trên các kênh truyền thông thương mại trở nên kém hiệu quả. Lúc này, Twitter được biết đến rộng rãi như một trang web cho phép mọi người có thể mở rộng những mối liên hệ liên quan đến công việc, phát triển mạng lưới đối tác trong kinh doanh, tìm việc làm, kiểm tra nhân viên hiện tại cũng như các ứng viên tiềm năng.

Nếu bạn muốn thử dùng Twitter, hãy tạo hai tài khoản, một dùng cho bạn bè và các mối quan hệ thân thuộc, một dùng cho công việc. Với bạn bè, bạn có thể sử dụng một cái tên vui tươi hoặc hình ảnh thú vị. Để khám phá nghề nghiệp hoặc tìm kiếm việc làm thì nên sử dụng tên thật và một bức chân dung với áo kiểu phù hợp, áo sơ-mi với cà-vạt, hoặc áo khoác. Cách đặt tên tài khoản Twitter tìm việc của bạn cũng giống như cách tạo email cho công việc, nghĩa là có thể gồm tên viết tắt và họ, tên và họ đầy đủ hay tên công ty. Còn tài khoản Twitter dành cho bạn bè thì có thể được gắn với một địa chỉ email khác.

## Những trang web chuyên về kinh doanh

Khi săn việc làm, người ta vẫn chủ yếu dựa trên những mối liên kết cá nhân. Đó là một trong những lý do mà các website tìm việc thất thế và bị mạng xã hội lấn át, bởi mạng xã hội được xây dựng dựa trên sự kết nối giữa các cá nhân.

Mạng xã hội đang phát triển nhanh chóng về số lượng, đặc biệt là những trang giúp người ta đạt được mục tiêu nghề nghiệp của mình. LinkedIn, Jigsaw, E. Factor là những trang phổ biến nhất, trong khi những cái tên mới vẫn tiếp tục xuất hiện trong thế giới mạng.

### **ĐÂY LÀ ĐIỂM KHÁC BIỆT?**

Các trang web phục vụ kinh doanh cũng được xếp vào mạng xã hội, nhưng mang tính chính thống hơn nhiều. LinkedIn, Ryze và Koda là những ví dụ về các trang web được giới doanh nhân tạo ra để kết nối với nhau. Mục tiêu của các trang web này là giúp các thành viên mở rộng quan hệ kinh doanh và tìm các ứng viên tiềm năng. Sử dụng những trang này có thể mang lại cho bạn một diện mạo chuyên nghiệp trong thế giới web.

Những trang web “chuyên nghiệp” này không chỉ dành cho các bạn vừa tốt nghiệp, mà còn có thể giúp bạn tìm thêm nhiều mối quan hệ tốt cho công việc sau này. Hãy thường xuyên giữ liên lạc với bạn bè, đồng nghiệp và cố vấn nghề nghiệp để cập nhật về các trang web mới có nội dung phù hợp với chuyên môn hay sở thích của bạn.

## HỒ SƠ TRỰC TUYẾN VÀ CÁC TÀI LIỆU HỖ TRỢ

Hãy tạo ra một hồ sơ trực tuyến hấp dẫn. Bạn có thể xem các ví dụ về mẫu hồ sơ xin việc trực tuyến khác nhau. Mẫu nào thể hiện khả năng của bạn tốt nhất? Hãy tìm sự giúp đỡ ở những người có kinh nghiệm mà bạn tin tưởng. Đính kèm vào hồ sơ lời giới thiệu của giáo viên, chủ nhiệm câu lạc bộ thanh niên, hoặc người có uy tín trong cộng đồng tôn giáo của bạn, người hướng dẫn thực tập trước đây của bạn, hoặc người hướng dẫn bạn trong các hoạt động tình nguyện khi còn đi học...

LinkedIn hiện là trang web phổ biến nhất trong việc đưa thông tin nghề nghiệp. Một vài điều bạn có thể thực hiện trên LinkedIn:

- Sử dụng Google Docs để đăng hồ sơ xin việc, dự án khoa học, bài viết học thuật, các dự án hướng đạo hoặc các thành tựu xuất sắc khác của bạn. Sau đó kết nối Google Docs với hồ sơ LinkedIn của bạn. Nếu bạn từng đoạt giải trong cuộc thi chụp ảnh, viết truyện ngắn hay làm thơ thì hãy đăng kèm hình ảnh và tài liệu đó trong hồ sơ.

### TÌM KIẾM NHỮNG CON NGƯỜI THÚ VỊ

Chọn năm công ty yêu thích mà bạn muốn xin việc hoặc muốn tìm hiểu. Hãy tìm những người làm việc ở đó thông qua các blog trên LinkedIn hoặc Facebook. Ngoài ra còn có các công cụ tìm kiếm như Pipl, PeekYou và Wink. Mỗi khi nghe nói về một công ty mà bạn quan tâm, một doanh nghiệp trẻ, hoặc một phát minh mới, hãy tìm hiểu về họ và những thông tin thu thập được sẽ giúp bạn đưa ra các quyết định sáng suốt hơn trong công việc.

- Tìm kiếm tên người, công ty và nhóm cộng sự. Hãy chắc chắn rằng bạn đăng ký đúng nhóm liên quan đến nghề nghiệp yêu thích của bạn.

### LUÔN TRẢ LỜI TIN NHẮN

Nếu bạn gửi một yêu cầu trên LinkedIn hoặc các mạng xã hội khác, hãy trả lời mọi phản hồi mà bạn nhận được, ngay cả khi bạn không quan tâm đến chúng. Nếu bạn phớt lờ người khác bây giờ thì chắc chắn bạn cũng sẽ bị họ đối xử như thế trong tương lai. Những người đứng ra giới thiệu bạn đang mạo hiểm uy tín của họ, một khi bạn không trả lời tin nhắn. Hãy phản hồi một cách ngắn gọn, lịch sự mỗi khi nhận được tin nhắn. Đôi khi cơ hội xuất hiện vào lúc bạn ít ngờ nhất.

### BÍ QUYẾT CHIẾC DÙ

Bạn đừng bao giờ nghĩ rằng thiết lập một mối quan hệ mới chỉ để tìm việc. Giám đốc điều hành và nhân sự của những công ty lớn (và vừa) liên tục giới thiệu những công việc mới. Hãy sử dụng các tin nhắn của bạn để tìm hiểu về một công ty hoặc một lĩnh vực cụ thể. Đừng quên giới thiệu bản thân và đặt câu hỏi để có những cuộc trao đổi tích cực. Một khi bạn có mối quan hệ tốt, bạn có thể trực tiếp hỏi họ về cơ hội việc làm, hoặc thậm chí họ có thể mang đến cho bạn cơ hội việc làm và các mối quan hệ của chính họ.

## Khám phá thế giới của những tiềm năng

Khả năng thu thập thông tin nghề nghiệp đã được mở rộng gấp bội với Internet và các mạng xã hội. Bạn có thể sử dụng các mạng xã hội để tạo nên một nhóm công cụ hỗ trợ tìm việc, lập kế hoạch công việc cho bạn bè, viết về sở thích của mình hoặc chia sẻ nỗi thất vọng khi đi tìm việc. Để tập sử dụng các mạng xã hội, ban đầu, bạn nên tham gia một trang thôi. Khi đã xác định được thông tin cần tìm và trang nào có thể phục vụ tốt nhất cho mục đích của bạn, bạn hãy dành nhiều thời gian cho nó hơn.

Có thể xem mạng xã hội là chiến lược tìm kiếm công việc tốt nhất của thế kỷ XXI, nhưng bạn chọn trang nào và sử dụng như thế nào mới quyết định tính hiệu quả của chúng với tư cách là một công cụ thăm dò và tìm kiếm công việc. Vì vậy, bạn phải cập nhật thông tin không ngừng, sẵn sàng học hỏi cách vận dụng nó nhằm phục vụ cho sự nghiệp của mình.

# PHẦN 3

## CÔNG VIỆC LÝ TƯỞNG... VÀ HƠN THỂ NỮA

---

**T**iếc rằng không ai nói với tôi rằng thành công sẽ đến dễ dàng hơn nếu bạn đang làm công việc mà bạn thực sự yêu thích, và đừng theo đuổi một sự nghiệp có vẻ “an toàn” nếu nó làm cho bạn đau khổ. Điều này đã được bàn đến từ rất lâu rồi. Tôi tự nhắc mình phải luôn ghi nhớ điều này.

- JULIE PORTEOUS LEACH, kiểm toán viên, 29 tuổi

Bạn đã sẵn sàng để học cách tìm được công việc yêu thích chưa – một công việc thích hợp sẽ giúp bạn có được những trải nghiệm cần thiết để thực hiện những mục tiêu mong muốn trong đời, một công việc thích hợp sẽ mang lại cho bạn cảm giác hài lòng tuyệt đối và giúp bạn có đủ khả năng sống cuộc sống bạn muốn? Tuyệt lắm! Những công việc bạn đã hoàn tất ở các chương trước đã giúp bạn xác định công việc mơ ước thông qua việc nhận biết sở thích, kỹ năng tốt nhất, mẫu người yêu thích và môi trường làm việc lý tưởng. Trong phần 2, bạn đã khám phá cách để tiếp tục hành trình hướng về công việc mơ ước của mình bằng cách học thật tốt ở trường trung học, cao đẳng hay đại học, đồng thời học cách lập mục tiêu, nâng cao kỹ năng sử dụng mạng xã hội phục vụ cho mục tiêu công việc.

Bây giờ chúng ta sẽ đi sâu vào vấn đề tìm việc. Trước tiên, chúng ta sẽ khám phá những cách cụ thể nhằm giúp bạn tìm việc hiệu quả hơn, ít tốn kém và cơ hội thành công cao hơn (chương 9). Sau đó chúng ta xem xét mười sai lầm mà những người săn việc thường phạm phải – và cách để tránh chúng (chương 10). Vì nhiều bạn sẽ thành công trong những lĩnh vực hoàn toàn mới mẻ, tiếp theo chúng ta sẽ sử dụng “sự nghiệp xanh” để giúp bạn nhận ra tầm quan trọng của việc theo dõi các xu hướng nghề nghiệp (chương 11). Cuối cùng, chúng tôi đặt vấn đề tìm kiếm công việc mơ ước của bạn trong một bối cảnh lớn hơn của toàn bộ cuộc sống (chương 12).

# SẴN LÒNG CÔNG VIỆC LÝ TƯỞNG

**S**ẵn việc vừa thú vị vừa đáng sợ! Nhưng nếu bạn đã chuẩn bị thật kỹ chiếc dù của mình – chiếc dù có tên là sở thích và kỹ năng của bạn, những con người và môi trường làm việc bạn yêu thích, mức lương lý tưởng – bạn sẽ vượt xa những người bắt đầu tìm kiếm việc làm mà không có sự chuẩn bị nào. Bởi vì bạn có kiến thức nhất định về thị trường nhân lực, đặc trưng công việc, có kỹ năng tìm kiếm công việc (chẳng hạn như các cuộc phỏng vấn ở trường trung học), có cơ hội cọ sát với môi trường làm việc thực tế.

## Công việc tốt vs công việc mơ ước

Hãy xem xét sự khác biệt giữa một “công việc tốt” và một “công việc mơ ước”. Một công việc tốt là công việc mà bạn yêu thích, muốn gắn bó lâu dài, mức lương hậu hĩnh (so với trình độ của bạn và mức lương trung bình trên thị trường lao động), và cho phép bạn phát huy tối đa sở trường của mình. Một công việc mơ ước là việc mà bạn thật sự đam mê, mang lại cảm giác như bạn đang vừa học tập, vừa làm việc, lại vừa chơi. Bạn sẵn sàng làm công việc đó ngay cả khi họ không trả lương xứng đáng cho bạn. Công việc mơ ước là công việc cho phép bạn phát huy phần lớn các kỹ năng tốt nhất của mình, là công việc bạn yêu thích và giúp khẳng định giá trị của bạn. Việc xác định các yếu tố này là rất quan trọng. Một công việc tốt sẽ là nền tảng vững chắc cho bạn trong cuộc sống. Hãy chiến đấu để giành lấy một công việc tốt. Nếu bạn không yêu thích công việc, bạn không thể dốc toàn tâm toàn sức vì nó và tất nhiên bạn rất khó cơ hội thăng tiến.

Một công việc tuyệt vời nhưng lại vượt quá khả năng của bạn không thể được gọi là “công việc mơ ước”. Ở đây chúng tôi cũng không nói đến những mục tiêu ảo mà bạn hầu như không có cơ hội thành công. Công việc mơ ước là một công việc mà bạn có thể đạt được sau vài năm làm việc chăm chỉ. Bằng cách lập kế hoạch, học đúng chuyên

## **BỐN BƯỚC ĐẾN CÔNG VIỆC MƠ ƯỚC CỦA BẠN**

Bước 1: Tiến hành phỏng vấn

Bước 2: Xây dựng các mối quan hệ và thiết lập mạng lưới

Bước 3: Nghiên cứu những tổ chức có liên quan

Bước 4: Hành động để biến mục tiêu thành hiện thực ngành, có mối quan hệ trong ngành và

kèm theo một chút may mắn, bạn sẽ có thể tìm ra nghề nghiệp lý tưởng của mình hoặc công việc gần giống công việc mơ ước. Nghĩa là chỉ cần cố gắng thêm chút nữa là bạn sẽ tìm thấy công việc mơ ước.

Bốn bước đến công việc mơ ước của bạn

## **BƯỚC 1: TIẾN HÀNH PHÒNG VẤN**

Rất nhiều người tự làm cho hành trình tìm việc của mình trở nên khó khăn, chỉ vì họ đã chọn sai xuất phát điểm, chẳng hạn họ đi phỏng vấn mà không nhận thức được năng lực sở trường của mình, thiếu kiến thức về yêu cầu công việc hoặc không biết tạo ấn tượng tốt với nhà tuyển dụng... Ít nhất bạn cần biết rõ từ ba đến năm công việc phù hợp với các kỹ năng sở trường của bạn, thông tin về những công ty đang cần tuyển những vị trí bạn muốn tham gia, nếu không, bạn sẽ có rất ít lựa chọn và dễ nản lòng. Phỏng vấn lấy thông tin và điều tra về thị trường lao động sẽ giúp bạn có nhiều lựa chọn hơn cho công việc tương lai.

## **TẠI SAO PHẢI TIẾN HÀNH PHÒNG VẤN ĐỂ LẤY THÔNG TIN**

Những buổi phỏng vấn để có thông tin giúp bạn tìm kiếm công việc mà bạn mơ ước. Sau đây là năm lý do chủ yếu nói lên tầm quan trọng của việc phỏng vấn lấy thông tin khi bạn muốn tìm kiếm việc làm.

1. Chúng giúp bạn xác định đâu là công việc mình muốn làm. Môi trường làm việc thật sự có thể khác xa với bản mô tả công việc trên giấy.
2. Những buổi phỏng vấn lấy thông tin làm cho bạn không còn cảm thấy sợ những buổi phỏng vấn xin việc nữa, vì bạn đã biết cách nói chuyện với người có chuyên môn về công việc mà bạn quan tâm. (Theo số liệu của các nhà tư vấn nghề nghiệp, trung bình một bạn trẻ cần thực hiện chín buổi phỏng vấn để lấy thông tin trước khi đủ tự tin nói chuyện với những người lớn về công việc).
3. Chúng giúp bạn nhận thức đâu là những điểm nhấn (về kỹ năng, kinh nghiệm, học vấn...) giúp bạn trở thành một ứng viên nặng ký khi xin việc. Nhờ đó, khi đi phỏng vấn, bạn sẽ biết cách giới thiệu mình với nhà tuyển dụng sao cho họ tin rằng bạn chính là người thích hợp cho vị trí ấy.
4. Khi biết bạn đã thực hiện những buổi phỏng vấn để lấy thông tin, người phỏng vấn sẽ hiểu rằng bạn sẵn sàng chịu trách nhiệm và dám bắt tay vào làm việc. Cả hai đặc điểm này đều được nhà tuyển dụng đánh giá rất cao. (Nhờ sự chủ động cùng với kỹ năng và mối quan hệ của bạn, bạn có thể có cơ hội được cân nhắc vào một vị trí công việc mà thậm chí còn không được quảng bá).

5. Việc thực hiện phỏng vấn lấy thông tin có thể mang lại cho bạn những kiến thức bổ ích, chẳng hạn như những điều bạn chưa biết về công việc hay những cơ hội cũng như thách thức của ngành nghề đã chọn.

Nên nhớ rằng phỏng vấn để tìm hiểu thông tin về công việc không phức tạp và đáng sợ như bạn nghĩ. Đó chỉ là cuộc trò chuyện về sở thích, trong trường hợp này là một công việc hay nghề nghiệp cụ thể. Bạn đặt câu hỏi nhưng dành phần lớn thời gian để lắng nghe. Hãy để người được phỏng vấn kể bạn nghe làm thế nào họ tìm ra công việc bạn yêu thích. Qua đó, bạn sẽ biết về:

- Những yêu cầu của công việc này;
- Mức lương sàn;
- Đây có phải là lựa chọn nghề nghiệp thích hợp với bạn;
- Yêu cầu của người sẽ đứng ra tuyển dụng bạn;
- Những kỹ năng, phẩm chất cần thiết cho công việc này.

Cuộc phỏng vấn với người trong nghề sẽ cho bạn biết những kỹ năng sở trường của bạn có phù hợp với tính chất của công việc này không, bạn có thích công việc này không. Trước khi phỏng vấn, hãy đọc nhiều bản mô tả công việc của lĩnh vực bạn đang tìm hiểu để đặt những câu hỏi trọng tâm và thu thập những thông tin hữu ích. Như thế, người được phỏng vấn sẽ đánh giá cao tinh thần ham học hỏi của bạn. Bạn nên dùng Google hay LinkedIn để biết thêm về người bạn sẽ phỏng vấn. Những hiểu biết về hoàn cảnh, kinh nghiệm, học vị hay vị trí công việc hiện tại của họ sẽ giúp bạn đặt câu hỏi trọng tâm hơn. Hơn nữa, người được phỏng vấn sẽ rất ấn tượng (thậm chí hãnh diện) vì bạn đã dành thời gian tìm hiểu họ.

Trước hết, bạn hãy tìm và nói chuyện với người đang làm đúng công việc mà bạn yêu thích. (Bạn có thể tiếp tục phỏng vấn những người bạn đã từng phỏng vấn hỏi còn học phổ thông – khi bạn mới bắt đầu tìm hiểu về nghề nghiệp tương lai). Nếu bạn nhắm vào ba đến năm công việc yêu thích, hãy tiếp tục tìm hiểu bằng cách nói chuyện với người đã có thâm niên làm việc trong ngành. Điều này sẽ giúp bạn kiểm định lại những gì đã đọc về ngành nghề yêu thích. Cuộc nói chuyện này sẽ giúp bạn quyết định đâu là ngành phù hợp. Hãy cố tìm được ít nhất ba loại công việc phù hợp với “Chiếc dù” của mình.

### **NHỮNG CÂU HỎI PHỎNG VẤN CƠ BẢN**

1. Anh/chị đang làm việc gì? Nhiệm vụ chính anh/chị phải làm mỗi ngày? Anh/chị có thích sự lặp lại trong công việc?

2. Anh/chị làm việc này bao lâu rồi?

3. Làm thế nào anh/chị có được vị trí hiện nay?
4. Cần theo học ngành gì để làm được công việc này? Chi phí?
5. Anh/chị thích công việc hiện tại ở những điểm nào? Điểm gì ở nó khiến anh/chị không thích?
6. Những thử thách chính trong ngành là gì?
7. Tương lai của ngành trong năm đến mười năm tới là gì?
8. Mục tiêu nghề nghiệp cuối cùng của anh/chị là gì?
9. Mức lương khởi điểm cho ngành này là bao nhiêu? Với ba đến sáu năm kinh nghiệm, mức lương là bao nhiêu?
10. Anh/chị có ý kiến, đề nghị hay lời khuyên nào cho những người muốn vào làm ngành này không?
11. Anh/chị có thể cho em biết thêm hai - ba người nào khác cũng làm công việc này không?

Cùng một câu hỏi nhưng trong những buổi phỏng vấn khác nhau sẽ mang lại những thông tin khác nhau. Lưu ý rằng những câu hỏi phỏng vấn trong chương này đều có trong chương 4 nhưng chi tiết hơn, chúng giúp bạn xác định được công việc phù hợp nhất với bạn trong thời điểm đó. Chỉ riêng nêu câu hỏi không thôi đã tiêu tốn khá nhiều thời gian của bạn, trong khi bạn chỉ có 30 phút. Do đó, bạn nên gửi bảng câu hỏi trước để người đồng ý gặp bạn có thời gian chuẩn bị. Sau 30 phút mà vẫn còn muốn hỏi thêm, bạn nên xin phép họ thêm năm – mười phút để hỏi cho hết. Sau khi phỏng vấn khoảng năm người trong năm lĩnh vực khác nhau, bạn sẽ sẵn sàng cho bước thứ hai.

## **VIẾT THƯ CẢM ƠN**

Đừng bao giờ đánh giá thấp giá trị của lời cảm ơn một khi người khác đã dành thời gian của họ cho bạn. Bạn có thể xem lại cách trình bày một lá thư cảm ơn đã giới thiệu ở phần trước.

## **BƯỚC 2: XÂY DỰNG CÁC MỐI QUAN HỆ VÀ THIẾT LẬP MẠNG LƯỚI**

Những người mà bạn gặp, tiếp xúc qua các cuộc phỏng vấn chính là những mối liên lạc có ý nghĩa quan trọng trong công việc của bạn. Bao quanh cuộc sống của bạn là mạng lưới các mối quan hệ cá nhân như bạn bè, gia đình, những người mà bạn quen biết và mạng lưới các mối quan hệ trong công việc. Cả hai mạng lưới đều có thể hữu ích khi bạn đi tìm việc. Hãy luôn giữ liên lạc với những mối quan hệ bạn có. Ít nhất một lần một năm, hãy báo cho họ biết những biến chuyển trong cuộc sống cá nhân cũng như trong sự nghiệp của bạn, đồng thời không quên thể hiện sự quan tâm đối với cuộc sống của họ. Nếu bỗng dưng bạn hỏi han, nhờ cậy họ chuyện

công việc sau thời gian dài bất vô âm tín, thì có thể họ sẽ nghĩ bạn lợi dụng họ, mặc dù họ có khả năng giúp bạn.

Những mối quan hệ công việc tốt đẹp sẽ mang lại rất nhiều lợi ích cho việc phát triển sự nghiệp của bạn. Họ có thể tiết lộ cho bạn một vị trí còn khuyết trước khi nó được công bố rộng rãi trên thị trường lao động. Họ có thể mách bạn những thông tin cụ thể bạn cần, ví dụ như khi bạn chuẩn bị đi phỏng vấn mà không quen ai trong lĩnh vực đó, họ có thể sắp xếp cho bạn một cuộc hẹn với người quản lý nhân sự của công ty đó. Trường hợp công ty có một vị trí trống, họ sẽ sẵn lòng giới thiệu bạn với quản lý bộ phận tuyển dụng hay nhắc đến bạn như một ứng viên tiềm năng – nhà tuyển dụng luôn đánh giá cao lời giới thiệu của đồng nghiệp và những người có kinh nghiệm trong ngành. Nên nhớ rằng đôi khi các mối quan hệ tốt đẹp giữa những người có chung sở thích, đam mê trong công việc sẽ mang lại những lợi ích mà đôi khi tiền bạc không thể mang lại.

Chú ý lưu giữ cẩn thận thông tin về những người bạn đã gặp: tên, số điện thoại và địa chỉ (cả địa chỉ thư điện tử và địa chỉ nhà) để bạn có thể liên lạc với họ sau này.

Bạn có thể lấy thông tin từ:

- Giáo viên, họ hàng, đồng nghiệp cũ;
- Những người mà bạn gặp trong buổi phỏng vấn;
- Các ấn phẩm báo chí: chuyên mục kinh doanh trên các nhật báo, hay hồ sơ, trang web của công ty đó, tìm kiếm trên mạng, những báo cáo hàng năm, hay các tạp chí nội bộ của chính những công ty đó;
- Những người mà bạn gặp khi tham gia các công việc thời vụ hay hoạt động tình nguyện;
- Những người bạn quen biết trong mạng xã hội (hãy gửi yêu cầu kết bạn qua Twitter hay các mạng xã hội).

Chúng ta sẽ trở lại đề tài mối quan hệ và mạng lưới mối quan hệ sau khi cùng tìm hiểu cách bắt đầu một chiến dịch tìm việc thành công.

### **BƯỚC 3: NGHIÊN CỨU CÁC TỔ CHỨC LIÊN QUAN**

Bây giờ, bạn cần tìm xem tổ chức nào đang tuyển dụng những vị trí công việc mà bạn thích. Thông thường, bạn có thể làm những công việc giống nhau ở nhiều tổ chức hay cơ quan khác nhau. Thông tin từ những cuộc phỏng vấn và những hiểu biết của bạn về thể mạnh của bản thân, yêu cầu của công việc sẽ giúp bạn lựa chọn được môi trường làm việc thích hợp nhất.

Dựa trên kết quả những cuộc phỏng vấn, bạn hãy tìm hiểu kỹ hơn những tổ chức đang tuyển chọn công việc mà bạn muốn. Ngoài Inter- net, bạn có thể tìm hiểu qua rất nhiều kênh khác nhau, ví dụ như:

- Xem qua các bài viết trên báo chí hay tìm hiểu thông tin từ bản tin định kỳ của công ty đó;
- Ghé thăm trang web của các công ty và những trang liên quan đến lĩnh vực đó;
- Trao đổi với những người đang làm (hay đã từng làm) trong những ngành nghề mà bạn dự định sẽ tham gia; trò chuyện với cả những đối thủ cạnh tranh (nếu đây là trong kinh doanh) hoặc những người hoạt động ở những tổ chức có liên quan (ví dụ tổ chức phi lợi nhuận);
- Trò chuyện với cổ vấn hoặc khách hàng của các công ty đó;
- Xin phỏng vấn giám đốc các công ty kinh doanh có trụ sở tại nơi bạn đang sống, tìm hiểu thông tin từ phòng thương mại địa phương, ban quản lý các khu công nghiệp, hoặc phòng quản lý nhân lực địa phương.

## **NHƯNG NẾU TÔI KHÔNG CÓ BẤT KỲ MỐI QUAN HỆ NÀO...**

Bạn luôn có nhiều mối quan hệ hơn bạn tưởng. Dưới đây là một vài

- Gia đình, người thân trong gia đình và họ hàng gần xa;
- Bạn bè và người thân của bạn bè;
- Danh sách bạn bè của bạn trên Facebook hay những mạng xã hội khác;
- Hàng xóm;
- Đồng nghiệp và chủ công ty (quá khứ và hiện tại);
- Các nhân viên tư vấn ở trường hay các nhà tài trợ của câu lạc bộ;
- Giáo sư của bạn;
- Mục sư hay thành viên trong cộng đồng tôn giáo của bạn;

- Những người mà bạn gặp ở rạp chiếu phim, cửa hàng tạp hóa, hoặc trong những kỳ nghỉ;
- Người cố vấn hoặc những người mà bạn đang theo chân học việc;
- Người hướng dẫn bạn tham gia các hoạt động tình nguyện hay các dự án của trường. Khi bạn liên lạc với những người đang làm việc cho một tổ chức, hay đã từng làm ở đó, bạn cần tìm hiểu những vấn đề được đặt ra dưới đây. Hãy khéo léo ở một số câu hỏi khá tế nhị.
- Lĩnh vực hoạt động của tổ chức?
- Mục tiêu của họ? Họ có đạt được mục tiêu đặt ra không? Một số công ty có đặt ra tiêu chí, nhiệm vụ rất rõ ràng, hãy sử dụng mọi đầu mối thông tin bạn có được để tìm hiểu về điều đó.
- Những trở ngại mà họ đang vướng phải?
- Những thành tích tổ chức đó đã đạt được trong lĩnh vực mà họ hoạt động?
- Họ đối xử với nhân viên thế nào?

Ngoài ra, hãy cố gắng đánh giá xem, với kiến thức và khả năng hiện có, bạn có thể mang lại những đóng góp gì cho tổ chức mà bạn muốn gia nhập (Bạn có thể biết thêm thông tin từ người phỏng vấn mình). Khi đến gần cuối cuộc phỏng vấn, bạn có thể cho họ thấy bạn có thể cung cấp cho họ cái gì, một thứ gì mà họ đang cần.

Sau khi có trả lời của các câu hỏi trên, bạn sẽ có thông tin cụ thể về những công ty tiềm năng, cũng như có cái nhìn khái quát về môi trường làm việc ở mỗi tổ chức mà bạn tìm hiểu. Bạn cũng cần xem xét nhiều phương diện khác nhau của các tổ chức đó như tình hình doanh thu, là tổ chức lợi nhuận hay phi lợi nhuận...

Sau khi tìm hiểu, hãy chọn lựa từ năm đến mười tổ chức phù hợp nhất với khả năng, sở thích cũng như nguyện vọng của bạn. Kết quả nghiên cứu trên từng tổ chức sẽ cho bạn biết tổ chức nào đang tuyển dụng vị trí bạn muốn, tổ chức nào có một môi trường làm việc phù hợp với bạn.

#### **BƯỚC 4: HÀNH ĐỘNG ĐỂ BIẾN KẾ HOẠCH THÀNH HIỆN THỰC**

Từ những tổ chức mà bạn đã nghiên cứu ở bước 3, chọn năm nơi mà bạn muốn làm việc và bắt đầu chuẩn bị hồ sơ ứng tuyển. Ở mỗi nơi, hãy xác định ai là người có quyền thuê bạn vào làm (giám đốc của một tổ chức hay công ty nhỏ, người quản lý nhân sự hay người lãnh đạo phòng ban của một công ty lớn). Nếu bạn biết tên của người có quyền tuyển dụng bạn, hãy xin hẹn gặp họ khoảng hai mươi phút. Khi đề nghị cuộc hẹn, bạn cần trình bày rõ mục đích của cuộc nói chuyện là thảo luận về những khả năng bạn có thể cống hiến cho công ty của anh ấy/cô ấy.

Trước cuộc gặp, hãy phác thảo tất cả những điều mà bạn đã học từ những cuộc phỏng vấn lấy thông tin và kết quả điều tra của bạn về yêu cầu công việc, tình hình sơ lược của tổ chức. Đừng ngại trình bày với họ về trình độ học vấn, kỹ năng, kinh nghiệm làm việc của bạn, và cả sự hăng hái của bạn đối với công việc này.

Nếu có một công ty lọt vào tầm ngắm của bạn, nhưng bạn vẫn chưa biết tên người có quyền tuyển dụng, hãy vận dụng mạng lưới các mối quan hệ của bạn, bao gồm cả những người mà bạn đã phỏng vấn khi tìm hiểu việc làm. Hãy hỏi họ:

- Anh/chị có biết ai làm việc ở nơi mà tôi muốn ứng tuyển không?
- Anh/chị có thể cho tôi biết được tên người quyết định cho vị trí mà tôi muốn ứng tuyển không?
- Anh/chị có quen ai có thể giới thiệu tôi với người chịu trách nhiệm tuyển dụng nhân viên cho vị trí... tại công ty... không?

Khi cần tìm việc làm, đừng ngại nhờ người quen giới thiệu bạn với nhà tuyển dụng, hoặc giúp bạn sắp xếp một cuộc hẹn với người có quyền đưa ra quyết định trong khâu tuyển dụng của tổ chức đó.

Nếu bạn không nhận được lời mời nào từ năm tổ chức đầu tiên, hãy lựa chọn thêm năm công việc tiếp theo mà bạn muốn. Vẫn tiếp tục tìm hiểu các tổ chức, mở rộng các mối quan hệ công việc và tiếp tục tham dự phỏng vấn cho đến khi bạn nhận được lời mời làm việc. Một số người khôn ngoan vẫn tiếp tục săn công việc mong muốn, dù họ đã có được lời mời làm việc của một công ty nào đó. Đôi khi cơ hội tốt hơn lại nằm ở phía sau.

Trong khi tìm cách liên lạc với các tổ chức mà bạn quan tâm, bạn cũng nên theo dõi thêm thông tin tuyển dụng trên báo hoặc trên các trang web giới thiệu việc làm. Một khi đã xác định được tổ chức bạn muốn gia nhập, hãy thường xuyên kiểm tra mục tuyển dụng trên trang web của công ty họ. Trong trường hợp công ty đó không có trang web, hãy gọi điện đến phòng nhân sự của họ để biết khi nào có đợt tuyển nhân viên. Hãy cho người thân và những người quen của bạn biết bạn đang tìm một công việc mới và loại công việc mà bạn muốn. Hãy tìm kiếm công việc mơ ước bằng nhiều cách khác nhau, tận dụng mọi nguồn tin, mọi mối quan hệ, làm như thế, nhiều khả năng bạn sẽ có thể tìm công việc mơ ước trong thời gian ngắn.

## **BÍ QUYẾT CHIẾC DÙ**

Tìm được công việc đúng như ý nguyện của bạn là điều không dễ dàng, bởi vì:

1. Bạn sẽ nghĩ ra mọi lý do để không tìm hiểu về những công việc mà bạn không thích thú.

2. Bạn sẽ phải cạnh tranh với những người nghĩ công việc đó – công việc mà bạn không thích – là một công việc đáng mơ ước. Hãy thử nghĩ xem, nhà tuyển dụng sẽ chọn một người hăng hái với công việc hay một người thiếu nhiệt tình?

Những điều cần biết khi tìm việc

## **BƯỚC CHUẨN BỊ KHI TÌM VIỆC**

Bây giờ bạn đã biết bốn bước để tìm kiếm công việc mà bạn muốn, sau đây là những bước chuẩn bị cần thiết có vai trò hỗ trợ bạn thực hiện bốn bước trên.

- Một cái bàn làm việc trong nhà, nếu không có, bạn có thể đến thư viện, quán cà phê.
- Tìm kiếm, tổ chức và lưu trữ những thông tin về bản thân, hồ sơ xin việc, bản mô tả công việc của một số ngành nghề bạn quan tâm và địa chỉ của những người trong mạng lưới thân quen và mạng lưới công việc của bạn (bạn có thể lưu văn bản trên giấy hoặc bằng các tập tin trên tài khoản riêng trên mạng).
- Nếu không thể liên lạc trực tiếp với nhà tuyển dụng hoặc một số người có thể giúp bạn tìm được công việc yêu thích, hãy để tin nhắn trên hộp thư thoại của họ, hoặc sử dụng phần mềm ghi âm tiếng nói của bạn rồi gửi qua email. Nếu điện thoại hay hộp thư điện tử của bạn không có chức năng hộp thư thoại, đừng ngại đầu tư cho dịch vụ này, vì nó rất cần thiết cho quá trình tìm kiếm việc làm. Công cụ này có thể khiến nhà tuyển dụng có cái nhìn thiện cảm với bạn vì chứng tỏ bạn là người tìm việc khá chuyên nghiệp. Khi sử dụng hộp thư thoại, chú ý phát âm rõ tên họ của bạn. Bạn cũng có thể sử dụng dịch vụ tin nhắn trả lời tự động để tìm kiếm việc làm.

## **NHỮNG PHƯƠNG PHÁP TÌM VIỆC HIỆU QUẢ**

\* Số liệu đưa ra dựa trên mức lương nhà tuyển dụng đề nghị. Mức lương đề nghị đưa ra càng cao thì càng ít cơ hội cho người săn việc, nếu họ chỉ tìm kiếm theo phương pháp này.

\*\* Để trở thành một người săn việc hiệu quả, bạn hãy sử dụng những chiến lược được hướng dẫn trong cuốn sách này: suy ngẫm về bản thân, tìm kiếm những công việc phù hợp với kỹ năng cũng như sở thích, săn lùng những tổ chức đang thiếu vị trí đó và sau đó xác định rõ ai là người có quyền tuyển dụng nhân viên mới. Tỷ lệ thành công của phương pháp này cao hơn đến 12 lần so với việc chỉ gửi hồ sơ xin việc đến các công ty.

Hãy ghi âm tin nhắn của bạn ở nơi không có tiếng ồn hay lẫn các tạp âm (như là tiếng chó sủa hay âm nhạc đang mở lớn). Phát âm chậm. Hãy thử gọi vào số của mình và kiểm tra xem tin nhắn của bạn để lại có thật sự khiến người nghe hài lòng không.

- Lập một hộp thư miễn phí để bạn có thể kiểm tra thư hằng ngày (bạn có thể dùng dịch vụ của Gmail, Hotmail, hoặc Yahoo Mail). Chú ý địa chỉ email phải có tính chất chuyên nghiệp một chút, có cả tên đầu và cuối của bạn (nếu bạn không có máy tính, bạn có thể sử dụng dịch vụ Internet tại thư viện hay các dịch vụ Internet công cộng).
- Xây dựng một trang cá nhân chuyên nghiệp trên mạng xã hội, ví dụ như trang LinkedIn, và tải mẫu hồ sơ, danh sách các thành tích, đón nhận ý kiến phản hồi...

## **THỜI ĐIỂM TỐT NHẤT ĐỂ GỌI ĐẾN NHÀ TUYỂN DỤNG**

Theo kinh nghiệm của những thợ săn việc thành công, thời điểm người quản lý nhân sự sẵn sàng tiếp chuyện với bạn là:

- Đầu giờ sáng và cuối giờ chiều;
- Trước hay sau giờ nghỉ trưa của các ngày thứ Sáu.
- Hãy chứng tỏ mình là một người trung thực, đáng tin cậy khi được phỏng vấn lần khi trở thành nhân viên chính thức.
- Hãy quan sát trang phục của nhân viên nơi bạn muốn làm việc và lựa chọn trang phục phù hợp cho buổi phỏng vấn.

## **CÁCH TÌM VIỆC THÀNH CÔNG**

Một khi đã có những gì bạn cần khi tìm việc, những kỹ thuật và gợi ý sau đây sẽ giúp bạn thành công trong việc tìm kiếm.

## **TÌM KIẾM TOÀN THỜI GIAN**

Nếu bạn đã ra trường, hãy xem việc tìm kiếm này như một công việc toàn thời gian. Hãy dành sáu tiếng mỗi ngày, ít nhất bốn ngày mỗi tuần để tìm việc. Bạn có thể tự hỏi: “Tôi biết làm gì trong sáu tiếng đồng hồ đó?”. Câu trả lời là hãy dành vài giờ để hoàn thành “chiếc dù” của bạn, sau đó tiến hành bốn bước chuẩn bị cho công việc mơ ước chúng tôi đã hướng dẫn ở trên cho đến khi nào bạn có được nó. Càng đầu tư thời gian tìm việc, bạn càng sớm nhận được kết quả như mong đợi. Nếu bạn dành ra năm giờ một ngày để tìm việc, bạn sẽ tìm thấy hai nhà tuyển dụng trong một tuần. Cần biết rằng công việc tìm kiếm này trung bình kéo dài khoảng bảy tháng.

## **KIÊN TRÌ VỚI MỤC TIÊU**

Đừng để người khác làm bạn xao lãng công việc tìm kiếm. Nếu người nhà hay bạn bè xúi giục bạn làm những việc vặt trong khi bạn đang thất nghiệp, hãy cho họ biết rằng bạn sẽ sẵn sàng

giúp họ sau khi đã hoàn thành công việc của mình (ví dụ, khoảng sau ba giờ chiều). Thái độ nghiêm túc, thẳng thắn của bạn sẽ khiến họ tôn trọng bạn hơn và tôn trọng những gì bạn đang làm. Biết đâu bạn còn truyền cảm hứng cho họ bắt tay tìm kiếm công việc yêu thích của chính họ.

## **TÌM NHỮNG THÔNG TIN TUYỂN DỤNG KHÔNG ĐƯỢC CÔNG BỐ RỘNG RÃI**

Hãy nhớ rằng có rất nhiều cơ hội việc làm không được quảng cáo. Thống kê cho thấy 75% - 85% cơ hội việc làm không được đăng trên các phương tiện thông tin đại chúng hay các thông báo tuyển dụng chính thức. Cơ hội thành công của bạn sẽ cao hơn nếu bạn nỗ lực thu thập các thông tin tuyển dụng cũng như giữ mối liên lạc thường xuyên với mọi người.

## **VAI TRÒ CỦA SỰ MAY MẮN**

Sự may mắn đôi khi đóng vai trò quyết định trong quá trình tìm việc, tức là khi bạn xuất hiện đúng lúc và đúng chỗ. Nhưng thật ra may mắn này là kết quả của quá trình tìm hiểu thị trường việc làm và sự lựa chọn khôn ngoan. Càng nhiều người biết bạn đang tìm việc, càng củng cố và mở rộng các mối quan hệ công việc nghĩa là bạn đang tự tạo may mắn cho mình.

## **GỌI ĐIỆN THOẠI**

Ở bước 4, hãy thực hiện ít nhất hai mươi cuộc gọi mỗi sáng. Nếu bạn không thành công ở ngày thứ nhất, hãy tiếp tục gọi cho đến khi tìm được nhà tuyển dụng đồng ý gặp bạn. Hãy nhắc điện thoại lên và bắt đầu với các nhà tuyển dụng nơi bạn muốn làm việc. Nếu không có lời đề nghị nào, hãy tra tìm thông tin tuyển dụng trên cuốn những Trang Vàng, tìm mục tuyển dụng tại địa phương bạn đang ở (hoặc khu vực bạn muốn làm việc). Gọi điện đến các công ty, cửa hàng kinh doanh, trung tâm môi giới, các tổ chức đang tuyển dụng công việc mà bạn yêu thích. Hãy hỏi người quản lý ở đó rằng ai sẽ là người chịu trách nhiệm tuyển dụng vị trí bạn đang tìm kiếm.

Trước tiên, hãy giới thiệu ngắn gọn về bản thân, công việc bạn đang theo đuổi, một vài kỹ năng sở trường của bạn, các thiết bị máy móc và các chương trình vi tính bạn có khả năng sử dụng tốt... Trong khi trò chuyện, hãy nhấn mạnh đến khả năng của bạn trong công việc này. Bạn cũng có thể nêu tên vài tấm gương điển hình trong ngành mà bạn ngưỡng mộ.

Sau đó đi vào mục tiêu, nguyện vọng của bạn một khi được trở thành nhân viên chính thức. Nếu nhà tuyển dụng đồng ý gặp bạn, hãy cố gắng tạo ấn tượng tốt với họ khi phỏng vấn. Nếu họ không muốn gặp bạn vì không có đợt tuyển dụng nhân viên vào thời điểm đó, hãy hỏi họ có thể giới thiệu cho bạn những tổ chức nào đang tìm kiếm một người như bạn không. 50% người sử dụng phương pháp này tìm được việc làm sau bốn tuần, còn 85% có việc sau mười tuần.

## **TẬP DƯỢT BÀI DIỄN THUYẾT CỦA BẠN**

Hãy viết ra giấy những gì bạn định trình bày với nhà tuyển dụng và tập nói cho đến khi nào bạn

có thể diễn đạt vấn đề một cách từ tốn, khúc chiết. Hãy mời một vài người thân của bạn thử lắng nghe và đề nghị họ nhận xét, đánh giá xem liệu khả năng trình bày của bạn đã đủ sức hấp dẫn để khiến người tuyển dụng quyết định gặp bạn chưa.

## **NHẢM VÀO CÁC TỔ CHỨC QUY MÔ NHỎ**

Mặc dù chúng ta đều đã nghe nhiều về các tổ chức lớn, nhưng thật ra những doanh nghiệp nhỏ lại nắm giữ tỷ lệ lớn việc làm (ở Mỹ là 75%). Ban đầu hãy thử sức với các tổ chức nhỏ với quy mô trên dưới 25 nhân viên. Nếu công việc mà bạn muốn không thích hợp với các công ty nhỏ, thì hãy tìm ra công ty nhỏ nhất trong số những công ty lớn. Việc tiếp cận nhà tuyển dụng ở các công ty nhỏ thường dễ dàng hơn so với các tập đoàn lớn. Thời gian họ đưa ra quyết định cũng nhanh hơn. Mặc dù các công ty nhỏ thường ưu tiên tuyển dụng nhân viên đã có kinh nghiệm, nhưng đôi khi ngân sách của họ lại không cho phép làm điều đó, vì thế có thể xem đây là một lợi thế cho sinh viên mới ra trường như bạn.

## **CHUẨN BỊ THƯ GIỚI THIỆU**

Nếu đây là lần đầu tiên bạn tìm việc, hãy nhờ những người lớn (không phải là các thành viên trong gia đình) viết thư giới thiệu cho bạn, kèm theo những đánh giá tốt đẹp. Nên biết rằng nhà tuyển dụng nào cũng muốn biết thêm thông tin về cá nhân cũng như khả năng của các ứng viên, chẳng hạn như bạn có bao giờ tham gia các hoạt động tình nguyện do nhà thờ hay các tổ chức phi lợi nhuận tổ chức không, bạn có tham gia các câu lạc bộ hay các nhóm cộng đồng không, bạn có phải là một sinh viên tốt trong trường... Những người đã từng cộng tác với bạn, dù trong một công việc tình nguyện, đều có thể viết nhận xét về bạn với tư cách là một sinh viên hay tình nguyện viên.

Một số người có thể viết cho bạn giấy giới thiệu, những người khác thì có thể chứng nhận điều đó qua điện thoại. Hãy cố gắng có được từ hai đến ba thư giới thiệu từ những người lớn có uy tín.

Nếu bạn hoàn toàn chưa có một kinh nghiệm nào cả, hãy tích cực tham gia các hoạt động vì lợi ích cộng đồng, các hoạt động tình nguyện. Và bạn sẽ nhận được những đánh giá tốt đẹp từ người lãnh đạo nhóm.

## **LƯU TÂM ĐẾN CÁC CÔNG TÁC TÌNH NGUYỆN**

Bạn có thể tham gia các hoạt động thiện nguyện trong khi kiếm tìm công việc. Việc này giúp bạn nâng cao kinh nghiệm sống, đồng thời giúp bạn có được lời giới thiệu tốt đẹp từ người quản lý. Ở trường, bạn nên tham gia các câu lạc bộ sinh viên. Bạn có thể xin làm trợ giảng hoặc làm tình nguyện viên khi được đề nghị. Tại nơi bạn ở, thử đề nghị làm tình nguyện viên chăm sóc trẻ em tại nhà thờ, thậm chí liên lạc xem có công ty nào ở địa phương đồng ý để bạn vào làm việc tình nguyện.

Hãy để ý xem các tổ chức, cơ quan bạn muốn làm việc có tuyển tình nguyện viên không. Nếu có, hãy tìm xem có cách nào bạn làm thực tập viên tình nguyện ở đó. Đó là một cách tuyệt vời để quan sát một tổ chức từ bên trong và để có được sự giới thiệu tốt từ mọi người trong tổ

chức đó. Hãy lên kế hoạch công việc tình nguyện ít nhất một lần một tuần, và từ sáu đến tám tuần như thế.

## **BÍ QUYẾT TÌM VIỆC THÀNH CÔNG**

- Tìm kiếm toàn thời gian;
- Kiên trì với mục tiêu;
- Tìm kiếm những thông tin tuyển dụng không được công bố rộng rãi;
- Gọi điện thoại;
- Tập dượt bài diễn thuyết của bạn;
- Nhắm vào các tổ chức quy mô nhỏ;
- Chuẩn bị thư giới thiệu;
- Lưu tâm đến các công việc tình nguyện;
- Đừng chỉ trông chờ vào sơ yếu lý lịch;
- Quan tâm đến bản thân.

## **VỀ BẢN SƠ YẾU LÝ LỊCH**

Bạn có thể ngạc nhiên sao chúng tôi không bàn đến sơ yếu lý lịch. Trong cuốn sách này, chúng tôi không hướng dẫn cách viết sơ yếu lý lịch vì một số lý do như sau:

- Có rất nhiều địa điểm có thể giúp bạn tạo một bản sơ yếu lý lịch tốt (trung tâm giới thiệu việc làm, các trang web cung ứng việc làm...).
- Bản lý lịch thật sự không ảnh hưởng nhiều đến kết quả tìm việc, thậm chí nếu bạn là người mới ra trường, chưa có nhiều kinh nghiệm thì sơ yếu lý lịch chắc chắn không phải là điều khiến nhà tuyển dụng chú ý.
- Nhiều người nghĩ rằng họ có thể tìm việc chỉ dựa vào một bản sơ yếu lý lịch, nhưng họ đã sai: việc xác định kỹ năng và sở thích bản thân còn quan trọng hơn.

- Người ta vẫn có thể nhận lời mời phỏng vấn của bạn mà hoàn toàn không cần bạn phải trình ra bản sơ yếu lý lịch. Sự thật là bạn có thể viết được một bản sơ yếu lý lịch tốt hơn sau khi đã phỏng vấn những người có kinh nghiệm trong ngành nghề bạn quan tâm.
- Điều cần biết khi đi phỏng vấn**

Mọi nhà tuyển dụng đều ưu ái các ứng cử viên đã trải qua thời gian thực tập. Tại sao? Vì nhân viên đã có kinh nghiệm thực tập sẽ nhanh chóng thích nghi với công việc, mà không mất thời gian huấn luyện, và họ ít khi nào nghỉ việc.

## Quan tâm đến bản thân

Bạn có thể tìm được công việc như ý, nhưng không dễ dàng. Để tìm được công việc mong ước, bạn phải có kỹ năng phân tích sâu sắc, phương pháp tìm kiếm hiệu quả, và cả nghị lực. Hãy nhớ rằng tìm việc cũng cần phải có thời gian. Vì vậy đừng tự gây áp lực lên chính mình. Ngoài khoảng thời gian tìm việc, hãy chăm sóc bản thân thật tốt.

Quá trình tìm việc, thời gian chờ đợi và các trở ngại của nó có thể khiến nhiều người mất tự tin. Để tránh điều đó, bạn nên tập trung vào mục tiêu chính của mình và đừng để những sự việc khác chi phối tâm trạng của bạn. Hãy tiếp tục gọi điện thoại, liên hệ phỏng vấn, mở rộng các mối quan hệ, tìm thêm thông tin tuyển dụng. Nên nhớ rằng tất cả những nỗ lực của bạn không bao giờ là vô ích. Ngoài ra, mỗi tháng, hãy dành thời gian gặp gỡ những người đã tìm việc thành công và nhờ họ tư vấn. Đó là những người giỏi sẵn việc (không ngoại trừ những người bạn đã mời phỏng vấn), những người có thâm niên trong ngành nghề bạn muốn tham gia, ngay cả trong trường hợp họ không giúp gì được bạn thì cuộc trò chuyện với họ cũng động viên bạn rất nhiều.

Vì vậy, hãy chú ý dành thời gian chăm sóc sức khỏe, ăn bữa đúng, ngủ đủ giấc, uống đủ nước mỗi ngày, tránh gặp những người có thói quen chỉ trích – những người có khả năng tác động xấu đến tâm trạng của bạn. Ngoài ra, hãy tập thể dục thường xuyên, gặp gỡ những người bạn tốt, xem phim hoặc nghe nhạc để giải trí. Lưu ý không để một thú vui nào đó ảnh hưởng đến thời gian kiếm việc của bạn.

## Lời khuyên khi đi phỏng vấn

Cuộc phỏng vấn có thể sẽ rất căng thẳng. Chúng thường được so sánh với các cuộc hẹn không báo trước, bởi vì ứng viên hoàn toàn không biết gì về người sẽ phỏng vấn họ. Bạn càng chuẩn bị kỹ thì cuộc phỏng vấn càng có nhiều khả năng thành công. Vì vậy nếu bạn dành thời gian tìm hiểu kỹ lưỡng tổ chức bạn muốn tham gia, mức độ phù hợp giữa trình độ, kỹ năng của bạn so với yêu cầu của công việc, thì cơ hội có việc làm của bạn sẽ càng cao. Ngoài ra, bạn có thể tham khảo những bí quyết dưới đây, chúng sẽ giúp bạn gây ấn tượng tốt với nhà tuyển dụng.

## TRƯỚC CUỘC PHỎNG VẤN BÍ QUYẾT CHIẾC DÙ

Hãy làm một chuyến dạo chơi quanh công ty hay doanh nghiệp đó một vòng trước ngày phỏng vấn chính thức. Ước đoán xem bạn sẽ mất bao lâu để đi từ nhà bạn đến đó (nhớ trừ hao thời gian phòng trường hợp kẹt xe). Xác định nơi đậu xe, nếu bạn không có xe thì tìm xem tuyến xe buýt nào sẽ đi qua gần đó, lịch trình xe buýt, lối vào tòa nhà nằm ở mặt đường nào, v.v. Nếu bạn thực hiện lời khuyên này, bạn sẽ cảm thấy bớt áp lực vào ngày phỏng vấn chính thức. Vượt qua cuộc phỏng vấn thật sự không khó, chỉ cần bạn biết nói chuyện tập trung vào chủ đề. Những bài tập bạn đã làm, công việc bạn muốn, tổ chức mà bạn có cuộc phỏng vấn... thường là những chủ đề giúp cuộc phỏng vấn trôi chảy hơn.

Trước cuộc phỏng vấn, hãy nghĩ về hai câu hỏi cơ bản sau:

1. Tôi đã biết những gì về công việc này?
2. Tôi cần tự giới thiệu những thông tin gì với nhà tuyển dụng?

Để chuẩn bị cho cuộc phỏng vấn, hãy tập trả lời một số câu hỏi phỏng vấn thường gặp, chẳng hạn như:

- Tại sao bạn muốn làm việc trong tổ chức của chúng tôi?
- Bạn có thể đóng góp những gì cho công ty chúng tôi?
- Bạn thuộc kiểu người nào? Tại sao tôi nên nhận bạn?

### **NHỮNG ĐIỀU CẦN TRÁNH KHI ĐI PHỎNG VẤN**

- Đến muộn;
- Vệ sinh cá nhân không tốt;
- Sử dụng quá nhiều nước hoa;
- Trang phục không phù hợp;
- Không giao tiếp bằng mắt;
- Phát âm không chuẩn tên người phỏng vấn;
- Khiếm nhã;

- Bắt tay lỏng lẻo;
- Dây ipod hay MP3 vẫn còn trên cổ;
- Không tắt điện thoại.
- Bạn có điểm nào nổi trội so với những người khác cũng đang ứng tuyển vào vị trí này?

Bạn có thể chuẩn bị một số câu hỏi khác bằng cách tham khảo các trang tuyển dụng, trang hỗ trợ tìm việc làm. Điều quan trọng là bạn phải nắm bắt được trọng tâm câu hỏi là đưa ra câu trả lời tốt nhất dựa trên những thông tin bạn đã tìm hiểu. Hãy nêu ra một vài tình huống chứng minh rằng bạn hoàn toàn đáp ứng được các kỹ năng công việc yêu cầu. Thông thường, một người phải trải qua bảy cuộc phỏng vấn thì mới thật sự cảm thấy hoàn toàn thoải mái trước nhà tuyển dụng. Đó là lý do tại sao bạn nên tập phỏng vấn nhiều lần trước khi tiếp cận mục tiêu thực tế. Đề nghị người lớn hay bạn bè của bạn nhận xét về cái bắt tay của bạn – nên nhớ rằng không được bắt tay quá mạnh hay quá yếu. Những bài tập này sẽ giúp bạn tự nhiên hơn khi trao đổi với nhà tuyển dụng.

## **TRONG CUỘC PHỎNG VẤN**

Các chuyên gia về nhân sự cho biết họ có thể đánh giá người tìm việc trong một, hai phút đầu của cuộc phỏng vấn. Thời gian còn lại được dùng để kiểm chứng lại nhận định ban đầu. Dưới đây là một vài nhân tố quyết định ấn tượng đầu tiên của bạn đối với nhà tuyển dụng khi tham dự phỏng vấn:

1. Bạn có đến đúng giờ không?
2. Ánh mắt của bạn có tỏ ra sợ hãi không?
3. Cái bắt tay của bạn có “chất lượng” thế nào?

Bằng cách chú ý đến các biểu hiện bên ngoài của bạn, người tuyển dụng cũng có thể ước đoán tính cách của bạn, chẳng hạn:

- Bạn thân thiện, dễ hòa đồng hay thích sống khép kín;
- Bạn quan tâm đến mọi người hay chỉ nghĩ đến lợi ích cá nhân;
- Bạn có thật sự hài lòng với cuộc sống hay vẻ ngoài bình thản kia chỉ là lớp vỏ che đậy sự bất mãn bên trong;

- Bạn tích cực hay thụ động;
- Bạn sẵn sàng cống hiến hay chỉ biết nhận về;
- Bạn có tinh thần trách nhiệm với công việc hay không.

Nhà tuyển dụng cũng rất chú ý đến thái độ cũng như những phản ứng của bạn. Trong nhiều trường hợp, thái độ còn quan trọng hơn cả kỹ năng, vì nó cho thấy sự nhiệt tình của bạn đối với công việc, cách ứng xử của bạn với người khác. Nên nhớ rằng một người ít kinh nghiệm nhưng có thái độ tốt luôn được đánh giá cao hơn người có nhiều kinh nghiệm trong công việc nhưng kỹ năng ứng xử kém. Điều quan trọng là bạn phải thuyết phục được nhà tuyển dụng rằng với trình độ học vấn, kỹ năng, kinh nghiệm hiện có, bạn hoàn toàn có khả năng đáp ứng yêu cầu công việc.

Người tuyển dụng cũng chú ý đến khả năng thích ứng với công việc, tốc độ làm việc, khả năng cống hiến của bạn trong trường hợp được chọn. Thái độ, phản ứng, khả năng kiểm soát của bạn trong cuộc phỏng vấn sẽ tiết lộ cho nhà tuyển dụng nhiều điều về tư cách của bạn trong tương lai. Sau đây là vài gợi ý nhỏ cho một cuộc phỏng vấn hiệu quả:

## **NHÀ TUYỂN DỤNG CHÚ Ý ĐIỀU GÌ Ở ỨNG VIÊN?**

Tiến sĩ Albert Merhabian, Đại học California, vài năm trước đã khiến dư luận ngạc nhiên khi đưa ra những số liệu chỉ ra mối quan tâm của các nhà tuyển dụng đối với các ứng viên. Hóa ra các nhà tuyển dụng thường chú ý đến những cử chỉ không lời để xem chúng có khớp với các thông tin ứng viên trình bày không (và những ứng viên có cử chỉ, điệu bộ không khớp với lời nói sẽ không được chọn).

- Hãy tỏ ra thân thiện trong suốt thời gian phỏng vấn, hãy lắng nghe câu hỏi và nhanh chóng đưa ra câu trả lời bạn cho là tốt nhất. Thỉnh thoảng, bạn cũng có thể đặt câu hỏi ngược lại. Nếu người phỏng vấn không cảm thấy thoải mái khi nói chuyện với bạn, chắc chắn họ sẽ không tạo cơ hội cho bạn.
- Hãy tập trung trả lời câu hỏi của nhà tuyển dụng. Câu trả lời của bạn chỉ nên kéo dài từ hai mươi giây đến hai phút.
- Trình bày về công việc trước đó của bạn. Nếu bạn gặp khó khăn với công việc đó, hãy diễn tả

cho nhà tuyển dụng biết bạn đã đương đầu với chúng như thế nào. Nếu kinh nghiệm của bạn với công việc đó thật sự chưa tốt, hãy diễn tả cho họ biết bạn đã làm gì và bài học bạn rút ra sau công việc đó.

Bạn có thể ngạc nhiên, nhưng thực tế, các nhà tuyển dụng cũng lo lắng không kém bạn. Họ không muốn đưa ra những quyết định sai lầm. Hãy biến nỗi lo của họ thành lợi thế của bạn nếu bạn giúp họ cảm thấy thoải mái và thảnh thơi đặt câu hỏi ngược lại. Câu trả lời của nhà tuyển dụng sẽ giúp bạn củng cố nhận định đây có phải là một công việc phù hợp với mình không.

Những câu hỏi bạn đặt ra cho người tuyển dụng cũng là cơ sở để nhà tuyển dụng đánh giá khả năng của bạn. Những câu hỏi này cho thấy mức độ hiểu biết của bạn về công việc và những vấn đề của tổ chức. Dưới đây là vài câu hỏi bạn có thể đặt ra cho người phỏng vấn:

1. Công việc này bao gồm những nhiệm vụ gì? Câu trả lời giúp bạn nhận định công việc này có phù hợp với khả năng, sở thích của bạn hay không. Nếu bạn đã từng phỏng vấn những người làm công việc này tại các tổ chức khác, bạn có thể nói cho người phỏng vấn biết ở những công ty đó, người ta yêu cầu về công việc như thế nào. Ngay cả trong trường hợp bạn chưa thu thập đủ thông tin về công việc đó, thì câu trả lời của nhà tuyển dụng sẽ giúp bạn hiểu thêm những khía cạnh mới liên quan đến lĩnh vực mà bạn đang theo đuổi. Điều quan trọng nhất bạn phải biết là nhà tuyển dụng mong chờ điều gì ở bạn. Bạn có thể trình bày những kỹ năng, kinh nghiệm tốt nhất để chứng tỏ cho họ thấy rằng bạn có thể hoàn thành tốt công việc và đáp ứng được niềm mong mỏi đó.

## **ĐỪNG NẢN LÒNG**

Nếu sau một vài cuộc phỏng vấn mà vẫn chưa tìm được công việc như ý thì bạn hãy liên lạc với những người đã tìm việc thành công, tham khảo kinh nghiệm của họ. Hãy thuật lại tình hình tìm việc của bạn và hỏi xem liệu họ có lời khuyên nào cho bạn không. Bạn cũng hãy tìm đọc những cuốn sách, bài viết về những tấm gương thành đạt và tìm hiểu xem đâu là bí quyết thành công của họ. Câu chuyện của những người thành công sẽ giúp bạn giữ vững ý chí.

Một số người may mắn có thể ngay lập tức tìm được công việc mơ ước. Tuy nhiên phần lớn mọi người đều phải trải qua nhiều giai đoạn thăng trầm mới đến được đích. Mỗi lần gặp thất bại, khó khăn, hãy tìm đến và học hỏi ở những người trẻ đang làm việc trong ngành mà bạn mơ ước. Nếu thực sự quyết tâm, bạn sẽ đạt được điều mình mong muốn.

2. Các kỹ năng mà một nhân viên hàng đầu trong lĩnh vực này cần có? Bạn muốn biết kỹ năng của bản thân có phù hợp với một nhân viên hàng đầu ở đây không. Kỹ năng nào của bạn phù hợp để trở thành một nhân viên hàng đầu? Hãy xác định những kỹ năng đó và đưa ra những ví dụ cho thấy bạn đã vận dụng kỹ năng này để xử lý vấn đề.

Như vậy là bạn đang phỏng vấn lại chính những người phỏng vấn bạn. Trong khi hỏi và lắng nghe câu trả lời của nhà tuyển dụng, bạn hãy tự hỏi mình những câu hỏi sau:

1. Mình có muốn làm việc với những người này hay không? Chú ý trực giác của bạn.

Đôi khi người phỏng vấn đưa ra những câu trả lời đúng ý bạn, nhưng bạn vẫn có một cảm giác không thoải mái. Đừng bỏ qua cảm giác đó. Bạn muốn biết bạn có thể làm việc tốt với những người này không và họ có sẵn sàng chia sẻ những thông tin quan trọng với bạn không. Bạn muốn làm việc trong một môi trường giúp bạn phát triển. Hãy tự hỏi bản thân: “Liệu đây có phải là người mà mình muốn cộng tác lâu dài và giúp anh/cô ta thành công không?”.

**2. Liệu mình có đủ khả năng đảm nhận công việc này không?**  
Mình có thật sự muốn làm việc này không? Hãy nhớ lại kỹ năng “có thể” và kỹ năng “muốn làm” của bạn. Bạn cần biết bạn thực sự muốn sử dụng kỹ năng nào trong công việc này. Lưu ý rằng bạn sẽ hạnh phúc hơn nếu được làm một công việc sử dụng kỹ năng mà bạn yêu thích.

**3. Nếu đây đúng là công việc mơ ước, liệu mình có thể chứng minh với nhà tuyển dụng rằng mình sẽ mang lại những đóng góp khác biệt mà những nhân viên chính thức ở vị trí này chưa làm được?** Bạn cần phải có câu trả lời rõ ràng cho câu hỏi này trước khi bước vào buổi phỏng vấn. Bạn hãy hình dung trong đầu rằng bạn sẽ làm gì và làm như thế nào nếu được nhận. Phong cách làm việc của bạn sẽ như thế nào (độc lập, cộng tác, nhanh nhẹn, cẩn thận...)? Lý tưởng nhất là phong cách làm việc của bạn tương ứng với những gì nhà tuyển dụng mong đợi ở các ứng viên.

## **MẸO NHỎ KHI THAM DỰ PHỎNG VẤN**

Trước khi bắt đầu cuộc phỏng vấn, hãy tự hỏi:

- Tôi cần giới thiệu những thông tin gì về bản thân?
- Tôi cần tìm hiểu những thông tin gì về công việc tại tổ chức này?

Trong cuộc phỏng vấn

- Đến đúng giờ;
- Nhìn vào mắt người phỏng vấn khi chào hỏi họ;
- Bắt tay nồng ấm và vững vàng;
- Hỏi người phỏng vấn các câu hỏi sau:

- Công việc này bao gồm những gì (từ góc nhìn của người phỏng vấn)?

- Các kỹ năng cần có ở một nhân viên hàng đầu trong lĩnh vực này?

• Hỏi bản thân các câu hỏi sau:

- Mình có muốn làm việc với những người này không?

- Mình có đủ khả năng đảm nhận công việc này không? Và mình có thật sự muốn làm việc này không?

- Nếu đây đúng là công việc mình mong muốn, liệu mình có thể chứng minh với nhà tuyển dụng rằng mình sẽ mang lại những đóng góp khác biệt mà những nhân viên chính thức ở vị trí này chưa làm được?

Sau cuộc phỏng vấn

• Gửi thư cảm ơn.

## **KẾT THÚC CUỘC PHỎNG VẤN MỘT CÁCH KHÉO LÉO**

Nếu các câu hỏi di chuyển từ quá khứ đến tương lai có nghĩa là cuộc phỏng vấn diễn ra tương đối tốt đẹp. Nếu bạn muốn chắc chắn về công việc này thì trước khi kết thúc buổi phỏng vấn, hãy mạnh dạn hỏi người phỏng vấn những câu hỏi sau:

1. Tôi có thể nhận được lời đề nghị làm việc của anh/chị không? (Hãy mạnh dạn hỏi nếu bạn thực sự yêu thích công việc này, 20% những người hỏi câu hỏi này đều có được câu trả họ mong muốn).

2. Anh/chị có muốn tôi trở lại để thực hiện một cuộc phỏng vấn khác với những người có quyền quyết định?

3. Khi nào tôi có thể nhận được kết quả từ anh/chị?

4. Khi nào là hạn chót về thông tin được tuyển dụng?

5. Nếu không nhận được thông tin phản hồi, tôi có thể liên lạc lại với anh/chị sau cuộc phỏng vấn này không?

Tuy nhiên, nếu trong quá trình phỏng vấn, người phỏng vấn có những dấu hiệu cho thấy bạn

hoàn toàn không đáp ứng những yêu cầu của họ thì cũng đừng tỏ ra thất vọng hay mang vẻ mặt của một chiến binh bại trận. Thay vào đó, hãy thẳng thắn hỏi họ rằng:

1. Anh/chị có nghĩ rằng tôi xứng đáng cho công việc này không?
2. Anh/chị có biết tổ chức nào khác có nhu cầu tuyển dụng nhân viên cho công việc này không?

## **SAU CUỘC PHÒNG VẤN**

Đừng quên gửi thư cảm ơn đến người phỏng vấn bạn. Nếu có cả một ban phỏng vấn thì hãy gửi thư cảm ơn đến từng người, trong đó, bạn...

- Cảm ơn họ vì đã dành thời gian phỏng vấn bạn;
- Nếu bạn có cảm tình với những người đã phỏng vấn mình, hãy nói cho họ biết;
- Hãy nhắc người phỏng vấn một hay vài chi tiết về bạn (kỹ năng, kinh nghiệm, công việc đã có...) phù hợp với công việc. Lưu ý rằng dòng ghi chú này đừng nên quá dài.

Bạn có thể tham khảo thêm cách viết thư cảm ơn bằng cách gõ từ khóa “Viết thư cảm ơn sau khi phỏng vấn” trên Google hoặc các trang tìm kiếm khác.

Bạn nên viết một lá thư cảm ơn ngắn gọn mà vẫn đảm bảo đầy đủ các bước của một lá thư theo chuẩn thông thường, như vậy bạn sẽ không làm mất thời gian của người đọc. Một lá thư dài dòng sẽ khiến nhà tuyển dụng nghĩ rằng không phải bạn thể hiện lời cảm ơn, mà đang phỏng vấn họ bằng hình thức sử dụng câu chữ. Chú ý kiểm tra lỗi ngữ pháp và lỗi chính tả thật cẩn thận, sau đó hãy gửi lá thư cảm ơn đến nhà tuyển dụng trong vòng 24 giờ sau khi kết thúc buổi phỏng vấn.

## **MẪU THƯ CẢM ƠN**

Thành phố...

Ngày... tháng... năm... Kính gửi ông ,  
Cảm ơn ông rất nhiều vì đã phỏng vấn tôi cho công việc điều dưỡng viên. Tôi rất ấn tượng về việc ông đã dành thời gian quý báu của mình để dẫn tôi đi tham quan nơi làm việc và giới thiệu tôi với các nhân viên khác.

Tôi tin rằng những kinh nghiệm có được từ các kỳ thực tập sẽ giúp tôi đáp ứng yêu cầu công việc của một điều dưỡng viên. Thời gian chăm sóc bà ngoại nằm viện sau cuộc phẫu thuật vừa qua giúp tôi thêm kinh nghiệm chăm sóc những bệnh nhân lớn tuổi.

Tôi hy vọng sẽ nhận được kết quả chính thức vào thứ Sáu tới như ông đã hứa. Nếu không, cho phép tôi liên lạc lại vào tuần sau.  
Kính thư, (Ký tên)

Bạn đã trúng tuyển! Vậy bạn sẽ làm gì tiếp theo?

Xin chúc mừng! Nỗ lực của bạn đã được đền đáp. Trong vài tuần kế tiếp, hãy thông báo với người thân, bạn bè và những người giúp đỡ bạn suốt thời gian qua biết bạn đã thành công. Hãy đón nhận những lời chúc mừng tốt đẹp và tổ chức ăn mừng thành quả.

Bây giờ, bạn sẽ bắt đầu công việc mới của mình. Nhưng bạn cần chuẩn bị gì khác không? John Crystal, tác giả và là người khởi xướng xu hướng tìm việc chủ động, sáng tạo, đã nói: “Muốn theo đuổi sự nghiệp của mình, bạn phải nhìn xa hơn vùng phủ sáng của đèn đường. Bạn phải bắt đầu cuộc săn việc tiếp theo ngay từ ngày bắt đầu công việc hiện tại”.

Có thể đó là điều bạn không muốn bàn tới vào lúc này. Tuy nhiên, bạn chỉ cần tiếp tục những gì bạn đã bắt đầu, tức là nhận biết sở thích, kỹ năng sở trường, xác định công việc yêu thích, tham gia các khóa học nâng cao kỹ năng, tra cứu thông tin và tham dự phỏng vấn. Có thể công việc hiện tại không phải là công việc bạn mơ ước, nhưng đó là một bước tiến gần đến mục tiêu cuối cùng hơn. Sau đây là một vài lời khuyên hữu ích dành cho bạn trên hành trình tìm kiếm công việc mơ ước.

## **SỔ TAY CÔNG VIỆC**

Mỗi tuần hãy dành ra 10 hay 15 phút ghi lại những việc bạn đã làm trong tuần. (Sau buổi trưa ngày thứ Sáu là thời gian rất thích hợp để cập nhật sổ tay công việc). Viết tên các dự án, nhiệm vụ, các hoạt động hay buổi họp quan trọng. Đánh dấu vào những nhiệm vụ có khả năng liên quan đến công việc tương lai của bạn. Đánh dấu cộng (+) cho việc bạn thích làm và dấu trừ (-) cho công việc bạn không hứng thú. Bạn nên ghi lại đầy đủ tên những cơ quan, đoàn thể các tổ chức chuyên nghiệp bạn đã từng tham gia, hoặc thông tin về các công ty mà bạn tìm hiểu được.

Nếu không có sổ tay công việc, bạn sẽ quên mất những việc đã làm tháng trước. Ngược lại, sổ tay công việc sẽ trở thành một công cụ hữu ích khi bạn tự đánh giá năng lực, tìm kiếm công việc mới hoặc tiến gần hơn đến công việc mơ ước của bạn.

## **TẠO DỰNG MỐI QUAN HỆ TỐT VỚI ĐỒNG NGHIỆP**

Khi đã học cách thích nghi với môi trường làm việc mới, bạn hãy làm quen với các đồng nghiệp trong cùng phòng ban và trong toàn bộ tổ chức. Cũng đừng quên tìm hiểu về những người đứng đầu các bộ phận. Hãy hỏi về công việc cụ thể của các đồng nghiệp. Những lần trao đổi về công việc như thế sẽ giúp bạn có thêm thông tin để lập kế hoạch cho bước tiếp theo trong sự nghiệp.

# QUAN SÁT, LẮNG NGHE VÀ HỌC HỎI

Nên biết rằng tổ chức nào cũng có vấn đề riêng của nó. Biết đâu trong bộ phận bạn vào làm đang có sự ngầm ngầm ganh đua về quyền lực hay những rắc rối khác. Vì vậy, khi học cách thích nghi với công việc, nâng cao hiệu quả, bạn nên quan sát và tìm hiểu tình hình của tổ chức mình để có thái độ ứng xử phù hợp. Chú ý, đừng nên chia sẻ thông tin cá nhân với người bạn chưa hiểu rõ.

## TÌM NHÀ CỐ VẤN

Có vài người cố vấn trong công việc là điều rất quan trọng. Nếu đây là công ty có những điều kiện thuận lợi để bạn phát triển sự nghiệp lâu dài, hãy tìm lấy một nhà cố vấn trong công ty đó. Nếu bạn thích tìm hiểu cả một ngành công nghiệp rộng lớn, bạn sẽ cần đến nhiều người cố vấn bên ngoài công ty. Người cố vấn của bạn phải là người có kinh nghiệm, đạt được những thành tựu nhất định trong công việc. Bạn có thể nhờ người đang tại chức hoặc đã về hưu. Hãy gặp người cố vấn của bạn ít nhất mỗi năm hai lần.

Đến đây, chúng tôi hy vọng bạn đã tích lũy được những kỹ năng cần thiết để tìm ra công việc mơ ước. Tuy nhiên, như bạn biết đấy, khoảng cách từ lý thuyết đến thực tế là cả một chặng đường dài. Trong chương tiếp theo, chúng tôi sẽ bàn đến 10 sai lầm mà người tìm việc hay mắc phải nhất – và cách phòng tránh.

## 10 SAI LẦM THƯỜNG GẶP Ở NGƯỜI TÌM VIỆC & CÁCH PHÒNG TRÁNH

Cùng với những chiến lược và kỹ thuật tìm việc mà bạn đã theo dõi ở những chương trước, việc tránh phạm phải những sai lầm mà người kiếm việc thường hay gặp sẽ giúp bạn sẵn việc thành công. Sau đây là 10 sai lầm thường gặp ở người tìm việc và cách phòng tránh.

1. Cư xử như thể người khác có nghĩa vụ phải trao việc cho bạn

Không ai có nghĩa vụ phải trao cho bạn công việc bạn muốn, mà chính bạn phải tự cố gắng để đạt được công việc yêu thích bằng cách chứng minh khả năng của mình trước nhà tuyển dụng. Nếu bạn muốn có một công việc nào đó, hãy kiên định với mục tiêu, vận dụng tất cả khả năng, sở trường cũng như kỹ năng sẵn việc để biến ước mơ thành hiện thực.

2. Dành quá ít thời gian để tìm việc

Những người đang sở hữu công việc lý tưởng của họ hiểu rằng thành công họ đạt được hoàn toàn tương xứng với thời gian, công sức họ đã bỏ ra cho nó. 2/3 số người kiếm việc đã dành ra năm giờ đồng hồ hoặc ít hơn một tuần để kiếm việc. Nếu bạn chưa có việc làm, bạn nên dành sáu tiếng một ngày - chỉ để tìm kiếm việc làm. Nếu bạn đang có việc làm, bạn chỉ cần dành ra 20 phút mỗi ngày để tìm một công việc khác tốt hơn, và bạn sẽ ngạc nhiên trước kết quả thu được. Trung bình, người ta mất khoảng 200 giờ đồng hồ để tìm được một công việc mới. Vì vậy, nếu bạn dành ra sáu giờ một ngày, năm ngày một tuần, thì việc bạn tìm được công việc mới trong vòng bảy tuần là điều hoàn toàn có thể. Nếu bạn chỉ dành ra một tiếng mỗi ngày để

tìm việc (không tính thứ Bảy, Chủ nhật) thì bạn sẽ mất bốn mươi tuần (mười tháng) để tìm việc. Vậy cách tiếp cận nào được xem là tốt nhất cho bạn?  
Trên thực tế, rất khó để xác định bạn sẽ mất bao lâu để tìm được một công việc bởi vì quá trình tìm kiếm bao hàm những yếu tố nằm ngoài tầm kiểm soát của bạn. Nếu bạn đang dành ra sáu tiếng một ngày khi bạn chưa có việc (hoặc hai mươi phút khi bạn đang có việc làm) mà vẫn không tìm được công việc như ý thì hãy tìm gặp nhà tư vấn, trình bày lại những gì bạn đã làm và đề nghị họ cho bạn một số gợi ý.  
Điều gì tạo nên sự khác biệt giữa điều vĩ đại và thứ tầm phào? Đó là nỗ lực phi thường. – BENJAMIN BLOOM

### 3. Tiếp tục sử dụng những phương pháp không hiệu quả

Những người tìm việc thành công luôn biết cách thay đổi chiến thuật khi cần thiết. Khi nhận thấy những biện pháp, kỹ thuật sẵn việc bạn đang sử dụng không mang lại hiệu quả, hãy mạnh dạn thử phương thức mới. Ví dụ, nếu sau một tháng liên tục gửi hồ sơ xin việc đến các nơi mà bạn không nhận được lời mời phỏng vấn nào, hãy thay đổi chiến thuật. Hãy liên lạc với những người có kinh nghiệm tìm việc, phỏng vấn khai thác thông tin, đồng thời hãy dành nhiều thời gian hơn để nghiên cứu các tổ chức, công ty liên quan đến ngành nghề của bạn.

Mở rộng những gì bạn đã học hỏi bằng cách đọc những quyển sách tốt khác về chủ đề hướng nghiệp và tìm kiếm việc làm. Vận dụng nguồn tài nguyên trực tuyến để được tư vấn. Nói chuyện với những người tìm việc thành công và học hỏi cách thức hiệu quả của họ. Các cơ quan tuyển dụng việc làm địa phương nơi bạn sống có thể hỗ trợ bạn.

### 4. Phủ nhận kinh nghiệm của người đi trước

Khi bạn bắt đầu tìm việc và chưa có kinh nghiệm trong việc này, hãy trò chuyện với người đang sở hữu công việc yêu thích của họ. Đây là một thói quen quan trọng.

Thông qua các mối quan hệ cá nhân cũng như mối quan hệ trong công việc, hãy tìm cách liên lạc với những người đã tìm việc thành công. Hãy trò chuyện với ít nhất bốn người vừa tìm được công việc mong muốn trong vòng sáu tháng vừa qua, tiếp thu kinh nghiệm từ họ và áp dụng chúng vào quá trình tìm việc của chính bạn.

Kinh nghiệm của những người tìm việc thành công rất hữu ích cho người mới bắt đầu như bạn. Bạn nên tìm gặp từ hai đến bốn người cố vấn tìm việc. Từ những góc nhìn khác nhau của họ, bạn sẽ có cái nhìn tích cực hơn về hoàn cảnh hiện tại của mình. Mỗi tháng hãy liên lạc với cố vấn của bạn một lần, thông báo cho họ biết tiến trình tìm việc của bạn và xin họ cho bạn những lời khuyên bổ ích.

Nếu bạn gửi đi mười lá đơn xin việc và không nhận được đề nghị phỏng vấn nào, hãy mở rộng phạm vi tìm kiếm về mặt lãnh thổ hoặc thay đổi mục tiêu tìm kiếm của bạn.

- MARTY NEMKO, chuyên viên tư vấn nghề nghiệp, tác giả cuốn “Cool Careers for Dummies”

### 5. Không nghiêm túc khi tìm việc

Những người đã tìm được công việc yêu thích luôn coi việc săn việc là một hoạt động nghiêm túc – họ không tìm việc với một quyết tâm nửa vời. Những người phỏng vấn thành công và được tuyển dụng cho biết họ đã dành ra từ năm đến tám tiếng mỗi ngày để tìm việc. Họ dùng thời gian đó để vạch ra chiến lược tìm việc một cách chi tiết, ôn lại kỹ năng và kinh nghiệm phù hợp với công việc mong muốn, xác định mục tiêu nghề nghiệp, mở rộng mối liên hệ, đào sâu các kỹ năng tìm việc, nghiên cứu thông tin về các tổ chức họ quan tâm trên Internet, phỏng vấn người có kinh nghiệm, và viết thư cảm ơn.

## 6. Không chuẩn bị về tài chính

Những người kiếm việc thành công có cái nhìn thực tế về tình hình tài chính của mình, trong khi những người không thành công lại có thái độ ngược lại. Ngay cả khi bạn sử dụng toàn thời gian để tìm việc, nhiều khả năng bạn sẽ mất khoảng từ 5 đến 20 tuần mới tìm được công việc mong muốn. Vì vậy, hãy chuẩn bị cả về tinh thần lẫn tài chính. Thời gian tìm việc trên thực tế rất có thể sẽ kéo dài hơn dự tính, vì vậy bạn cần có sự chuẩn bị chu toàn. Bạn hãy tự hỏi những câu hỏi này:

- Với toàn bộ số tiền hiện có, liệu tôi có thể sống trong tình trạng không việc làm trong bao lâu?
- Liệu tôi có đủ khả năng chi trả các khoản như trang phục khi phỏng vấn, chi phí đi lại, cước phí gọi trực tuyến hay truy cập Internet?
- Liệu tôi có cần chuyển đến nơi ở khác ít tiện nghi hơn để tiết kiệm chi phí?
- Tôi có thể nhờ sự hỗ trợ của cha mẹ không? Hãy hỏi cha mẹ xem họ có thể hỗ trợ bạn bao lâu trong thời gian bạn tìm việc. Tuy nhiên, đừng quá dựa dẫm vào sự hỗ trợ của gia đình.
- Liệu tôi có thể cắt giảm các khoản chi tiêu của mình không? Hơn ai hết, bạn cần nắm rõ tình hình tài chính của mình và hạn chế các khoản chi không cần thiết.
- Liệu tôi có nên chuyển đến khu ngoại ô, nơi có mức sống ít đắt đỏ hơn?
- Liệu tôi có thể đảm nhận một số công việc đơn giản như dọn dẹp sân vườn, phụ việc nhà... để có thêm thu nhập bổ sung?

## 7. Bỏ cuộc quá dễ dàng và nhanh chóng

Những người kiếm việc thành công đều là những người kiên trì. Nhiều cuộc nghiên cứu về quá trình tìm việc của người lao động cho thấy 1/3 trong số họ bỏ cuộc trong hai tháng đầu tiên của quá trình tìm việc. Họ bỏ cuộc vì họ không đủ kiên nhẫn. Trong tình hình nền kinh tế đang trì trệ hiện nay, các chuyên gia nhân sự đánh giá rằng người tìm việc cần thực hiện khoảng 200

cuộc tiếp xúc khác nhau trước khi tìm được một công việc.

Nhiều nhà tuyển dụng từ chối ứng viên sau khi nhận thấy ở họ biểu hiện của sự thiếu kiên nhẫn, thiếu nỗ lực. Sau đây là những việc làm thể hiện tính kiên trì của người tìm việc.

- Gửi một email sơ yếu lý lịch, sau đó gửi một sơ yếu lý lịch qua bưu điện, tiếp tục gọi điện thoại vài ngày sau đó.
- Sẵn sàng quay lại những công ty, tổ chức bạn mong muốn làm việc để tìm kiếm cơ hội, dù có thể hiện tại họ không có nhu cầu tuyển dụng.
- Tự hỏi: “Có công việc nào cần người có những kỹ năng và kiến thức như tôi?” cho đến khi tìm được người muốn thuê bạn.
- Hãy gọi điện lần thứ tư, thứ năm hay thứ sáu để tìm cho được ai đó biết người có quyền tuyển dụng tại nơi bạn muốn làm việc.

## 8. Mục tiêu nghề nghiệp hạn hẹp

Những người kiếm việc thành công thường có hơn một mục tiêu nghề nghiệp. Họ hiểu rằng khi thế giới thay đổi không ngừng thì nghề nghiệp cũng dễ biến mất. Vì vậy, hãy sử dụng sở thích, kinh nghiệm, giá trị, những kỹ năng tốt nhất của bạn và bất cứ điều gì khác quan trọng với bạn trong một ngành nghề để xác định ba hay bốn định hướng nghề nghiệp khác nhau mà bạn có thể làm, và sẽ yêu thích. Đừng bao giờ chỉ nuôi một hy vọng duy nhất.

Hãy cởi mở trước những khả năng mới. Đừng tự đóng khung bản thân để rồi nghĩ mình chỉ có thể làm được một việc. Đừng giới hạn mình trong tên gọi của những công việc bạn từng đảm nhận. Bạn không phải là một nhân viên phục vụ thức ăn nhanh, một người bán lẻ hay một bác sĩ quân đội. Hãy xác định nghề nghiệp của bạn dựa trên các

Dù chuẩn bị kế hoạch chu toàn đến mấy thì cũng không ai có thể chắc chắn rằng họ sẽ đạt được chính xác những gì họ muốn. Nhưng nếu bạn cố gắng hết mình và bạn là người tử tế, phép màu sẽ xảy ra. Tôi cam đoan với bạn đấy, phép màu nhất định sẽ xảy ra. – CONAN O'BRIEN

kỹ năng mà bạn có. Có một nghịch lý là xác định phạm vi ngành nghề quá rộng hay quá hẹp đều không thể giúp bạn tìm được công việc thực sự phù hợp với mình. Đừng bao giờ nghĩ rằng bạn đang tìm “bất kỳ công việc nào”, mà hãy chỉ ra công việc cụ thể mà bạn thật sự mong muốn.

## 9. Tìm kiếm một cách thụ động

Người săn việc thành công luôn bám sát mục tiêu công việc của mình ngay cả khi những ngành nghề đó không bao giờ được đăng trên các thông báo tuyển dụng. Bạn cũng có thể làm được điều đó. Hãy nhớ rằng luôn có cách để tìm được công việc phù hợp, nhưng trước hết bạn phải biết mình muốn gì.

## 10. Nghĩ mình phải tự làm mọi việc

Những người săn việc giỏi luôn biết tìm kiếm sự hỗ trợ một cách hợp lý. Một khi đã xác định được công việc mong muốn, hãy liên hệ với người thân, bạn bè, giáo viên hướng dẫn, mọi người trong danh bạ điện thoại của bạn, hoặc gửi một mẫu tin nhắn cho danh sách bạn bè của bạn trên Twitter, Facebook hay MySpace nhằm thông báo cho họ biết bạn muốn tìm công việc gì và kêu gọi sự hỗ trợ thông tin, lời gợi ý từ phía họ. Thông tin phản hồi từ họ sẽ giúp bạn mở rộng phạm vi tìm kiếm, đôi khi mang lại cho bạn những cơ hội việc làm giá trị.

### **BÍ QUYẾT CHIẾC DÙ**

Tìm một người bạn cũng đang tìm việc như bạn. Bạn sẽ cảm thấy được nâng đỡ về tinh thần, từ đó nảy sinh nhiều ý tưởng, củng cố lòng quyết tâm và có nhiều niềm vui khi cùng tìm việc với bạn mình.

Một chiến lược tìm việc hiệu quả nhưng lại ít được sử dụng là tìm gặp ít nhất 12 người đã được tuyển dụng trong lĩnh vực bạn mong muốn, nhờ họ báo tin cho bạn ngay khi có thông báo tuyển dụng hoặc bất cứ thông tin gì giúp ích cho công việc bạn đang tìm kiếm. 12 người này chính là 12 đầu mối thông tin quan trọng giúp bạn tìm kiếm công việc.

# THEO DÕI NHỮNG XU HƯỚNG NGHỀ NGHIỆP ĐANG NỔI LÊN

Nền kinh tế hiện nay đang thay đổi với tốc độ chóng mặt đến nỗi nếu muốn phát triển sự nghiệp, bạn cần phải học hỏi liên tục, không ngừng nâng cao các kỹ năng, nghiên cứu các khả năng phát triển của bản thân và đặc biệt là có hiểu biết nhất định về các ngành nghề đang nổi lên.

Bạn không thể mong đợi nhà tuyển dụng lên kế hoạch cho sự thăng tiến của bạn. Nên nhớ rằng sự nghiệp của bạn có thành công hay không hoàn toàn phụ thuộc vào bạn. Các nhà tuyển dụng và chuyên viên huấn luyện nhân sự thường gợi ý khách hàng của họ nên viết một bản lý lịch mới vào ngày đầu năm mới, cho dù họ có muốn tìm một công việc khác hay không. Hầu hết chúng ta dành rất ít thời gian để vạch ra các mục tiêu phấn đấu để thăng tiến trong công việc. Việc bổ sung, cập nhật lý lịch mỗi năm là một ý tưởng tốt, tuy nhiên đó không phải là bản kế hoạch để thăng tiến. Hãy sử dụng thời gian làm việc của bạn một cách hợp lý hơn bằng cách tiếp tục quan sát thị trường việc làm và theo dõi những xu hướng đang nổi lên trong ngành. Trò chuyện với các cố vấn, đồng nghiệp và tham dự các khóa huấn luyện chuyên môn cũng là những cách hữu hiệu để nắm bắt sự thay đổi trong ngành. Để thích ứng với sự biến động của nền kinh tế nói chung và lĩnh vực của bạn nói riêng, bạn cần biết những thay đổi về yêu cầu công việc đối với người lao động trong từng giai đoạn nhằm tìm được chỗ đứng cho mình trong ngành nghề mới.

Một xu hướng đang nổi trong thị trường việc làm hiện nay là sự phát triển của “những công việc xanh” và việc “xanh hóa” các ngành nghề nói chung trong hầu hết các loại hình kinh doanh, mọi ngành công nghiệp. Nếu bạn ao ước được làm điều đó tốt đẹp cho thế giới trong khi vẫn đảm bảo được các chi phí sinh hoạt, thì chiếc dù bay của bạn sẽ có màu xanh lá cây!

## CÔNG VIỆC XANH LÀ GÌ?

Công việc xanh là những công việc cung cấp các sản phẩm/dịch vụ có công dụng tái tạo nguồn nhiên liệu, làm giảm ô nhiễm môi trường, bảo tồn năng lượng và nguồn tài nguyên thiên nhiên, và tái chế chất thải.

Thực tế cho thấy con số ngành nghề xanh đang tăng lên nhanh chóng. Công việc xanh được tìm thấy ở tất cả các ngành nghề từ truyền thống đến hiện đại, trên phạm vi toàn cầu và luôn mở rộng cơ hội cho lực lượng lao động ở mọi trình độ khác nhau. Dù bạn có bằng tiến sĩ, thạc sĩ, hay chỉ có chuyên môn ở ngành kỹ thuật nào đó mà không có bằng đại học hay cao đẳng, bạn vẫn có thể gia nhập đội ngũ những người làm công việc xanh. Sau đây là một vài ví dụ điển hình về lĩnh vực xanh:

- Năng lượng sạch và năng lượng tái tạo;
- Sử dụng năng lượng hiệu quả;
- Bảo vệ môi trường, bảo tồn tài nguyên thiên nhiên;
- Kiến trúc xanh và thiết kế bền vững;
- Sản phẩm hữu cơ có khả năng tái chế (thân thiện với môi trường);
- Kinh doanh bền vững, kể cả công nghệ sạch.

Những loại hình nghề nghiệp nào có thể dẫn tới công việc xanh? Phần lớn công việc xanh thường xuất hiện ở những ngành nghề sau:

1. Kỹ thuật và cơ khí;
2. Sức khỏe môi trường/an ninh và điều phối;
3. Công trình xanh, thiết kế bền vững, và sử dụng năng lượng hiệu quả;
4. Kinh doanh xanh và công việc khảo sát;
5. Quản lý nguồn tài nguyên thiên nhiên và đất đai;  
What color is your parachute? For Teens
6. Địa lý, vật lý và khoa học tự nhiên;
7. Nông nghiệp hữu cơ bền vững.

Và những ngành nghề “không xanh” sẽ bắt đầu được “xanh hóa”, nếu bạn biết cách và nhà tuyển dụng sẵn sàng cho bạn cơ hội. Bạn có thể tìm thêm thông tin về công việc xanh trên báo chí hoặc Internet.

Sau đây là những tiêu chí căn bản của một “tổ chức xanh”:

- Tuân theo tất cả các điều luật về bảo vệ môi trường;
- Bảo tồn năng lượng và nước;
- Ngăn chặn sự ô nhiễm;
- Sử dụng năng lượng tái chế;
- Kiểm soát, hạn chế lượng khí thải carbon vào môi trường.

## **20 NGÀNH NGHỀ ĐỨNG ĐẦU TRONG LĨNH VỰC CÔNG NGHIỆP XANH**

Sau đây là những ngành nghề đứng đầu trong lĩnh vực công nghiệp xanh dựa theo số liệu thống kê của Jim Cassio, chuyên gia phân tích về công nghiệp xanh và tiến sĩ Rona Fried thuộc chương trình phát triển kinh doanh bền vững ([sustainablebusiness.com](http://sustainablebusiness.com)):

- Nhân viên kinh doanh / giám đốc bán hàng;
- Nhân viên hành chính;
- Chuyên gia phân tích dữ liệu / chuyên gia kinh tế;
- Thuyền trưởng / cơ trưởng / chuyên viên giám sát hội thảo, đàm phán;
- Điện tử, viễn thông;
- Kỹ sư thiết kế;
- Giáo dục vì môi trường / Nhà tự nhiên học;
- Giám đốc điều hành các tổ chức phi lợi nhuận;
- Kiến trúc sư vì môi trường;
- Giám đốc dự án xây dựng các công trình xanh;
- Giám đốc tiếp thị;

- Giáo sư đại học (trên mọi lĩnh vực);
- Giám đốc quản lý dự án;
- Chuyên gia phân tích – nghiên cứu;
- Nhân viên bán hàng / giám đốc phát triển thị trường;
- Chuyên gia nghiên cứu sử dụng năng lượng mặt trời;
- Chuyên gia tư vấn về phát triển bền vững;
- Chuyên gia về năng lượng gió;
- Giáo viên / huấn luyện viên.

Ngày càng có sự gia tăng đáng kể về nguồn nhân lực tham gia sự nghiệp xanh trong vài năm qua, và nhóm dẫn đầu trào lưu này là giới trẻ. Khảo sát cho thấy khoảng 80% giới trẻ cho rằng họ muốn có một “công việc xanh”, góp phần bảo vệ môi trường, và 90% muốn làm việc cho nhà tuyển dụng có ý thức trách nhiệm với môi trường. Nguyên nhân của sự việc này xuất phát từ việc thay đổi khí hậu và những vấn nạn môi trường khác đang để lại hậu quả cho thế hệ sau. Đường như chúng ta đã không cho giới trẻ ngày nay một lựa chọn nào khác.

- *JIM CASSIO, đồng tác giả cuốn “Green Careers: Choosing Work for a Sustainable Future”*

# KHÔNG CHỈ LÀ CÔNG VIỆC LÝ TƯỞNG. TẠO DỰNG CUỘC SỐNG BẠN MONG MUỐN

Bạn có lẽ đã nghe câu “Cuộc sống đâu chỉ có công việc”. Đúng là cuộc sống còn nhiều vấn đề cần được quan tâm hơn cả một công việc tuyệt vời. Mặc dù trọng tâm của cuốn sách này là giúp bạn chuẩn bị hành trang để tìm công việc mơ ước, nhưng mục tiêu cuối cùng mà chúng tôi hướng tới là giúp bạn có một cuộc sống thú vị và trọn vẹn.

Trong chương này, các bạn sẽ được hướng dẫn cách khám phá những yếu tố cấu thành giá trị cuộc sống của bạn. Trước tiên, bạn phải biết bạn muốn gắn bó cuộc đời mình với những ai, bạn muốn làm nghề gì và muốn đạt những thành tựu gì trong cuộc sống. Kế tiếp, bạn cần xem xét các giá trị nền tảng trong cuộc sống của bạn, nói cách khác là “lý tưởng sống” của bạn. Sau đó, bạn hãy nhìn vào những người bạn tôn trọng và ngưỡng mộ – những mẫu hình lý tưởng để bạn học hỏi và noi theo. Cuối cùng, bạn cần nhìn vào mục đích sống của mình: bạn muốn cuộc đời mình sẽ như thế nào và mẫu người mà bạn muốn trở thành.

Hình dung cuộc sống, xác định tương lai

Biết được điều mình muốn là bước đầu tiên để bạn xác định mục đích sống. Bạn muốn sống một cuộc đời thế nào? Ngoài công việc, bạn còn muốn dành thời gian cho những hoạt động nào? Sau đây là những mối quan hệ, những điều có ý nghĩa quan trọng nhất trong cuộc đời mỗi con người:

- Gia đình, bạn đời, con cái, bạn bè, thú cưng;
- Thể thao và các hoạt động ngoài trời;
- Hoạt động văn hóa (nhà hát, âm nhạc, khiêu vũ);
- Du lịch và dành thời gian cho những sở thích riêng;
- Tham dự các hoạt động cộng đồng hoặc các tổ chức tín ngưỡng;
- Tham gia các hoạt động chính trị hay môi trường.

Rõ ràng là ngoài công việc, cuộc sống của bạn còn được lấp đầy bởi rất nhiều điều quan trọng khác. Hãy xác định mục tiêu cho cuộc đời mình, chẳng hạn như hình mẫu cuộc sống gia đình mà bạn muốn có khi kết hôn, kiểu cha mẹ nào bạn muốn trở thành, bạn muốn con mình được hưởng một nền giáo dục như thế nào...

Và hãy sống một cuộc sống trọn vẹn, ý nghĩa như những gì bạn mơ ước.

Bài tập sau đây sẽ giúp bạn phác họa bức tranh khái quát về cuộc sống tương lai của mình – những việc có ý nghĩa quan trọng trong đời, những người bạn muốn gắn bó lâu dài, mục tiêu công việc, mục đích sống của bạn... Mục đích của bài tập này là để bạn có được cái nhìn rõ ràng về cuộc sống lý tưởng của bạn.

Sức mạnh của sự tưởng tượng thật phi thường.

– DEWITT JONES, nhiếp ảnh gia được nhận giải thưởng National Geographic  
**PHÁC HỌA CUỘC SỐNG LÝ TƯỞNG CỦA BẠN**

Nếu có kỹ năng sử dụng đồ họa vi tính, bạn có thể thực hiện bài tập này trên máy tính, bằng không, bạn cần chuẩn bị những dụng cụ sau:

- Một tấm giấy trắng khổ lớn;
- Bút chì màu hoặc bút bi;
- Tạp chí cũ;
- Kéo;
- Hồ dán.

Hãy vẽ ra hoặc cắt dán tranh ảnh để minh họa cho cuộc sống bạn mong muốn trong tương lai. Trong quá trình phác thảo bức tranh về cuộc sống mơ ước, bạn có thể dựa theo những câu hỏi gợi ý dưới đây và tự bổ sung những sự việc có ý nghĩa khác đối với cuộc đời bạn:

- Bạn thích định cư ở đâu - thành phố, ngoại ô, vùng quê nông thôn, trên một hòn đảo hay trên núi?
- Kiểu kiến trúc nhà ở hay không gian sống bạn mơ ước?

- Người hàng xóm của bạn như thế nào?
- Ai sẽ sống chung với bạn - bạn bè, gia đình, thú cưng?
- Bạn làm gì để mưu sinh?
- Bạn có muốn du lịch không? Nếu có, bạn muốn đến nơi nào?
- Những hoạt động nào - thể thao, văn hóa, tín ngưỡng/tôn giáo, gia đình, cộng đồng - bạn muốn tham gia?

Bạn có thể làm việc với bức tranh trong vòng vài ngày cho đến khi bạn cảm thấy nó thực sự thể hiện cuộc sống mà bạn muốn.

Giờ hãy nhìn lại bức tranh phác thảo về cuộc sống tương lai của bạn một lần nữa. Hãy nghĩ xem bạn cần làm gì để biến cuộc sống lý tưởng này thành hiện thực. Tất nhiên bạn không thể làm mọi thứ lúc này, vì vậy hãy chọn ra những mục tiêu nhỏ mà bạn có thể làm được bây giờ. Có cái nhìn cụ thể về cuộc sống tương lai là một bước tiến quan trọng góp phần hiện thực hóa ước mơ của bạn.

Một khi bạn đã có được hình ảnh trực quan sống động về tương lai, bạn sẽ có cái nhìn sâu sắc hơn về con người bạn muốn trở thành, khám phá bạn có thể cống hiến điều gì cho xã hội. Đây cũng là một phần lý tưởng sống của bạn – lý tưởng mà bạn sẽ bồi đắp trong quá trình trải nghiệm. Theo thời gian, bạn sẽ xây dựng được một thế giới quan, nhân sinh quan riêng. Dựa trên lý tưởng sống, bạn có thể phần nào lý giải những trải nghiệm của bản thân... Ở một số người, lý tưởng sống được hình thành dựa trên quan niệm đạo đức, đức tin, mối quan hệ giữa niềm tin và hiện thực. Một số khác lại phát triển lý tưởng sống dựa trên những trải nghiệm của chính họ. Nói chung, lý tưởng sống chi phối hành động của bạn, định hình mẫu người bạn đang và sẽ trở thành.

Hai bài tập khám phá ở phần này giúp bạn có cái nhìn cụ thể về cuộc sống tương lai và xác định lý tưởng sống.

## **VIẾT RA LÝ TƯỞNG SỐNG CỦA BẠN**

Bạn cần một cuốn “hướng dẫn vận hành” cuộc đời mình. Đó cũng chính là lý tưởng sống của bạn, giúp bạn xác định những điều có giá trị nhất đối với cuộc đời bạn và nói lên cách bạn muốn sống cuộc sống của mình. Lý tưởng sống sẽ dẫn đường cho mọi hành động của bạn.

Trước tiên, hãy viết ra những điều quan trọng nhất với bạn (ví dụ như gia đình, bạn bè, tiền bạc, nghệ thuật, sự tự do...). Tại sao những điều đó quan trọng với bạn? Tại sao bạn muốn chúng trở thành một phần cuộc sống của mình? Hãy nghĩ về những giá trị tinh thần, đạo đức có

ý nghĩa quan trọng với bạn như sự trung thực, lòng nhân hậu hay vị tha.

Kế tiếp, hãy lên danh sách những điều bạn tin là đúng và sẽ sống đúng theo cách đó (ví dụ mọi người sinh ra đều bình đẳng, hoặc tình yêu có sức mạnh hơn nỗi oán thù...). Sau đó, hãy nghĩ về việc bạn sẽ đối mặt với những khoảng thời gian khó khăn trong đời như thế nào. Bạn muốn vượt qua thử thách trong cuộc sống với phong thái như thế nào?

Hãy nghĩ về những giá trị sống mà bạn tin tưởng. Điều gì khiến cuộc sống của bạn có ý nghĩa? Tiếp tục suy ngẫm về lý tưởng sống của bạn mỗi ngày, hoặc mỗi cuối tuần. Lý tưởng sống của bạn sẽ được định hình rõ nét khi bạn sống với nó.

Khi đương đầu với một giai đoạn khó khăn, bạn hãy nhìn lại lý tưởng sống của mình để cân nhắc đúng-sai, qua đó điều chỉnh hướng đi cho phù hợp. Nếu bạn đã từng thất vọng về bản thân hay về cuộc sống, hãy tự hỏi:

- Có phải tôi đang hành động vì những điều có ý nghĩa nhất đối với tôi?

- Có phải tôi đang sống đúng với lý tưởng của mình?

## **Trở thành mẫu người mà bạn mong muốn**

Khi bạn có cái nhìn cụ thể về cuộc sống tương lai, xác định được lý tưởng sống, tức là bạn cũng bắt đầu hình dung ra mẫu người mà bạn muốn trở thành. Bạn có thể tự phác họa chân dung hình mẫu lý tưởng của mình hay mô phỏng hình ảnh một người mà bạn ngưỡng mộ? Nếu bạn có một hình mẫu lý tưởng trong thực tế, hãy hình dung những đặc điểm, phẩm chất trong lối sống của họ khiến bạn kính trọng và muốn học hỏi. Nếu được, hãy liên lạc và xin hẹn gặp họ. Việc trò chuyện, tiếp xúc với những người uyên bác, nhân hậu, sáng suốt sẽ mang lại cho bạn cái nhìn tích cực về bản thân và cuộc sống.

Những người chính trực không bị tác động bởi bão táp cuộc đời - họ không lắt lay như đám lá cây trước gió, không chạy theo bầy đàn. Họ kiên trì sống đúng theo lý tưởng của mình. Phẩm chất đó, tinh thần kiên trung đó không phải là điều học được từ bên ngoài, mà xuất phát từ cội nguồn sức mạnh tồn tại sâu thẳm bên trong con người họ.

### **- Khuyết danh HÌNH MẪU CỦA TÔI**

Lấy một tờ giấy và chia thành bốn cột có chiều ngang bằng nhau.

Cột thứ nhất có tên “Những người mà tôi ngưỡng mộ”. Dưới dòng tiêu đề ghi tên những người mà bạn ngưỡng mộ. Đó có thể là những con người thực, các danh nhân lịch sử hay nhân vật hư cấu từ tiểu thuyết, phim ảnh...

Cột thứ hai là “Điều mà bạn ngưỡng mộ về họ hay cuộc sống của họ”. Trong cột này, hãy ghi ra những điều khiến bạn ngưỡng mộ ở người đó – chú ý là phải tương ứng với tên người ở cột thứ nhất.

Đặt tên cột thứ ba “Liệu tôi có đặc tính này?”. Đọc lại lần nữa những phẩm chất ở thần tượng của bạn, sau đó tự hỏi bạn có đặc tính này không. Bạn muốn có đặc tính này không? Viết câu trả lời vào cột thứ ba.

Cột thứ tư là “Tôi phải làm gì để xây dựng đặc tính này?”. Viết những hành động, việc làm cần thiết để phát triển phẩm chất tương ứng đã được ghi ở cột thứ ba.

## **Khám phá mục đích sống**

Mỗi người có một mục đích để sống riêng và thông qua việc theo đuổi mục đích sống, chúng ta cống hiến cho thế giới những khả năng tốt nhất của mình, góp phần làm đẹp cuộc sống và tạo ra các giá trị cho thế hệ tương lai. Bạn nên ghi nhớ ba điều sau đây:

1. Chúng ta sống đâu chỉ để làm việc, mà cách chúng ta sống, hành xử, cách chúng ta khẳng định giá trị bản thân giữa cuộc đời cũng rất quan trọng.
2. Hãy làm tất cả mọi việc trong khả năng của mình để góp phần làm cho cuộc sống ngày càng tốt đẹp hơn. Trong bất cứ hoàn cảnh nào, chúng ta cũng phải hành động dựa trên các giá trị đạo đức – sự tử tế, lòng khoan dung, tinh thần chính trực, lòng nhân hậu và tình yêu thương.
3. Mỗi người đều phải khám phá mục đích sống. Hãy tự hỏi làm thế nào có thể sử dụng tài năng của mình để mang lại những cống hiến có giá trị cho xã hội.

Khi bạn tìm kiếm mục đích sống tức là bạn đang chuẩn bị một món quà dành tặng cả thế giới. Bản thân bạn đã là một món quà. Hơn nữa, món quà bạn tặng rất độc đáo, chỉ có ở riêng bạn, chỉ mình bạn có thể tạo nên. Không ai khác ngoài chính bạn có thể tìm ra mục đích sống của mình và cũng chính bạn phải hoàn thành nhiệm vụ đó. Món quà của bạn sẽ góp phần tạo nên một thế giới tốt đẹp hơn.  
Đừng lẩn lộn công việc và đời sống. Viết một bộ hồ sơ xin việc dễ hơn nhiều so với việc tôi luyện tinh thần.

- ANNA QUINDLEN, nhà văn

# LỜI KẾT

Kết thúc quyển sách này, chúng tôi muốn chúc các bạn nhiều sức khỏe, hiểu rõ hơn về ước mơ, nguyện vọng của chính mình, tìm được hướng đi cho tương lai, nhận biết mục đích sống của bản thân. Chỉ bạn mới biết mình thích làm việc gì, muốn sống cuộc đời mình như thế nào. Tương lai của bạn hoàn toàn phụ thuộc vào lựa chọn của bạn hôm nay. Chúc bạn tìm được công việc như mong muốn, sống trọn với lý tưởng sống của mình, và trao tặng cuộc đời những gì tốt đẹp nhất của bạn.

Hầu hết các bạn đều còn rất trẻ. Chúng tôi muốn nói với các bạn rằng hãy trân trọng tuổi trẻ của mình, hãy yêu sự thật. Mong bạn trải qua đủ thử thách để trở nên bản lĩnh, đủ thăng trầm để biết yêu cuộc sống này.

Hãy luôn chuẩn bị tâm thế để đón nhận cuộc sống – cả những ngày nắng đẹp lẫn những buổi mưa giông. Hãy sống với tất cả đam mê và nhiệt huyết. Hãy yêu bằng tất cả trái tim và tâm hồn. Hãy làm việc bằng tất cả lương tâm và trách nhiệm. Và hãy luôn nhớ rằng từng bước nhỏ bạn đang thực hiện hôm nay là từng bước bạn đang kiến tạo cuộc sống tương lai của chính mình.

## BA CHỮ M

Ba chữ M – Mission (sứ mệnh), Model (hình mẫu), Mirror (tự vấn) – sẽ giúp bạn đi đúng hướng trong quá trình theo đuổi mục đích sống và hoàn thiện bản thân. Mỗi khi kiểm tra sự phát triển của bản thân, bạn hãy tự hỏi:

- Mission: Mục đích sống của tôi là gì? Tôi cần làm gì để cống hiến khả năng tốt nhất của mình và làm cho thế giới tốt đẹp hơn?
- Model: Mẫu người mà tôi ngưỡng mộ? Ai đang có cách sống mà tôi muốn học hỏi nhất?
- Mirror: Tôi có đang trở thành mẫu người tôi mong muốn không?

## PHỤ LỤC A TÌM VIỆC Ở ĐÂU?

Trong thời kỳ suy thoái kinh tế, nạn thất nghiệp gia tăng, vấn đề việc làm trở thành mối quan tâm hàng đầu của nhiều người và nhiều nền kinh tế. Tuy nhiên, mùa thu năm 2009 tại Mỹ lại có ba triệu đầu việc còn trống, chủ yếu tập trung vào các ngành kỹ thuật, khoa học, chăm sóc sức khỏe, và khu vực kinh tế nhà nước. Nguyên nhân là vì nhà tuyển dụng không tìm được người có đủ kỹ năng cần thiết để đảm nhận công việc – ở đây có sự khác biệt giữa những kỹ năng nhà tuyển dụng cần với những kỹ năng

người lao động được đào tạo.

Vì không nắm bắt được yêu cầu của nhà tuyển dụng nên các bạn trẻ mất rất nhiều thời gian để xác định nghề nghiệp tương lai. Để khỏi lúng túng trước ngưỡng cửa cuộc sống, bạn cần tìm hiểu mức cung-cầu trên thị trường lao động, từ đó biết được nhu cầu nhân lực ở từng mảng ngành nghề. Đây cũng là một cách để bạn tìm thấy công việc mơ ước.

Bạn cần phải xác định chuyên ban ngay từ lúc học phổ thông, sau đó là chọn trường đại học và các lớp chuyên ngành căn cứ trên nhu cầu của xã hội và sở thích của bản thân. Muốn tìm được công việc yêu thích, phù hợp với yêu cầu của thị trường lao động, các bạn trẻ cần am hiểu thông tin về các ngành nghề khác nhau, tích cực theo chân học việc và trao đổi với nhà tuyển dụng nhằm xác định những lĩnh vực có cơ hội việc làm cao và những loại hình đào tạo sẵn có. Sinh viên ra trường sẽ dễ tìm được việc làm nếu họ được đào tạo trong lĩnh vực đang phát triển và có nhu cầu nhân sự lớn.

Các bạn trẻ thường hỏi chúng tôi: “Sinh viên nên quan tâm đến những công việc mà xã hội đang có nhu cầu, hay nên theo đuổi công việc mình thích?”. Trong thập kỷ qua, sinh viên được khuyến khích theo đuổi ngành nghề họ thật sự yêu thích. Đây là một bước tiến bộ lớn vì ngày trước, ông bà ta thường khuyên con cháu “chỉ cần có việc làm, bất kỳ việc gì cũng được”. Đó không phải là lời khuyên tốt vì thật khó để thành công nếu bạn không thích công việc của mình. Tuy nhiên, có một yếu tố bị bỏ qua là công việc bạn thích có phải là ngành xã hội đang cần không. Nếu không thì có những công việc nào khác đang có nhu cầu tuyển dụng cao mà vẫn cho phép bạn sử dụng kỹ năng tốt nhất của bạn? Hãy nghiên cứu tình hình việc làm trong xã hội và nguyện vọng của bản thân, các bạn có thể tìm được công việc yêu thích, đồng thời cũng là ngành mà xã hội đang cần.

Rất nhiều công việc hiện nay cần người có kỹ năng STEM. STEM là từ viết tắt của Khoa học (Science), Công nghệ (Technology), Kỹ thuật (Engineering), và Toán (Math). Trong nhiều năm, nhiều nhà sử dụng lao động đã yêu cầu trường học đào tạo các kỹ năng này cho sinh viên. Tuy nhiên, nếu vật lý lượng tử, hóa học vô cơ, hoặc lượng giác không phải là thế mạnh của bạn thì hãy cân nhắc hai vấn đề sau:

1. Bạn học yếu môn toán và các môn tự nhiên có phải do bạn không có giáo viên giỏi dạy môn này? Nếu bạn thích làm những công việc cần kỹ năng STEM nhưng không giỏi toán hay các môn tự nhiên khác thì nên tìm một gia sư tốt hoặc đi học những lớp bổ sung kiến thức dành cho học sinh yếu toán. Các môn khoa học tự nhiên khác cũng vậy.
2. Nếu bạn không phải là người đam mê công nghệ thì vẫn có nhiều công việc cho bạn chọn lựa. Ví dụ, một công ty công nghệ làm ăn phát đạt cũng có nhiều việc làm không đòi hỏi bạn phải giỏi công nghệ. Cho dù là bệnh viện tối tân, nhà sản xuất thành công hay khu trường học nhiều máy tính vẫn có nhiều việc không cần đến khoa học. Đó có thể là các nghề liên quan đến việc lập chiến lược tiếp thị, tư vấn luật, điện gia dụng, quản lý căn tin, thiết kế không gian làm việc...

Sinh viên có được những kỹ năng STEM sẽ sở hữu những việc làm thu nhập cao. Khó có thể dự đoán chính xác diễn tiến của nền kinh tế trong tương lai, nhưng chắc chắn rằng nền công nghệ mới luôn cần đến những kỹ năng STEM sẽ tiếp tục phát triển, ảnh hưởng sâu rộng đến thị

trường lao động, thị trường chứng khoán và toàn bộ nền kinh tế.

# PHỤ LỤC B: NHỮNG ĐIỀU CẦN BIẾT KHI QUYẾT ĐỊNH HỌC LÊN ĐẠI HỌC

## 1. CÔNG VIỆC NÀY CÓ NHẤT THIẾT CẦN BẰNG ĐẠI HỌC KHÔNG?

Hiện nay có khoảng 75% công việc cần người lao động có trình độ tốt nghiệp phổ thông trung học trở lên hoặc có tay nghề kỹ thuật cao, chỉ chưa đến 25% ngành nghề cần người có trình độ đại học. Bạn có muốn tham gia vào những ngành nghề được xếp vào con số 75% nói trên không? Đừng cho rằng bằng cấp sẽ giúp bạn dễ dàng tìm việc. Nếu nhận định sai, bạn phải mất một khoản chi phí khá lớn cho việc học đại học và những tháng năm tuổi trẻ quý giá vì một mục tiêu không chắc chắn. Hãy nói chuyện với những người đang làm việc trong lĩnh vực bạn định chọn, hỏi họ xem công việc này có nhất thiết phải có bằng đại học không. Nếu có, họ có khuyên bạn nên vào trường nào không.

## 2. BẠN CÓ ĐỦ KHẢ NĂNG TÀI CHÍNH KHÔNG?

Ít nhất bạn phải mất hơn bốn năm để có bằng đại học. Vì vậy, nếu bạn không có đủ khả năng tài chính để chi trả cho việc học đại học, hãy học cao đẳng trước, sau đó vừa đi làm vừa kiếm tiền học tiếp lên đại học, hoặc bạn có thể chọn các trường công, có chính sách miễn giảm học phí để có thể hoàn tất chương trình đại học mà không cần vay ngân hàng.

## 3. GIÁ TRỊ CỦA NHỮNG NGÔI TRƯỜNG DANH TIẾNG

Người sử dụng lao động thường tuyển ứng viên có khả năng thích ứng nhanh và làm việc hiệu quả. Do đó, trong thời gian đi học, hãy tích cực theo chân học việc, tham gia các khóa thực tập, học các lớp nâng cao kỹ năng mềm, tham gia các hoạt động tình nguyện ở trường... Tất cả những việc này đều rất có ích cho bạn khi xin việc. Ngoài ra, nếu bạn tốt nghiệp từ một ngôi trường danh tiếng, cơ hội thành công của bạn sẽ cao hơn.

## 4. TỔ CHỨC CUỘC SỐNG ĐỘC LẬP

Cuộc sống khi đi học xa nhà thật thú vị song cũng rất mệt mỏi vì bạn phải học cách sống tự lập, chịu trách nhiệm cho mọi hành vi của mình. Việc sống hòa hợp với các bạn chung phòng ở nhà trọ hay trong ký túc xá là một thử thách lớn. Hãy tìm đến các lớp dạy kỹ năng ở trường, ở đó bạn sẽ học được cách quản lý thời gian, các kỹ năng học đại học, cách giải quyết mâu thuẫn, kỹ năng lãnh đạo... Bạn cũng nên tham gia các hoạt động của hội sinh viên. Ngoài ra, bạn nên đến các trung tâm việc làm, tìm các công việc bán thời gian để tích lũy thêm kinh nghiệm thực tế. Bạn cũng có thể tham khảo ý kiến của các thầy cô tư vấn hướng nghiệp về công việc tương lai của mình.

# LỜI CẢM ƠN

---

**X**in gửi lời tri ân tới những người đã hỗ trợ tôi giới thiệu cuốn sách này đến bạn đọc.

Cảm ơn Phil Wood vì đã gợi ý tôi về kế hoạch thực hiện tập sách hướng dẫn các bạn trẻ định hướng cuộc sống tương lai.

Cảm ơn Richard N. Bolles, ý tưởng của ông trong cuốn “Chiếc dù & hướng đi thông minh” đã giúp hàng triệu người – trong đó có tôi – xác định đúng nghề nghiệp mình yêu thích.

Cảm ơn Winifred Wood đã đặt ra những vấn đề, thách thức xung quanh kế hoạch này, từ đó giúp tôi hình thành những ý tưởng cho cuốn sách này.

Cảm ơn Lily Binns và Lisa Westmoreland. Cả hai chị đều là những biên tập viên kỳ cựu. Cảm ơn Kristi Hein vì đã chỉnh sửa bản thảo thật hoàn hảo.

Cảm ơn Betsy Stromberg, vì đã thiết kế bìa sách thật ấn tượng, cách trình bày nội dung bên trong khoa học, hợp lý.

Cảm ơn toàn bộ đội ngũ tại Ten Speed/Random House đã giúp tôi thiết kế, in ấn, phát hành sách. Chúng tôi đã cùng nhau tạo ra một cẩm nang hướng dẫn thanh thiếu niên biết cách định hướng nghề nghiệp cho tương lai.

Cảm ơn những cộng sự tuyệt vời như Jim Cassio, Sue Cullen, Rich Feller, Tanya Gilbert, Letta Hlavacheck, Jim Kell, Tom Jackson, Brian McIvor, Marty Nemko, Daniel Porot, Patti Wilson và Robin Roman Wright vì những lời khuyên bổ ích.

Cảm ơn David Maxwell, giám đốc kinh doanh trường Trung học Ernest Righetti; Jeff Stein và Matt Aydelott thuộc bộ phận hướng nghiệp trường Cao đẳng Cuesta; và Giáo sư Jim Howland của chương trình đào tạo những cây bút xuất sắc tại Cal Poly, San Luis Obispo đã giúp tôi tiếp cận với sinh viên.

Cảm ơn hàng trăm bạn trẻ đã chia sẻ với tôi những trải nghiệm của họ.

Cảm ơn Cynthia Campbell vì đã luôn quan tâm đến tôi, cả về sức khỏe thể chất lẫn tinh thần.

Cảm ơn mẹ tôi – bà Muriel Christen-Jones – đã luôn hỗ trợ tôi trong suốt quá trình thực hiện tập sách này. Cảm ơn con gái tôi – bác sĩ Serena Brewer – đã động viên, giúp đỡ tôi rất nhiều

trong công việc. Cuối cùng, xin gửi lời cảm ơn chân thành đến người bạn đời của tôi Joe Risser – vì những tách trà gửi gắm biết bao yêu thương và quan tâm anh đã dành cho em. Nhờ có anh, em đã học được cách biến thử thách thành cơ hội. Cảm ơn anh đã chăm sóc nông trại CR những khi em quá bận rộn với công việc. Tình yêu của anh là chỗ dựa vững chắc cho cuộc đời em.

Với lòng biết ơn sâu sắc, - Carol Christen

Chia sẻ ebook : <http://downloadsachmienphi.com/>

Tham gia cộng đồng chia sẻ sách : Fanpage : <https://www.facebook.com/downloadsachfree>

Cộng đồng Google : <http://bit.ly/downloadsach>